

ЕВРОПЕЙСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

БАНКОВ НАДЗОР

Годишен доклад на ЕЦБ за надзорната дейност

2017

BANKENTOEZICHT

март 2018

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŲ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

BANKENAUF SICHT

БАНКОВ НАДЗОР BANKTILLSYN

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHLAD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Съдържание

Предисловие от Марио Драги, председател на ЕЦБ	3
Встъпително интервю с Даниел Нуи, председател на Надзорния съвет	5
1 Принос на надзора за финансовата стабилност	11
1.1 Кредитните институции: основни рискове и цялостни резултати	11
Каре 1 Консолидация на банковия сектор – препятствия пред трансграничните сливания и придобивания	16
1.2 Мерки по отношение на необслужваните кредити (НОК)	20
1.3 Дейности по тематични прегледи	33
1.4 Надзорни дейности на място	39
1.5 Целеви преглед на вътрешните модели (ЦПВМ)	47
1.6 Непряк надзор над по-малко значими институции и надзорно наблюдение	49
1.7 Макропруденциални задачи	53
2 Приносът на ЕНМ към рамката на ЕС за управление на кризи и реструктуриране на банки	55
2.1 Случаи на реструктуриране през 2017 г.	55
2.2 Взаимодействие с Единния механизъм за реструктуриране	66
2.3 Дейност по планиране на възстановяването	68
2.4 Управление на кризи при по-малко значимите институции	70
3 ЕНМ като част от европейската и глобалната надзорна архитектура	72
3.1 Европейско и международно сътрудничество	72
Каре 2 Подготовка за Брекзит	77
3.2 Принос към развитието на европейската и международната регулаторна рамка	79
Каре 3 Преразглеждане на банковото законодателство в ЕС (РКИ/ДКИ IV, ДВПБ и РЕМП)	81

4	Процедури по лицензиране, привеждане в изпълнение и налагане на санкции	85
4.1	Тенденции в броя на значимите институции и общите процедури	85
4.2	Докладване на нарушения, процедури по привеждане в изпълнение и налагане на санкции	90
5	Организационно устройство: Банков надзор в ЕЦБ	94
5.1	Изпълнение на изискванията за отчетност	94
5.2	Прегледи и одити на работата на ЕНМ	95
5.3	Вземане на решения	96
5.4	Персонал на банковия надзор в ЕЦБ	104
5.5	Прилагане на Кодекса за поведение	108
5.6	Прилагане на принципа на разделяне на задачите, свързани с паричната политика, от надзорните задачи	110
	Каре 4 Предизвикателствата на многоезичната комуникация в европейския банков надзор	112
5.7	Рамка за отчитане на данните и управление на информацията	114
6	Отчитане на използването на бюджета	116
6.1	Разходи за 2017 г.	116
6.2	Рамка за таксите – 2017 г.	119
7	Правни актове, приети от ЕЦБ	124
7.1	Регламенти на ЕЦБ	124
7.2	Правни актове на ЕЦБ, различни от регламенти	124
8	Европейският банков сектор в числа	126
9	Речник	129
	Съкращения	134

Предисловие от Марио Драги, председател на ЕЦБ

Финансовата криза започна преди десет години, донасяйки всепроникваща икономическа, социална и финансова нестабилност. Гдини наред еврозоната се бори с драстичен спад в производството, заетостта и кредитирането за икономиката, както и с фрагментация на финансовата система между държавите. Застрашена бе стабилността на банковата система и мнозина поставяха под въпрос оцеляването на еврото.

Кризата откри редица институционални слабости в еврозоната, особено липсата на интегриран банков пазар, чиито опорни стълбове са единен надзорен орган, единен орган по реструктуриране с единен фонд за реструктуриране и единна схема за застраховане на депозитите. Като част от мерките за преодоляване на сътресенията през 2012 г. създателите на политики въведоха единен надзорен орган, който разположиха в ЕЦБ. Само за две кратки години, с участието на националните компетентни органи, бе изграден европейският банков надзор.

Днес икономиката на еврозоната отбелязва близо петгодишен широкообхванат растеж, засягащ всички държави и сектори. Паричната политика на ЕЦБ е основният двигател на възстановяването, а мерките по нея се допълват значимо от банковия надзор на равнището на еврозоната.

На първо място, интегрираният банков надзор допринесе за укрепването на банките, а това спомогна за преодоляване на финансовата фрагментираност, за подобряване на действието на трансмисионния механизъм на паричната политика и за възстановяване на кредитирането за домакинствата и предприятията. Лихвените проценти по кредитите навсякъде в еврозоната се сближиха на рекордно ниски равнища.

На второ място, изисквайки от банките да поддържат достатъчно капитал и уверявайки се, че те постигат устойчиво равновесие между риск и доходност, европейският банков надзор играе ролята на първа защитна линия срещу рисковете за финансовата стабилност, пораждани от банковия сектор. Това даде възможност паричната политика да изпълнява своя мандат за ценова стабилност, дори когато нейната позиция трябваше да остане нерестриктивна продължително време, тъй като рисковете за финансовата стабилност бяха и продължават да са ограничавани от ефикасния надзор.

През 2018 г. банките все така са изправени пред редица важни предизвикателства. Сред тях е изчистването на балансите чрез редуциране на наследени експозиции, главно произхождащи от финансовата криза, като например определени нетъргуеми финансови продукти, и от последвалата голяма рецесия, като например необслужваните кредити. Към тях се причислява и необходимостта банките да приспособят бизнес моделите си към

новите технологични предизвикателства и да се справят с проблеми със свърхкапацитета и високите разходи. Това трябва да продължат да бъдат приоритетните области на действие за банките, които се стремят да бъдат силни и да обслужват икономиката на еврозоната.

Встъпително интервю с Даниел Нуи, председател на Надзорния съвет

Изминаха почти десет години от фалита на „Лиман Брадърс“ и настъпването на финансовата криза. Станала ли е финансовата система по-сигурна оттогава насам?

Световната финансова криза несъмнено предизвика много промени. На глобално равнище току-що завършихме всеобхватна регулаторна реформа – Базел III. Правилата за банките станаха по-строги, затворени бяха пролуки в регулаторната рамка. На европейско равнище започнахме да изграждаме банков съюз. В момента той се опира на два стълба: европейския банков надзор и европейското реструктуриране на банки. Заедно те способстват за усъвършенстване на надзора над банките в цяла Европа и за по-ефикасното справяне с кризи. Като цяло би могло да се каже, че сегашната архитектура на финансовата система е до голяма степен формирана от кризата. И тази архитектура е много по-стабилна от предишната. Така че да, финансовата система вече е по-безопасно място.

А самите банки? Те взеха ли си поука?

Така се надявам. В крайна сметка една от основополагащите причини за кризата беше културата, в която се даваше приоритет на краткосрочните печалби за сметка на дългосрочната устойчивост и в която често се пренебрегваше ефектът от действията на банките върху икономиката и данъкоплатците. Тази култура трябва да се промени и промяната трябва да

дойде от банките, макар че регулаторите трябва да се погрижат стимулите да бъдат последователни.

Какви стимули имате предвид?

Фактът, че сега е възможно банките да фалират по структуриран начин, би трябвало най-вече да насочи вниманието им към устойчивостта. Спасяването им с публични средства трябва да остане в миналото. В Европа ключова роля за това играе единният механизъм за реструктуриране. Той премина през първото си изпитание през 2017 г., когато три големи банки изпаднаха в несъстоятелност и бяха реструктурирани или ликвидирани. Посланието е ясно: банките вече трябва да носят последиците от действията си – ако действат неразумно, може да фалират.

Значи заплахата от неплатежоспособност тласка банките да започнат да предприемат мерки по проблемите, пред които са изправени?

Да, разбира се. Банките извървяха дълъг път от кризата насам, но все още има предизвикателства, по които трябва да се предприемат мерки. И сега му е времето – условията са идеални по четири причини. Първо, икономиката на еврозоната се развива добре. Второ, новите технологии може и да са предизвикателство за банките, но те също така им предоставят нови възможности да печелят и да запазят доходността си. Трето, налице е регулаторна сигурност благодарение на финализирането на Базел III. И четвърто, налице е надзорна сигурност, след като европейският банков надзор вече функционира пълноценно. Банките знаят как работим и какво могат да очакват от нас.

Доходността е голямо предизвикателство пред банките в еврозоната, нали?

Доходността действително е най-голямото предизвикателство пред банките в еврозоната. Част от тях още не постигат доходност на равнището на цената на капитала и в дългосрочен план това е неустойчиво състояние. Макар че това е проблем на самите банки, той тревожи и нас, надзорниците. Непечеливши банки не могат да подпомагат икономическия растеж и да градят капиталови буфери. Същевременно е възможно те да се впуснат в търсене на доходност, което да увеличи рисковете. Затова за нас, надзорниците, липсата на доходност в банковия сектор в еврозоната е причина за тревога.

Какво трябва да предприемат банките, за да увеличат доходността си?

Това е по-труден въпрос, защото всяка банка е различна и има нужда от собствена стратегия. За всяка банка отправната точка е да има стратегия и да я изпълнява. Тук се намесва понятието „стратегическо ръководство“. Накратко казано, то се отнася до способността на управителните органи да определят пътя за постигане на дългосрочните цели на банката. Това изисква стабилни процеси и добро институционално управление, включително и управление на рисковете. Ако тези условия са изпълнени, ръководството има по всяко време добър общ поглед и яснота за цялата организация и може при необходимост бързо да променя курса. Като цяло, колкото по-добри са банките в „стратегическото ръководство“, толкова по-успешни ще бъдат. На практическо ниво банките би трябвало да помислят как да диверсифицират източниците си на доход, например с помощта на нови технологии. За големите банки в еврозоната повече от половината от оперативния доход идва от нетните доходи от лихви. Като се имат предвид рекордно ниските лихвени проценти, това е нещо, върху което да се поработи. Банките могат например да се опитат да увеличат дохода си от такси и комисиони. Много банки са дали знак, че действително възнамеряват да го направят. Но, както казах, всяка банка е различна и всяка трябва да намери своя собствен начин. В по-общ план, европейският банков сектор се нуждае от по-нататъшна консолидация.

А какво ще кажете за разходите? Не е ли намаляването на разходите друг начин за повишаване на печалбата?

Вярно е, че има възможност за намаляване на разходите. Вижте големите мрежи от клонове – те нужни ли са все още във времето на електронното банкиране? Намаляването на разходите може да бъде част от стратегията на една банка за постигане на по-висока доходност. Трябва обаче да се направи една уговорка – банките не бива да спестяват в неподходящите области. Да намалят броя на служителите в области като управление на риска? Не е добра идея. Да спестят от ИТ системи? И това не е добра идея. По-общо казано, банките не бива да спестяват от нещата, които са с ключово значение за бъдещия им успех и стабилност.

Необслужваните кредити засягат ли доходността?

Да, в значителна степен. Необслужваните кредити (НОК) намаляват печалбите и отклоняват ресурси, които биха могли да се използват по-ефективно. Като се има предвид, че необслужваните кредити в еврозоната възлизат на близо 800 млрд. евро, те представляват голям проблем, който трябва да бъде разрешен. Хубавото е, че банките отбелязват напредък – от началото на 2015 г. насам необслужваните кредити са намалели с около 200 млрд. евро. Това е обнадеждаващо, но не е достатъчно.

Какви значими мерки е предприел европейският банков надзор, за да подпомогне разрешаването на проблема с необслужваните кредити?

Необслужваните кредити са един от главните ни надзорни приоритети. В началото на 2017 г. публикувахме практически указания за банките как да се справят с необслужваните кредити. Използвайки тези практически указания като мерило, подложихме на проверка собствените планове на банките за справяне с НОК. През 2018 г. ще продължим да наблюдаваме как се прилагат тези планове.

Но банките трябва не само да се освободят от съществуващите необслужвани кредити. Те трябва да се справят и с потенциала за нови такива. За тази цел в края на 2017 г. публикувахме проект на допълнение към практическите указания. В него е представено как очакваме банките да формират провизии срещу нови необслужвани кредити, като тези очаквания, разбира се, не са задължителни. Това е отправната точка за надзорния диалог и ще бъде използвано при определянето на подхода към всяка отделна банка. Проектът за допълнение бе представен за публична консултация и окончателният документ бе публикуван през март 2018 г.

Значи все още е необходимо банките да изчистят балансите си.

Да, добрите времена няма да продължат вечно, затова банките трябва да се възползват максимално от тях, докато могат. Когато настъпи период на спад, ще стане много по-трудно да намалят необслужваните кредити. В по-общ план чистите баланси са от ключово значение за доходността в краткосрочен и средносрочен хоризонт. В този контекст стрес тестът на Европейския банков орган през 2018 г. ще бъде момент на истината за банките. Той ще подпомогне оценката колко устойчиви ще са банките, когато условията се влошат.

Освен ниската доходност и необслужваните кредити, какво друго трябва да наблюдава европейският банков надзор?

Много неща. Разглеждаме внимателно например вътрешните модели, които банките използват за определяне на рисковото тегло на активите си. Това е много важно за изчисляването на капиталовите изисквания и съответно за устойчивостта на банките. За да се уверим, че моделите дават адекватни резултати, провеждаме целеви преглед на вътрешните модели – ЦПВМ. Прегледът е подчинен на три цели: първо, да се гарантира, че използваните от банките модели са в съответствие с регулаторните стандарти; второ, да се хармонизира начинът, по който надзорниците третират вътрешните модели, и трето, да се гарантира, че изчислените посредством вътрешни модели рискови тегла отразяват реалния риск, а не предпочитания при моделирането. ЦПВМ ще спомогне за повишаване на доверието във вътрешните модели, в капиталовата адекватност и съответно в устойчивостта на банките.

Целевият преглед на вътрешните модели свързан ли е и с Базел III и широко обсъждания долен праг на изчисленията?

Да, връзка наистина има. По принцип Базел III има за цел да запази рисковобазирания капиталов изисквания. Това е съвсем логично, защото рисковобазирания капиталов изисквания са ефективни и принуждават банките внимателно да дефинират, измерват и управляват рисковете си. В този смисъл вътрешните модели имат ключово значение. Ако те не функционират както трябва, възможно е банките да се окажат недостатъчно капитализирани и уязвими. Както споменах, целевият преглед на вътрешните модели има за цел да гарантира доброто им функциониране. Може да се каже, че това става в йерархически възходяща посока, като се подлагат на оценка самите модели. Същевременно Базел III „спуска отгоре“ определени предпазни механизми, като долния праг на изчисленията, който споменахте. Той не позволява изчисленията посредством вътрешни модели рискови тегла да паднат под определено равнище. Затова, подобно на целевия преглед на вътрешните модели, долният праг на изчисленията способства за достоверността на рисковобазирания капиталов изисквания. Това определено е в интерес на банките.

Да сменим темата за Базел с Обединеното кралство – как се подготвя европейският банков надзор за Брекзит?

Брекзит несъмнено ще промени картината на банковия сектор в Европа. При това той засяга банките и от двете страни на Ламанша. Главната им грижа е да запазят достъпа си до пазара на другата страна. За тази цел може би ще се наложи те да направят мащабни организационни промени, които, разбира се, трябва да се подготвят доста отдалеч.

Надзорните органи обаче също трябва да се подготвят за света след Брекзит. Разработили сме редица позиции на политиката по релевантните въпроси и сме заявили ясно какво очакваме от банките, които се местят в еврозоната. Поддържаме по различни канали постоянна връзка със засегнатите банки. Това ни помага да вникнем по-задълбочено в планове им и да съобщим ясно очакванията си.

Само че промените, предизвикани от Брекзит, не се изчерпват с преместването на някои банки, които работят от Обединеното кралство. Като надзорници ние трябва да мислим по-общо за трансграничните банкови групи – как можем да гарантираме, че те са под добър надзор, че могат да бъдат реструктурирани? Това засяга не само банките, които работят от Обединеното кралство, но и банки, които работят от която и да е друга трета страна. Възможно е също да бъдат засегнати и европейски банки, които работят извън ЕС.

Извън въпроса за Брекзит, как виждате развитието на финансовата интеграция в Европа?

Брекзит е тъжна история, по това няма съмнение. Но също така няма съмнение, че финансовата интеграция в Европа ще продължи. Има значителен напредък в изграждането на европейския банков съюз, а идеята, изглежда, допада и на държави извън еврозоната, по-специално държави в Източна Европа и Скандинавия. Това ми се струва обнадеждаващо.

Банковият съюз обаче все още не е завършен – липсващият трети стълб е европейска схема за застраховане на депозитите (ЕСЗД). След като банковият надзор и реструктурирането на банки са вече пренесени на европейско равнище, същото трябва да стане и със защитата на депозитите. Едва тогава ще има съгласуване между контрола и задълженията. Според мен е време да се предприемат по-нататъшни стъпки към ЕСЗД.

С напредъка на банковия съюз банките би трябвало да започнат да жънат ползите от един голям и интегриран пазар; те би следвало да разширяват повече трансграничната си дейност и да оформят един действително европейски банков сектор, който надеждно и ефективно да финансира европейската икономика.

1 Принос на надзора за финансовата стабилност

1.1 Кредитните институции: основни рискове и цялостни резултати

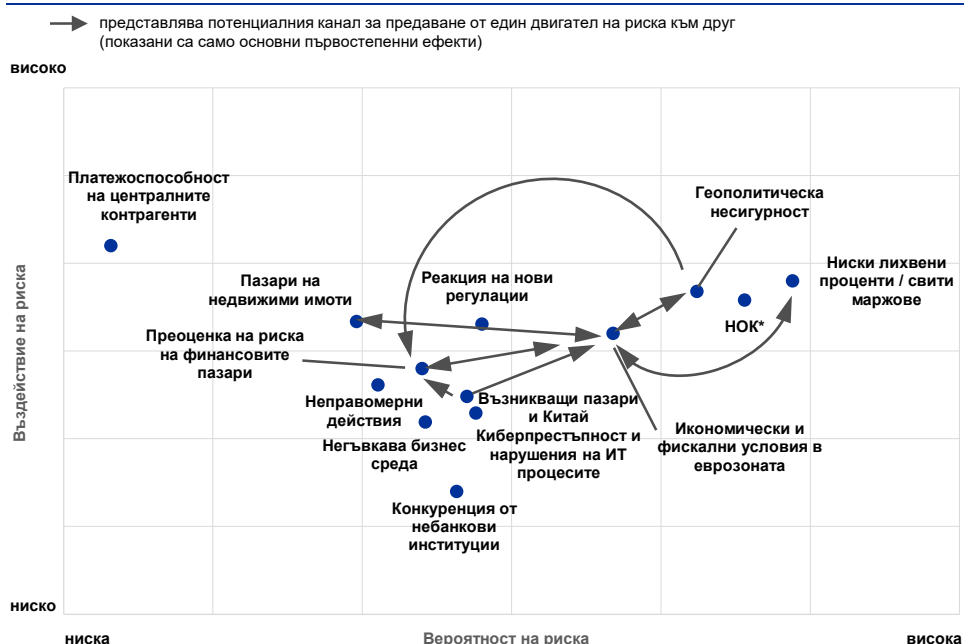
1.1.1 Основни рискове в банковия сектор

Макар да се наблюдават известни подобрения, картата на ЕНМ на рисковете остава в общи линии непроменена

Икономическата среда, в която функционират банките от еврозоната, продължи да се подобрява през изминалата година, а някои банки успяха да генерират значителни печалби, макар че други все още имат нужда от възстановяване. Като цяло банките отбелязаха стабилен напредък в укрепването на балансите и справянето с необслужваните кредити (НОК). Същевременно напредна и работата по завършването на регулаторната програма и това допринесе за намаляване на регулаторната несигурност.

Графика 1

Карта на ЕНМ на рисковете за банките в еврозоната, 2018 г.

Източник: ЕЦБ и национални надзорни органи.

Забележки: Картата на рисковете показва вероятността и въздействието на двигателите на риска в диапазон от ниско до високо.

*Необслужвани кредити: Този двигател на риска засяга само онези банки в еврозоната, които имат висок коефициент на НОК.

Някои рискове обаче се запазват и цялостната карта на ЕНМ на рисковете (вж. **Графика 1**) не се е променила съществено от началото на 2017 г. насам. Трите най-важни фактора на риска – и по потенциален ефект, и по вероятност – са:

i) средата на ниски лихвени проценти и неблагоприятното ѝ въздействие върху

доходността на банките; ii) трайно високите равнища на необслужвани кредити в някои части на еврозоната и iii) геополитическата несигурност. Първите два фактора поотслабнаха от 2016 г. насам. Геополитическата несигурност от друга страна нарасна осезаемо, главно поради продължаващите преговори по окончателната сделка за Брекзит и по-общата политическа несигурност в глобален мащаб (като същевременно политическата несигурност в ЕС спадна донякъде след президентските избори във Франция).

Доходността остава ключов проблем

Продължителният период на ниски лихвени проценти все така представлява проблем за доходността на банките. Макар че ниските лихви намаляват цената на финансирането и подпомагат икономиката, те също така **свиват нетните лихвени маржове и съответно отслабват доходността на банките**. Ето защо може да се наложи банките да адаптират бизнес моделите си и структурата на разходите си. Същевременно надзорните органи трябва да се погрижат банките да не поемат прекомерни рискове в стремеж да увеличат печалбата си.

Необслужваните кредити понамаляха, но по въпроса трябва да се работи още

Високите равнища на необслужвани кредити са друг сериозен проблем за голям брой банки в еврозоната. **В сравнение с 2016 г. банките са отбелязали известен напредък в справянето с необслужваните кредити**. Това намира отражение в спада на агрегирания коефициент на НОК от 6,5% през второто тримесечие на 2016 г. до 5,5% през второто тримесечие на 2017 г. Въпреки това голям брой банки в еврозоната все още имат в баланса си прекалено много необслужвани кредити. Затова е много важно банките да вложат повече усилие за съставяне и изпълнение на амбициозни и надеждни стратегии за справяне с необслужваните кредити. Същевременно са необходими по-нататъшни реформи, за да се премахнат структурните препятствия пред преодоляването на проблема с НОК.¹

Възможно е прилагането на новата регулаторна рамка да се окаже предизвикателство за някои банки

Финализирането и прецизирането на регулаторната рамка способства за стабилността на банковия сектор в средносрочен план. Все пак **преходът към новата регулаторна среда може да бъде свързан с краткосрочни разходи и рискове за банките**, включително те да не успеят да се приспособят навреме. Тези рискове намаляха донякъде от 2016 г. насам, тъй като станаха известни повече подробности за окончателния вид на редица регулаторни инициативи, след като бяха постигнати договорености на международни и европейски форуми.

Заради проблеми с устойчивостта на дългове и геополитически рискове е възможно да се преизчисли цената на риска

Устойчивостта на дълговете все още е проблем в някои държави членки, които остават уязвими от потенциално изменение в цените на пазарите на облигации (включително и заради много ниските в момента равнища на рисковите премии). Държавният риск е особено актуален в сегашните условия на безпрецедентно **висока геополитическа несигурност** (за която допринася и Брекзит). Евентуални внезапни промени в склонността за поемане на риск на

¹ Това включва повишаване на ефективността на вторичните пазари за проблемни активи и на механизмите за реализиране на обезпечение, както и хармонизиране на правните рамки за неплатежоспособността и реструктурирането.

финансовите пазари може да засегнат банките посредством преизчисление на пазарната цена на наличностите им и посредством разходите за финансиране.

1.1.2 Надзорните приоритети на ЕНМ

Надзорните приоритети на ЕНМ определят областите, върху които е съсредоточен надзорът през дадена година. Те се опират на оценка на основните рискове, пред които са изправени поднадзорните банки, като се отчита актуалната динамика на икономическата, регулаторната и надзорната среда. Ежегодно преразглежданите приоритети са важен инструмент за координиране на надзорните действия за всички банки по подходящо хармонизиран, пропорционален и ефективен начин, допринасящ за създаването на условия на равнопоставеност и за по-силен надзорен ефект (вж. **Диаграма 1**).

Диаграма 1

Надзорни приоритети за 2018 г. и след нея

Приоритети – 2018 г.	Надзорни дейности за 2018 г. и по-нататък	Продължение от 2017 г.	Вероятно продължение през 2019 г. ⁵
Бизнес модели	 Последствия от лихвения риск за бизнес моделите и доходността на банките		
Кредитен риск	 Последователен подход към НОК ¹ /преструктурирани експозиции (напр. задълбочени проучвания/проверки на място)		
	 Концентрация на експозициите, управление и оценка на обезпечения (напр. недвижими имоти, активи от ниво 3)		
Управление на риска	 ЦПВМ ² : Модели за кредитен риск, пазарен риск и кредитен риск от страна на контрагента		
	 Подобрение на подхода на банките към ВААК ³ и ВААЛ ⁴		
	 Оценка на подготвеността на банките за МСФО 9 и други регулаторни промени		
Многобройни аспекти на риска	 Подготовка за Брекзит		
	 Стрес тестове – за целия ЕС (на две години) и за целия ЕНМ		

1) Необслужвани кредити.

2) Целеви преглед на вътрешните модели.

3) Вътрешен анализ на адекватността на капитала.

4) Вътрешен анализ на адекватността на ликвидността.

5) Светлосините отметки обозначават последващи дейности.

1.1.3 Резултат от анализа на чувствителността по отношение на лихвения риск в банковия портфейл

ЕЦБ наблюдава непрекъснато чувствителността на лихвените маржове на банките спрямо изменения в лихвените проценти. В среда на ниски лихвени проценти, която засяга доходността на банковия сектор, ЕЦБ реши да извърши през 2017 г. по-задълбочена оценка на стратегиите, които банките са разработили, за да поддържат равнището на лихвените си маржове при различни сценарии.

Ето защо през първата половина на 2017 г. банковият надзор в ЕЦБ извърши „Анализ на чувствителността по отношение на лихвения риск в банковия портфейл – стрес тест 2017 г.“.² Извадка от 111 значими институции беше подложена на оценка въз основа на два допълващи се показателя: i) промени в нетния доход от лихви на банките, предизвикани от движението на лихвените проценти, и ii) промени в икономическата стойност на собствения капитал на банките³ (т.е. настоящата стойност на портфейлите им), предизвикани от движението на лихвените проценти. Целта беше да се направи надзорна оценка на практиките за управление на риска и да се извлече максимална полза от възможността за съпоставка на резултатите между банките. За тази цел банките бяха помолени да симулират въздействието от шест хипотетични лихвени сътресения в съчетание със статичен баланс.⁴

² Не бяха обхванати други видове риск, например пазарен риск.

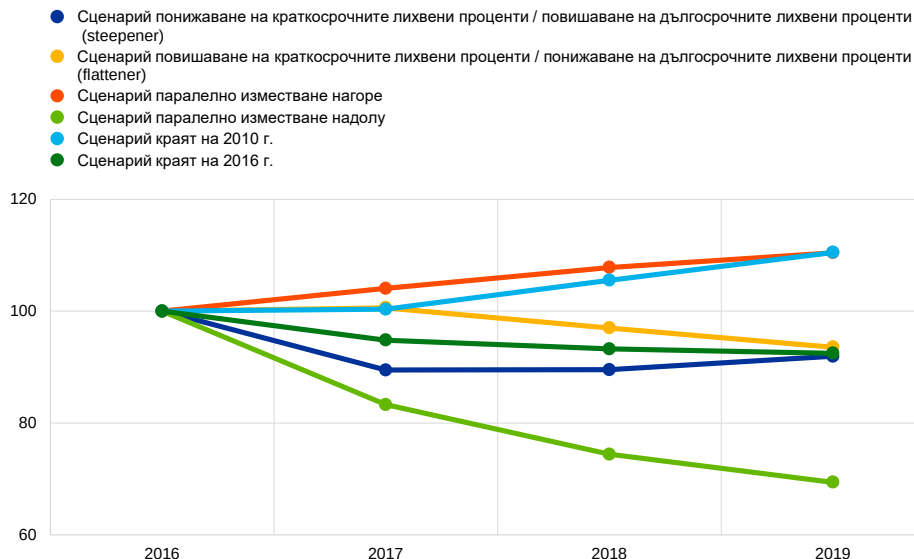
³ Икономическата стойност на собствения капитал отразява въздействието на промени в лихвените проценти върху стойността на банковия портфейл.

⁴ За повече подробности вижте информацията, публикувана на [уебсайта на ЕЦБ за банковия надзор](#).

Графика 2

Среден прогнозен нетен доход от лихви по лихвено сътресение

(индекс 2016 = 100)

Източник: ЕЦБ.

Забележки: Данните се основават на прогнозите за нетния доход от лихви, агрегиран за всички основни валути, включени в теста, за всички 111 банки. Паралелните измествания в момента се използват в процеса на отчитане на лихвения риск в банковия портфейл (+/- 200 базисни пункта за позиции в евро); сценарият понижаване на краткосрочните лихвени проценти / повишаване на дългосрочните лихвени проценти (steepener) и сценарият повишаване на краткосрочните лихвени проценти / понижаване на дългосрочните лихвени проценти (flattener) са взети от приетите неотдавна от БКБН стандарти за лихвения риск в банковия портфейл; шокът „краят на 2010 г.“ предвижда връщане на лихвените проценти на равнища, наблюдавани последно през 2010 г.; шокът „краят на 2016 г.“ поддържа лихвените проценти постоянни на равнищата от края на 2016 г.

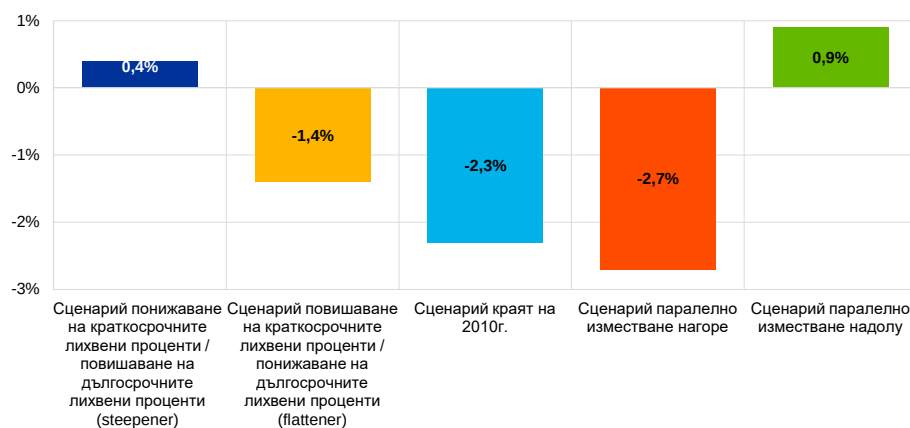
Резултатите показват, че като цяло банките са добре подготвени да се справят с промени в лихвените проценти. Внезапно паралелно изместване на срочната структура на лихвените проценти с +2% би имало общо положително въздействие върху нетния доход от лихви (+10,5% за тригодишен хоризонт, **Графика 2**) и леко отрицателно въздействие върху икономическата стойност на собствения капитал (-2,7% от БСК1, **Графика 3**), като това е най-лошият резултат за икономическата стойност на собствения капитал от всички разгледани лихвени шокове.

Резултатите от анализа обаче не бива да се тълкуват погрешно като отсъствие на рискове, особено като се има предвид, че в тях се отчитат очакванията на банките за поведението на клиентите. Банките например могат да моделират безсрочни депозити като дългосрочни задължения с фиксиран лихвен процент. В период на растящи лихвени проценти по-бърза промяна в цената на тези депозити от очакваното от банката би довела до по-нисък от очакваното нетен доход от лихви. Банките най-често калибрират моделите си за депозитите в период на спадащи лихвени проценти. Поради това моделите може да отразяват само частично реакцията на клиентите на покачване на лихвените проценти. Освен това в някои случаи заложената в модела дюрация на основните депозити се оказва изненадващо дълга.

Графика 3

Средно изменение на икономическата стойност на собствения капитал по лихвено сътресение

(изменение на икономическата стойност на собствения капитал като процент от БСК1)

Източник: ЕЦБ.

Забележки: Данните се основават на агрегираната икономическа стойност на собствения капитал за всички основни валути и агрегирания БСК1 за цялата извадка от 111 банки. В икономическата стойност на собствения капитал не настъпва промяна при постоянния лихвен процент, предвиден в сценария „краят на 2016“.

Резултатите показват също, че банките използват в значителна степен лихвени деривати в портфейлите си. Като цяло те използват деривати за хеджиране на несъответствия в профилите на преизчисляване на цените при приходите и при разходите. Някои банки обаче използват лихвени деривати и за да постигнат определен лихвен профил. Агрегираното въздействие от тези сделки върху чувствителността на икономическата стойност на собствения капитал при всички банки е ограничено (+1,7% от БСК1 при паралелния шок нагоре). Това ограничено въздействие обаче се дължи до голяма степен на компенсиращи се експозиции между банките, където дериватите намаляват дюрацията на активите, и банките, където дериватите я увеличават (съответно 55% и 45% от извадката).

Резултатите от анализа през 2017 г. се използваха в процеса по надзорен преглед и оценка (ПНПО). Занапред той ще осигурява ценна основа за надзорно разискване на лихвения риск в банковия портфейл. Анализът може да послужи за отправна точка за последващи анализи от съвместните надзорни екипи (СНЕ).

Карте 1

Консолидация на банковия сектор – препятствия пред трансграничните сливания и придобивания

Добро състояние на банковата система предполага добре функциониращ пазар за сливания и придобивания на банки. Европейският банков съюз, включително европейският банков надзор, ще направи по-лесно трансграничното сливане на банки.

Трансгранични сливания в рамките на еврозоната могат да донесат три основни ползи. Първо, те ще задълбочат финансовата интеграция в еврозоната, подготвяйки условията за

постигането на общата цел – един действително европейски банков сектор. Второ, спестителите ще имат повече възможности за избор, когато инвестират парите си, и както предприятията, така и домакинствата ще могат да се ползват от повече източници на финансиране. Трето, ще се подобри поделянето на риска и това ще допринесе икономиката на ЕС да стане по-стабилна и по-ефективна. Освен това сливанията на банки могат да изиграят роля за намаляване на излишния капацитет и така да направят самите банки по-ефективни. За да се реализират тези ползи обаче, операциите по сливане трябва да са стабилни от пруденциална гледна точка.

Състояние на пазара на сливания и придобивания

След първоначално нарастване, последвало въвеждането на еврото, сливанията и придобиванията в еврозоната бележат спад. През 2016 г. те достигнаха най-ниското си равнище от 2000 г. насам – и по брой на сделките, и по тяхната стойност.⁵ И тези сливания са по-скоро на национално равнище, отколкото трансгранични.

Банковите сливания са сложни, скъпи и рисковани, а успехът им зависи от редица важни условия. Банките трябва да имат увереност, за да предприемат такава стъпка, а в момента като че ли такава увереност все още липсва.

По-специално, често има несигурност каква икономическа полза ще донесат сливанията. При разглеждането на потенциални партньори може да има съмнения за качеството на активите им и за способността им да генерират печалба. В някои части на еврозоната равнищата на необслужваните кредити все още са високи и е трудно да се направи оценка на действителната им стойност.

Освен това, като че ли е налице несигурност около някои важни дългосрочни двигатели на доходността на банките. Как например цифровизацията и свързаните с нея промени в пазарната структура влияят на оптималното устройство и размер на една банка? Струва ли си все още да се придобиват клонови мрежи, след като електронното банкиране може би ще ги направи все по-малко полезни? И накрая, роля може би има известна остатъчна несигурност във връзка с регулациите. Изглежда, много банки биха искали да видят завършено въвеждането на единната уредба, преди да вземат решение да предприемат голяма стъпка, каквато е сливането с друга банка.

Трансграничното измерение допълнително усложнява несигурността. Преди всичко, трансграничните сливания изискват от банките не само да излязат извън националните граници, но и да преодоляват културни и езикови бариери. Отсъствието на хармонизация в правната и регулаторната основа на надзорния преглед на сливанията и придобиванията в държавите, участващи в ЕНМ, може да увеличи разходите по трансграничните сливания и придобивания и да се окаже препятствие пред тях. Националното законодателство по отношение на сливанията се различава в отделните държави.

В по-общ план роля играе обособяването на капитал и ликвидност в различните държави. В момента се разглеждат варианти за отмяна на изисквания за трансграничните вътрешногрупови експозиции в рамките на преразглеждането на Регламента за капиталовите изисквания (РКИ) и Директивата за капиталовите изисквания (ДКИ IV) и когато тя влезе в

⁵ ЕЦБ, „Финансовата интеграция в Европа“ (Financial Integration in Europe), май 2017 г.

сила, би могла да подпомогне трансграничните сливания и придобивания. Наред с това ДКИ IV и РКИ все още съдържат редица права на избор и преценка, които се прилагат по различен начин на национално равнище. Те затрудняват осигуряването на последователност в общото равнище на регулаторния капитал във всички държави членки и на пълна съпоставимост на капиталовите позиции на банките.

Разбира се, и други регулаторни фактори могат да изиграят роля за решенията на банките за консолидация. Разколебаващо може да подействат например допълнителните капиталови изисквания, които биха могли да възникнат поради увеличаването на размера и сложността на банката, във вид на буфери за други системно значими институции (Д-СЗИ) или дори буфери за глобално системно важни банки (Г-СВБ).

Намесва се и фактът, че част от правната рамка (например законите относно несъстоятелността), данъчните системи и подзаконовите разпоредби (например по отношение на защитата на потребителите), които подпомагат функционирането на финансовите системи, остават нееднородни в държавите от ЕС и от еврозоната.

Макар че европейският банков надзор може да привлече вниманието към тези препятствия, неговата роля в определянето на регулаторната среда е ограничена. Самата консолидация трябва да се остави на пазара, а въвеждането на промени в регулаторния режим – на законодателите.

Това, което обаче направи европейският банков надзор, е да спомогне за намаляване на несигурността относно качеството на активите на банките, като първа стъпка към тази цел беше прегледът на качеството на активите през 2014 г. Освен това той определи като приоритет предприемането на мерки за портфейлите на банките от необслужвани кредити. Надзорните органи могат също така да се погрижат надзорните процеси, свързани със сливания, да бъдат ефикасни. От регулаторна гледна точка е важно да се осигури точно и последователно осъществяване на договорените реформи, включително на Базел III, както и да се предприемат по-нататъшни стъпки към завършването на банковия съюз, най-вече европейската схема за застраховане на депозитите. И трите елемента допринасят за намаляване на несигурността.

1.1.4 Цялостни резултати на значимите банки през 2017 г.

Макар че 2016 г. бе особено трудна за банките в еврозоната, през 2017 г. положението донякъде се подобри. През първите три тримесечия на 2016 г. оперативните печалби преди обезценка на значимите институции спаднаха с 10% спрямо първите три тримесечия на 2015 г. През първите девет месеца на 2017 г. бе регистрирано възстановяване на оперативните печалби преди обезценка (+2%). В съчетание със значителното намаление на обезценките (-14,9% спрямо 2016 г., -35,2% спрямо 2015 г.) това доведе до относително подобрение на годишната възвръщаемост на капитала на значимите институции, която беше на средно равнище от 7,0% спрямо 5,4% през 2016 г. и 5,7% през 2015 г.

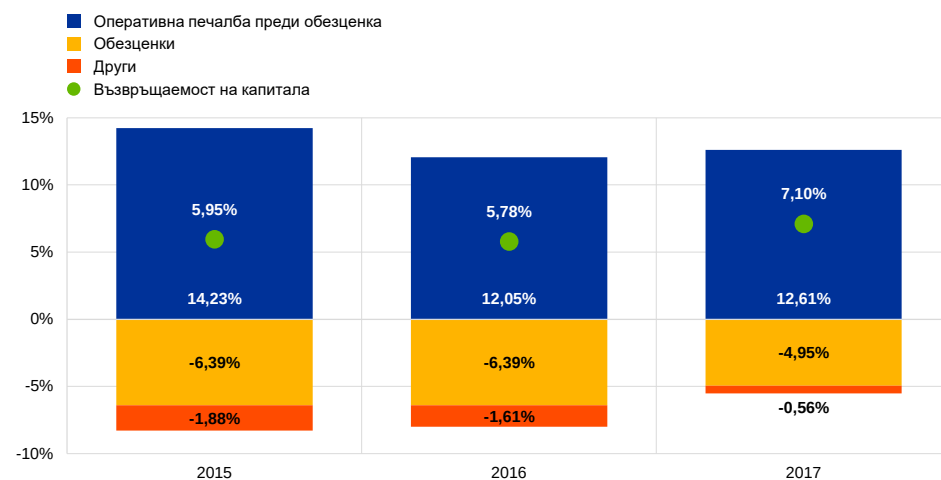
Зад цялостното подобрене обаче се крият значителни различия между банките. Около една дузина банки все още отчитат загуби, а група от около две дузини банки са постигнали средна възвръщаемост на капитала около 8% или повече за последните три години. Въпреки всичко фактът, че много банки, чиито ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар, все още се търгуват при съотношение пазарна спрямо счетоводна стойност под единица, свидетелства за необходимостта от по-нататъшно подобряване на състоянието, за да се изпълнят очакванията на инвеститорите.

Подобренето на оперативните печалби преди обезценка бе обусловено от увеличение с 3,2% на нетния доход от такси и комисиони, както и на нетните приходи от търговска дейност, които нараснаха с 62% в сравнение с първите три тримесечия на 2016 г. За разлика от това нетният доход от лихви продължи да спада и беше с 1,9% под стойността, регистрирана през първите три тримесечия на 2016 г., която вече беше с 0,9% по-ниска спрямо първите три тримесечия на 2015 г.

Графика 4

По-висока възвръщаемост на капитала през 2017 г. благодарение на по-високи оперативни печалби и по-ниски обезценки

(Всички показатели са представени като процент от собствения капитал.)

Източник: ЕЦБ, надзорна банкова статистика.

Забележка: Данните за всички години са представени като ануализирани кумулативни данни за второто тримесечие.

Спадът в нетния доход от лихви от третото тримесечие на 2015 г. до третото тримесечие на 2016 г. изглежда бе обусловено от свиването на маржовете, тъй като обемът на кредитите нарасна с 4,7%. Обратното, обемът на кредитите намаля с 2,1% между третото тримесечие на 2016 г. и третото тримесечие на 2017 г., особено кредитите за финансови институции (кредити за кредитни институции: -11,8%; кредити за други финансови предприятия: -7,3%). Струва си да се отбележи, че въпреки тази негативна тенденция около половината значими институции са успели да подобрят нетния си доход от лихви.

За положителните резултати на банките през първите три тримесечия на 2017 г. допринесоха по-ниските оперативни разходи, които са на най-ниското си

равнище от 2015 г. насам. Те спаднаха с 2,3% спрямо първите девет месеца на 2016 г. (-1,6% спрямо първите девет месеца на 2015 г.), най-вероятно благодарение на мерките за реструктуриране, предприети наскоро от няколко банки в еврозоната.

1.2 Мерки по отношение на необслужваните кредити (НОК)

1.2.1 Ситуацията в Европа

Равнищата на необслужваните кредити са спаднали от 2015 г. насам, но все още не са устойчиви

През третото тримесечие на 2017 г. необслужваните кредити (НОК) в балансите на значимите институции възлизаха на близо 760 млрд. евро, отбелязвайки понижение спрямо равнището от 1 трлн. евро в началото на 2015 г. Има обаче части на банковия сектор, където равнището на НОК остава прекалено високо. Несъмнено НОК представляват голям проблем за европейския банков сектор. Това е така, защото те обременяват балансите на банките, отслабват печалбите, отклоняват ресурси от по-продуктивно приложение и пречат на банките да осигуряват кредити на икономиката. Затова е наложително банките да предприемат мерки по отношение на необслужваните кредити. Работата по тях бе сред най-важните надзорни приоритети на банковия надзор в ЕЦБ през 2017 г. Това е проект в ход, координиран от група на високо равнище по НОК, подчинена пряко на Надзорния съвет на ЕЦБ. Основната цел на групата е да разработи ефективен и последователен надзорен подход по отношение на банките с високо равнище на НОК.

ЕЦБ публикува своята надзорна банкова статистика⁶ на тримесечна основа, включително данни за качеството на активите на значимите институции. В **Таблица 1** е представен спадът на равнищата на необслужвани кредити между 2016 г. и 2017 г.

⁶ **Надзорна банкова статистика:** статистическите данни се основават на информацията, събрана съгласно Техническите стандарти за изпълнение по отношение на изискванията за надзорна отчетност, определени в Регламент за изпълнение на Комисията (ЕС) № 680/2014 и Регламента на ЕЦБ относно отчитането на надзорна финансова информация (ЕЦБ/2015/13).

Таблица 1

Необслужвани кредити и аванси – размери и коефициенти, по референтен период

(млрд. евро; проценти)

Показател	Трето тримесечие на 2016 г.	Четвърто тримесечие на 2016 г.	Първо тримесечие на 2017 г.	Второ тримесечие на 2017 г.	Трето тримесечие на 2017 г.
Кредити и аванси ¹⁾	14 170,1	14 248,1	14 675,1	14 516,8	14 728,4
Необслужвани кредити и аванси	920,1	876,9	865,4	795,1	759,1
Коефициент на необслужваните кредити	6,5%	6,2%	5,9%	5,5%	5,2%
Коефициент на покритие на НОК	45,8%	46,3%	46,6%	46,3%	45,9%

Източник: ЕЦБ.

Забележки: Значими институции на най-високо равнище на консолидация, за които са налични общо отчетане за капиталовата адекватност (COREP) и финансово отчетане (FINREP). По-специално, през второто тримесечие на 2016 г. значимите институции наброяваха 124, през третото тримесечие на 2016 г. те бяха 122, през четвъртото тримесечие на 2016 г. – 121, през първото тримесечие на 2017 г. – 118, а през второто тримесечие на 2017 г. – 114. Броят на поднадзорните лица за всеки референтен период отразява промени в резултат от изменения в списъка на значимите институции вследствие на оценки от страна на банковия надзор в ЕЦБ, които обикновено се извършват на годишна основа, а също и от сливания и придобивания.

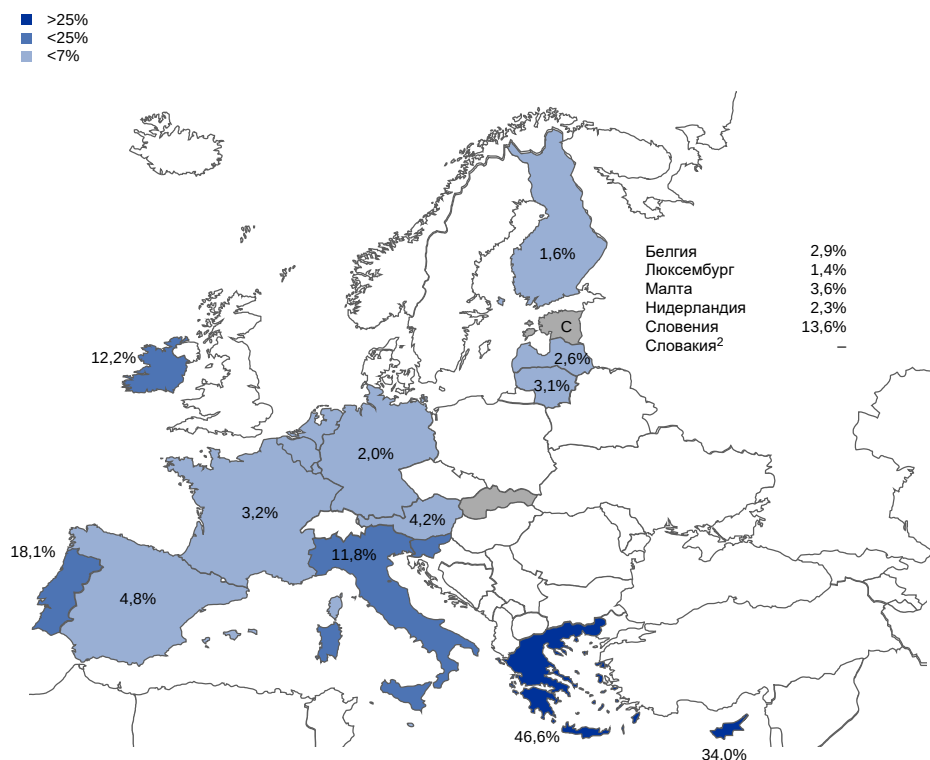
1) Кредитите и авансите в таблиците за качеството на активите са представени като брутна балансова стойност. В съответствие с FINREP: i) не са включени експозициите, държани за търгуване; ii) включени са паричните салда при централните банки и други безсрочни депозити. Съгласно дефиницията на ЕБО необслужвани кредити са кредити и аванси, различни от държаните за търгуване, които отговарят на единия или на двата критерия по-долу: а) значителни кредити, които са в просрочие от над 90 дни; б) оценка, че не е вероятно длъжникът да изплати задълженията си по кредита в пълен размер без реализиране на обезпечението, независимо дали е налице просрочие или не, и независимо от броя на дните на просрочие. Коефициентът на покритие е съотношението между натрупаните обезценки по кредити и аванси и наличността от НОК.

Коефициентите на НОК се различават значително в различни части на еврозоната

Ако разгледаме цялата еврозона, коефициентът на НОК продължава да се различава съществено между държавите, както е показано в **Диаграма 2**. През второто тримесечие на 2017 г. гръцките и кипърските значими институции имат най-високи коефициенти на НОК (среднопретеглено за страната съответно 46,6% и 34,0%). Третият най-висок коефициент на НОК е на португалските значими институции – 18,1%. Ако погледнем тренда, коефициентът на НОК е намалял значително на годишна база при значимите институции от Кипър (-6,3 пр.п.), Ирландия (-5,6 пр.п.), Италия (-4,4 пр.п.) и Словения (-3,2 пр.п.). През третото тримесечие на 2017 г. наличностите от НОК в италианските значими институции възлизаха на 196 млрд. евро, следвани от френските значими институции (138 млрд. евро), испанските (112 млрд. евро) и гръцките (106 млрд. евро).

Диаграма 2

Необслужвани кредити и аванси¹ – коефициенти по държави, референтен период второ тримесечие на 2017 г.

Източник: ЕЦБ.

Забележки: Значими институции на най-високо равнище на консолидация, за които има общо отчитане (COREP) и финансово отчитане (FINREP).

С: стойността не е включена от съображения за поверителност.

1) Кредитите и авансите в таблиците за качеството на активите са представени като брутна балансова стойност. В съответствие с FINREP: i) не са включени експозициите, държани за търговане; ii) включени са паричните салда при централните банки и други безсрочни депозити.

2) В Словакия няма значими институции на най-високо равнище на консолидация.

В някои случаи FINREP не включва прехвърляния на НОК, които са в ход и се очаква да бъдат приключени скоро.

1.2.2

Необходимостта от всеобхватна стратегия за преодоляване на проблема с НОК

Необходимостта от стратегия бе установена в три основни области: i) надзорни действия, ii) правна и съдебна реформа и iii) вторични пазари за НОК

Банковият надзор в ЕЦБ изтъкна от самото начало, че за да се разреши проблемът с НОК, трябва съвместно усилие от всички заинтересовани страни. Това беше и една от основните констатации на обзорния доклад на ЕЦБ за националните практики по отношение на НОК, чиято последна версия бе публикувана през юни 2017 г. (вж. раздел 1.2.3.1). В доклада се посочва нуждата от всеобхватна европейска стратегия в три ключови области: i) надзорни действия, ii) правна и съдебна реформа и iii) необходимост от развитие на вторични пазари за проблемни активи.

Диаграма 3

Една всеобхватна стратегия за справяне с НОК изисква действия на всички заинтересовани страни, включително органи на ЕС и национални държавни институции

Що се отнася до надзорните действия, банковият надзор в ЕЦБ въведе подробна надзорна рамка за НОК, която включва:

- публикуване на практически указания за всички значими институции, в които се описват надзорните очаквания по отношение на управлението и редуцирането на НОК;
- разработване на количествени надзорни очаквания, за да се насърчи навременното формиране на провизии за в бъдеще;
- провеждане на редовни проверки на място, съсредоточени върху НОК;
- събиране на допълнителни релевантни данни от банките с високи равнища на НОК.

В съответствие със заключенията на Съвета Екофин от 11 юли 2017 г. относно план за действие за справяне с необслужваните кредити в Европа банковият надзор в ЕЦБ също така подпомага Европейския банков орган (ЕБО) при издаването на общи насоки относно управлението на НОК, които са еднакви за всички банки в ЕС. Освен това банковият надзор в ЕЦБ си сътрудничи с ЕБО за усъвършенстване на стандартите за отпускане на нови кредити.

В по-общ план банковият надзор в ЕЦБ активно допринася за редица други инициативи, свързани с НОК, в трите посочени области, включително обхванатите от плана за действие на ЕС (съгласуван от Съвета на ЕС през юли 2017 г.), като си сътрудничи тясно със заинтересованите страни, които отговарят за инициативите.

1.2.3 Основни елементи на надзорния подход към НОК

1.2.3.1 Обзор на националните практики

Бе извършен анализ на сегашните надзорни и регулаторни практики и на пречките пред преодоляването на НОК

През юни 2017 г. ЕЦБ публикува най-новия си преглед на националните надзорни практики и правни рамки, свързани с НОК. В доклада е представен анализ на практиките във всички 19 държави от еврозоната към декември 2016 г.⁷ Наред с открояването на най-добрите надзорни практики той имаше за цел да установи i) какви са текущите регулаторни и надзорни практики и ii) какви са пречките пред преодоляването на НОК. Този актуализиран и разширен обзор допълва предишен преглед на националните надзорни практики и правни рамки, свързани с НОК. Този преглед обхващаше осем държави от еврозоната (Кипър, Гърция, Ирландия, Италия, Португалия, Словения, Испания и Германия) и беше публикуван през септември 2016 г. Той беше съсредоточен върху определянето на най-добрите практики в държавите със сравнително високи равнища на НОК или „секторен“ проблем с НОК, както и на съществуващите рамки за управление на НОК.⁸

Един от най-важните изводи е, че всички заинтересовани страни трябва да бъдат подготвени, за да се справят своевременно и ефективно с правните аспекти

Прегледът от 2017 г. показва, че в цялата еврозона е отбелязан известен напредък в справянето с проблема с НОК от надзорна гледна точка. Съчетан с опита от държави с високо равнище на НОК, прегледът откроява една важна поука: необходимо е всички заинтересовани страни да бъдат проактивни и подготвени, преди равнищата на НОК да станат твърде високи. Много държави с ниски равнища на НОК не са променяли съответната си правна рамка от началото на кризата насам. Като цяло, те би трябвало да бъдат по-добре подготвени да се справят своевременно и ефективно с правните въпроси, които биха могли да възникнат при потенциално бъдещо увеличение на равнищата на НОК. Това означава например ускоряване на механизмите за извънсъдебно уреждане (например при реализирането на обезпечение или при обработването на декларации за несъстоятелност на предприятия и домакинства).

Що се отнася до надзорния режим и практиките за справяне с НОК, прегледът показва, че инструменти като проверки на място, съсредоточени конкретно върху управлението на просрочия и НОК, играят решаваща роля за ранното откриване на възникващи проблеми. В това отношение Практическите указания на ЕЦБ за банките относно НОК, които са приложими за всички значими институции, са важен елемент от надзорната оценка за в бъдеще (вж. раздел 1.1.2).

Що се отнася до по-малко значимите институции, към момента на публикуването на обзора на националните практики държавите от еврозоната

⁷ Вж. ЕЦБ, „Обзор на националните надзорни практики и правните рамки, свързани с НОК“ ([Stocktake of national supervisory practices and legal frameworks related to NPLs](#)), юни 2017 г.

⁸ Вж. ЕЦБ, „Обзор на националните надзорни практики и правните рамки, свързани с НОК“ ([Stocktake of national supervisory practices and legal frameworks related to NPLs](#)), септември 2016 г.

като цяло още нямаха конкретни насоки за НОК. Редица национални компетентни органи (НКО) обаче са посочили, че обмислят прилагането на практическите указания на ЕЦБ относно НОК и за по-малко значимите институции. Освен това в заключенията си от заседанието през юли 2017 г. Съветът на ЕС призова ЕБО да изготви до лятото на 2018 г. общи насоки относно управлението на необслужваните кредити с разширен обхват, приложими за всички банки в ЕС, които да са в съответствие с посочените по-горе практически указания.

Колкото до правните рамки, обзорът показва, че с някои изключения те са се подобрили едва незначително в държавите с високи наличности от НОК от първия преглед досега. Във всеки случай, все още е рано да се направи оценка на ефикасността на тези промени. По отношение на съдебните системи, включително привличането на специалисти по несъстоятелност, промените изостават от развитието на законодателството.

По въпроса за информационните рамки за НОК прегледът показва, че повечето държави от еврозоната разполагат с централни кредитни регистри, които обикновено се управляват от националните централни банки. Като цяло се смята, че такива регистри са ценен надзорен инструмент за анализ на място и дистанционен анализ, както и за обмен на информация между банките.

1.2.3.2

Практическите указания за НОК и свързаните с тях последващи действия

Публикуването на практически указания за банките относно НОК беше важна стъпка в справянето с проблема с НОК в цялата еврозона

През март 2017 г. банковият надзор в ЕЦБ публикува практически указания от качествено естество за това какво да предприемат банките по отношение на необслужваните кредити⁹ (наричани по-нататък „Практически указания за НОК“). Публикуването им беше предшествано от публична консултация, която продължи от 12 септември 2016 г. до 15 ноември 2016 г. На 7 ноември 2016 г. се проведе публично изслушване. В хода на консултацията бяха получени и подложени на оценка над 700 индивидуални коментара. Разработването на практическите указания за НОК беше важна стъпка към значителното редуциране на НОК в еврозоната.

Цел и съдържание на практическите указания за НОК

Практическите указания за НОК очертават надзорните очаквания за всеки етап от жизнения цикъл в управлението на НОК

Главното послание в указанията за НОК е, че засегнатите банки трябва да се заемат приоритетно и задълбочено с високите равнища на НОК, като съсредоточат вниманието си върху вътрешното си институционално управление и определят свои собствени оперативни планове и количествени цели. И трите елемента ще бъдат наблюдавани от съответните СНЕ. Подходът на изчакване, който често сме наблюдавали в миналото, не може да

⁹ ЕЦБ, „Практически указания за банките относно необслужваните кредити“ ([Guidance to banks on non-performing loans](#)), март 2017 г.

продължава повече. Собствените цели на банките трябва да бъдат подходящо отразени в схемите за стимулиране на мениджърите и да бъдат внимателно наблюдавани от управителните органи.

Указанията за НОК са практически документ, който определя надзорните очаквания във всички релевантни области, на които банката трябва да обърне внимание, когато предприема мерки по НОК. Те се основават на общата дефиниция на ЕБО за необслужвани експозиции¹⁰. Но те обхващат също така и аспекти на активите, които са резултат от влизане във владение на обезпечение, и на обслужваните експозиции с висок риск да станат необслужвани, включително експозиции под наблюдение и обслужвани реструктурирани експозиции.

Практическите указания за НОК бяха разработени въз основа на съществуващите най-добри практики в няколко държави от еврозоната. Тяхната структура следва жизнения цикъл на управлението на НОК, очертавайки надзорните очаквания за стратегиите по отношение на НОК, институционалното управление и операциите, свързани с НОК, третирането на реструктурирането, отчитането на НОК, формирането на провизии за НОК и отписването на НОК, както и оценката на обезпечения.

Последващи действия по стратегиите за НОК и активите, които са резултат от влизане във владение на обезпечение

Банките с висок коефициент на НОК представиха на ЕЦБ за оценка своите стратегии и оперативни планове за намаляване на НОК

След публикуването на практическите указания за НОК значимите институции с висок коефициент на НОК бяха приканени да изпратят на банковия надзор в ЕЦБ своите стратегии и оперативни планове за намаляване на НОК. За да се осигури съпоставимост на информацията и условия на равнопоставеност, бе разработен специален образец, който банките да попълнят. Чрез този образец банките трябваше да покажат на равнище портфейл как и за колко време планират да намалят своите НОК и активи, резултат от влизане във владение на обезпечение.

От март до юни 2017 г. банките изпратиха стратегиите си и банковият надзор в ЕЦБ ги подложи на оценка въз основа на надзорните си очаквания. Оценката бе извършена от СНЕ, банка по банка, с помощта на хоризонтален екип за НОК. През целия процес СНЕ провеждаха срещи със съответните си банки, за да обсъждат стратегиите.

Макар че стратегиите, оперативните планове и количествените цели за НОК са задача на всяка отделна банка, банковият надзор в ЕЦБ очаква те да бъдат амбициозни и реалистични, за да се осигури своевременно и достатъчно редуциране на НОК и на активите, резултат от влизане във владение на обезпечение.

¹⁰ Вж. Приложение V към Делегиран регламент (ЕС) № 680/2014 на Комисията.

Стратегиите трябва да бъдат амбициозни и реалистични, а рамките на институционално управление, на които се опират, да са годни за целта

Оценка на стратегиите за НОК

В съответствие с практическите указания за НОК рамката за институционално управление на банката трябва да осигурява гладко изпълнение на стратегията за НОК. На този фон СНЕ оценяват стратегиите банка по банка, като съсредоточават вниманието си върху три основни градивни елемента: i) амбициозност, ii) реалистичност на стратегията и iii) аспекти, свързани с институционалното управление.

Амбициозността се измерва с брутното и нетното намаляване на необслужвани експозиции и активи, резултат от влизане във владение на обезпечение, което банката очаква да постигне в тригодишен срок. За всяка банка се определя подходящо „равнище на амбициозност“. В него се отчитат редица елементи, като например финансовото състояние на банката, нейният рисков профил, характеристиките на портфейла от необслужвани експозиции и макроикономическата среда. Банковият надзор в ЕЦБ анализира както на равнище държава, така и в сравнителен план със сходни институции равнищата на амбициозност, представени от банките с високи коефициенти на НОК.

За оценката на реалистичността на стратегиите на банките банковият надзор в ЕЦБ използва широк диапазон от анализи, за да определи дали представеното равнище на амбициозност отговаря на постижимото от тях. Релевантните показатели включват: капиталов капацитет, покритие с провизии и тенденции, релевантност на „базираните на активи“ стратегии, анализ на продължителността на необслужването, допускания за входящите и изходящите потоци към и от портфейла от необслужвани експозиции, възстановяване на парични средства и ресурси в подкрепа на това, своевременност и диверсификация на стратегическите варианти.

Какво представлява една амбициозна и реалистична стратегия за НОК?

- Контрол и ангажираност от страна на управителните органи.
- Ясни и недвусмислени цели по отношение на намалението на НОК, определени от банката по йерархически възходящ път въз основа на достатъчно конкретизирани сегменти.
- Подробна оценка на въздействието върху капитала, рисковопретеглените активи и провизиите на отделните елементи в стратегията за намаляване на НОК, с подробна обосновка в подкрепа на изпълнението на стратегията и целите.
- Диверсификация чрез разнообразни стратегически варианти и силен акцент върху просрочията над две години.
- Силно стратегическо институционално управление, включително ясно определени стимули за служителите на управленско и оперативен ниво да постигнат целите за намаляване на НОК на всички етапи от веригата.

- Стабилен вътрешен оперативен капацитет и рамки за постигане на ефикасно намаляване на НОК, включително възможност за ранно установяване на контакт с кредитополучателите, за да се намали равнището на експозиции, които стават необслужвани.
- Ако е приложимо за банката, силен акцент върху своевременната продажба на активи, резултат от влизане във владение на обезпечение, или засилено формиране на провизии, ако такава продажба не се осъществи в кратък срок.
- Подробен оперативен план, в който се описват главните резултати, основните моменти, действия и срокове, необходими за успешното изпълнение на стратегията.
- Силен акцент върху солидното реструктуриране, т.е. идентифицирането на устойчиви кредитополучатели и предлагането на осъществими варианти за реструктуриране, за да станат техните кредити отново обслужвани.
- Добре развит инструментариум за реструктуриране, чиято ефикасност се наблюдава на най-детайлизирано ниво.
- Рамка за наблюдение на най-детайлизирано ниво на изпълнението на стратегията, която позволява идентифицирането на фактори за недостатъчно изпълнение и свръхизпълнение.

Оценката на институционалното управление е съсредоточена върху широк диапазон области, които включват: i) процесите за самооценка на банките; ii) равнището на контрол и наблюдение на стратегическия план от страна на управителните органи; iii) наличните схеми за стимулиране, които насърчават изпълнението на стратегията; iv) начините, по които стратегията се въплъщава в текущите операции; v) равнището на ресурсите (вътрешни и външни), които банката заделя за справяне с НОК, и vi) стратегиите, на които се основават оперативните планове.

1.2.3.3

Количествени надзорни очаквания за своевременно формиране на провизии

Проектът за допълнение към практическите указания за НОК описва надзорните очаквания по отношение на равнището и времето за формиране на пруденциални провизии и ще се прилага индивидуално за всяка банка

В съответствие със своя мандат ЕЦБ трябва да прилага перспективно насочен подход и да предприема активно действия срещу рисковете. След публикуването на практическите указания за НОК и след като направи изводи от опита си, банковият надзор в ЕЦБ продължи да работи върху по-нататъшни мерки за справяне с НОК. На 4 октомври 2017 г. той публикува за консултация проект за допълнение към практическите указания за НОК. Допълнението има за цел да насърчи по-навременното формиране на провизии за нови НОК, за да се избегне за в бъдеще натрупването им. В хода на публичната консултация,

която приключи на 8 декември 2017 г., банковият надзор в ЕЦБ получи 458 отделни коментара от 36 лица. Те представляват ценна обратна информация и бяха подложени на внимателен анализ при финализирането на документа.

Надзорните очаквания ще подобрят сближаването на надзорните практики и ще осигурят условия на равнопоставеност. Разбира се, очакванията подлежат на оценка за всеки отделен случай. В този контекст цялостното надзорно очакване, изложено в допълнението, е, че за необезпечените кредити трябва да се постигне 100% покритие до две години след като кредитът е класифициран като необслужван. За обезпечените кредити съответният срок е седем години. За да се избегнат резки сринове, важно е да се напредва постепенно към изпълнението на тези надзорни очаквания, като се започне още от класифицирането на експозиции като необслужвани.

Равнището на пруденциално провизиране се оценява в рамките на обичайния надзорен диалог. Като начало надзорниците определят дали начислените от банката удържки покриват адекватно очакваните загуби от кредитен риск. След това тези провизии се съпоставят с изложените в допълнението надзорни очаквания.

По-специално, в хода на надзорния диалог ЕЦБ ще обсъжда с банките всяко отклонение от очакванията за формиране на пруденциални провизии. ЕЦБ ще разглежда отклоненията за всяка отделна банка и след изчерпателен преглед, който може да включва интензивни анализи, проверки на място или и двете, ще взема решение дали са необходими специфични за банката надзорни мерки. Това не е автоматичен процес. За разлика от правилата по Стълб I тези надзорни очаквания не са задължителни изисквания, задействащи автоматични мерки.

1.2.3.4 Проверки на място за НОК

През 2017 г. бяха завършени 57 проверки на място, съсредоточени върху кредитния риск, като шест от тях бяха ръководени от ЕЦБ и 51 – от НКО. В тези проверки ключова тема беше управлението и оценяването на НОК и тя бе разгледана в 54 от 57-те доклада от проверките на място. Главните аспекти, върху които бе съсредоточено вниманието в този контекст, бяха оценката на стратегиите, политиките и процедурите за НОК (54 доклада) и оценката на количественото въздействие (37 доклада).

Стратегии, политики и процедури за НОК

Въз основа на практическите указания за НОК бяха установени най-съществените недостатъци при стратегиите, политиките и процедурите за НОК.

Въпреки подобреното управление на НОК все още са проблем недостатъците в признаването им, особено що се отнася до реструктурираните НОК

Констатациите за съществуващите НОК са свързани с адекватността на провизиите срещу загуби по кредити и с прилагането на достатъчно дисконтиране на обезпеченията и време за реализирането им

Стратегия и управление на НОК: в тази област се наблюдава тенденция за по-активно управление на НОК. Това е резултат най-вече от опитите на банките да изпълнят надзорните очаквания, представени в практическите указания за НОК. Въпреки това в повечето доклади от проверки на място се изтъква, че предоставяната на управителните органи на банките информация все още не е достатъчно детайлизирана. Това засяга например рисковете, свързани с ранното предупреждение, и рисковете, поети от отделни институции в рамките на банковата група или произтичащи от прилагането на определени модели на реструктуриране.

Реструктуриране на НОК: бе установено, че повечето банки нямат ефективни политики за реструктуриране, нито на входа, нито на изхода от състоянието на реструктуриране. На входа не е ясно дефиниран критерият за разграничаване на жизнеспособни от проблемни активи при реструктурирането, а определени мерки за реструктуриране, посочени в практическите указания за НОК, не са признати (например предоставянето на допълнителни инструменти или изискването на допълнителни ценни книжа/обезпечение). Същевременно класически мерки за реструктуриране (намаление на лихвения процент, удължаване на срока) често не водят до класифициране като НОК в отчитането на клиенти, изправени пред финансови затруднения. Правилата за установяване на финансови затруднения остават много разнородни и твърде ограничителни, най-вече поради недостатъчност на данните. Критериите за излизане от състоянието на реструктуриране, особено в изпитателния период, не се наблюдават достатъчно.

Признаване/класифициране на НОК: повечето констатации се отнасяха до i) недостатъчни критерии за установяване на малка вероятност кредитите да бъдат изплатени, особено в някои сектори (морски превози на товари, търговски недвижими имоти, петрол и газ) или финансови техники (финансиране с ливъридж) и ii) необосновано разчитане само на изрично посочените в РКИ предпазни критерии.

Провизиране на НОК и оценка на обезпеченията: макар че процесите на провизиране все повече се подпомагат от ИТ инструменти и по-прецизирани политики, основните области, където е необходимо по-нататъшно усъвършенстване, са нереалистичната оценка на обезпеченията (които понякога се индексират възходящо, вместо да се преоценяват) и прекомерният оптимизъм по отношение на дисконтирането на обезпечения и времето за реализирането им. Освен това някои банки все още имат неподходящи практики при третирането на начислени, но все още неизплатени лихви.

Качество на данните за НОК: сред многото констатации в тази област е липсата на процеси за агрегиране на данните за риска що се отнася до данните, свързани с откриването на финансови затруднения, като например данни от отчета за приходите, печалба преди лихви, данъци и амортизация (EBITDA), коефициент за покритие на обслужване на дълга (DSCR). Освен това основни параметри (например дисконтирането на обезпечения, времето за реализирането им и темпът на оздравяване) често са оценени много неточно, а

в много случаи критериите за отписване (например продължителност на неизпълнението) не са ясно дефинирани.

Количествена оценка

Вследствие на проверките на място бяха изискани значителни количествени корекции, най-вече за преодоляване на недостатъци в провизирането

Наред с обичайните оценки на политиките и процедурите екипите за проверки на място направиха и преглед на обширни извадки от кредитни досиета. При това понякога бяха използвани статистически техники за оценяване на части от кредитните портфейли, за да се провери дали равнището на провизиране съответства достатъчно на пруденциалните изисквания (член 24 от РКИ и член 74 от ДКИ IV, транспониран в националните законодателства) и на международните счетоводни стандарти (по-специално МСС 39 и МСС 8). Макар че в повечето случаи тези прегледи не доведоха до значителни промени или от тях последваха общо взето поносими корекции, някои от проверките на място все пак установиха много големи количествени недостатъци, които предизвикаха надзорни действия спрямо конкретните институции.

1.2.3.5

Тримесечно събиране на данни от ЕЦБ за банките с високо равнище на НОК

За значимите институции с големи експозиции на НОК бе въведено допълнително събиране на данни на тримесечна основа

През септември 2016 г. Надзорният съвет на ЕЦБ одобри въвеждането на тримесечно събиране на данни за НОК при значимите институции със съществени експозиции на НОК („банки с високо равнище на НОК“).¹¹ Целта е да се допълва с повече и по-подробни данни информацията, събрана от надзорниците по хармонизираната отчетна рамка (технически стандарт за изпълнение на ЕБО относно надзорното отчитане). Такива данни са необходими, за да се наблюдават ефективно свързаните с НОК рискове на банките, където тяхното равнище е високо.

Образците на ЕЦБ за отчитане, използвани през целия отчетен цикъл 2017 г.,¹² допълват съществуващите образци по FINREP за необслужвани и реструктурирани експозиции. Те включват например разбивка на наличностите от НОК по продължителност на необслужването, както и информация за обезпеченията (включително активи, резултат от влизане във владение на обезпечение), входящи и изходящи потоци по НОК и данни за реструктурирания/предоговаряния.

Данните от тримесечното отчитане се съпоставят с референтни стойности и СНЕ ги включват в оценката на стратегиите, процедурите и организацията на банките по отношение на управлението на НОК. В примера по-долу са показани необслужвани експозиции, за които е възбудено съдебно производство, като

¹¹ Както е посочено в практическите указания за НОК, банковият надзор в ЕЦБ дефинира банките с високо равнище на НОК като „банки с равнище на необслужвани кредити, което е значително по-високо от средното за ЕС“.

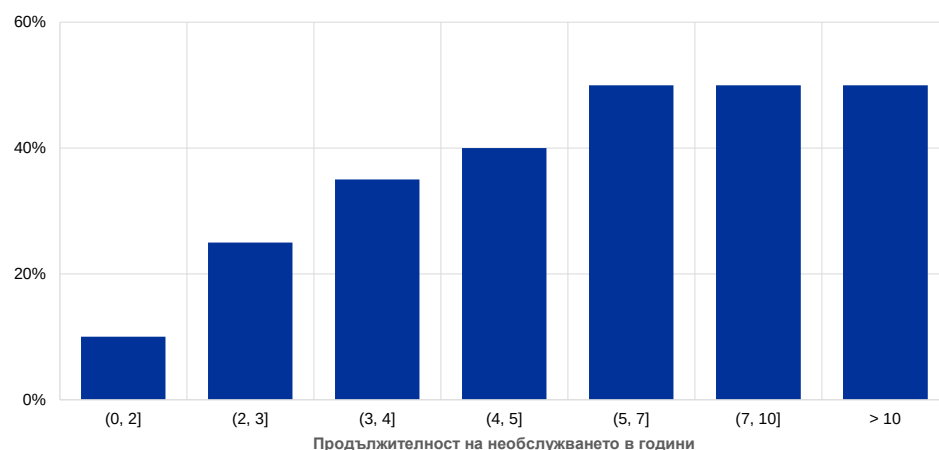
¹² Тримесечно отчитане от 31 декември 2016 г. до 31 декември 2017 г.

процент от отчетната извадка на банки с високо равнище на НОК в края на юни 2017 г.

Графика 5

Дял на НОК, за които е възбудено съдебно производство, класифицирани по продължителност на необслужването в години

(проценти)

Източник: ЕЦБ.

Забележки: Въз основа на извадка от банки с високо равнище на НОК, обхващаща приблизително 50% от обема на НОК във всички значими институции. Закръглени данни.

Банките, които участват в това събиране на данни, са уведомени за съответните изисквания в писмата за ПНПО.¹³

Въз основа на опита от цикъла на отчитане 2017 г. ЕЦБ измени и оптимизира набора от образци, които се използват за тримесечното събиране на данни, и предостави на отчетните институции преработена версия на изискванията, която ще се прилага от 31 март 2018 г.

В момента ЕЦБ и ЕБО обсъждат възможността тези образци за НОК да бъдат включени в хармонизираната отчетна рамка.

1.2.4 Перспективи и следващи стъпки

За банковия надзор в ЕЦБ продължава да е основен надзорен приоритет понататъшното усилие за преодоляване на проблема с НОК във всички значими институции. СНЕ ще продължат тясното си взаимодействие с банките с високо

¹³ Правното основание за тримесечното събиране на данни за НОК от банките с високо равнище на НОК е член 10 от Регламента за ЕНМ и член 141 от Рамковия регламент за ЕНМ. ЕЦБ може да изиска от кредитни институции, установени в участващи държави членки, да предоставят цялата информация, необходима за изпълнението на нейните задачи по пруденциалния надзор, включително информацията да се предоставя периодично и в определени формати за целите на надзора. ЕЦБ използва тези правомощия в границите на принципа за максимална хармонизация, към която е насочен техническият стандарт за изпълнение на ЕБО. Този подход дава на ЕЦБ гъвкавостта, която ѝ е необходима при получаването на данни от банките, за да може да изпълнява надзорните си задачи и да адаптира/актуализира редовно изискванията си за данните, доколкото те не се събират по ТСИ на ЕБО.

равнище на НОК, съсредоточавайки вниманието си по-специално върху техните стратегии за разрешаване на проблема с НОК. Очаква се тези стратегии да бъдат наблюдавани внимателно и актуализирани най-малко веднъж годишно.

Окончателната версия на допълнението към практическите указания за НОК бе публикувана на 15 март 2018 г. Но тъй като то е насочено към новите НОК, всички свързани последващи дейности със значимите институции ще започнат едва постепенно с течение на времето.

И накрая, като се има предвид, че от многобройни заинтересовани страни се изисква да предприемат действия по проблема с НОК, банковият надзор в ЕЦБ ще продължи да работи в тясно сътрудничество с други европейски и национални органи за справяне с все още неразрешените проблеми в засягащата НОК рамка, както е описано в обзорния доклад, публикуван през юни 2017 г.

1.3 Дейности по тематични прегледи

1.3.1 Бизнес модели и двигатели на доходността

През 2016 г. европейският банков надзор започна тематичен преглед, в който да подложи на задълбочена оценка бизнес моделите и двигателите на доходността на повечето значими институции. Този тематичен преглед ще приключи през 2018 г.

Оценката на бизнес моделите и двигателите на доходността на банките е ключов приоритет за европейския банков надзор. Банките с добра доходност могат да генерират капитал по органичен начин и така да натрупат достатъчни буфери, запазвайки същевременно разумно равнище на склонност към риск и отпускат кредити на реалната икономика. От друга страна банките, които се затрудняват да постигнат устойчива доходност, може да се насочат към по-рискови дейности.

Доходността е под натиск от различни източници

При сегашните условия доходността на банките в еврозоната се намира под натиск от ниските лихвени проценти и продължаващите големи потоци от обезценки в някои държави и сектори. Освен това предизвикателство представляват и структурни фактори като например свръхкапацитетът на някои пазари, конкуренцията от страна на небанкови институции, нарастващото търсене от страна на клиентите на дигитални услуги, както и необходимостта от приспособяване към нови регулаторни изисквания.

Първата година на тематичния преглед беше подготвителен етап: бяха разработени инструменти и указания за СНЕ

Тематичният преглед разглежда двигателите на доходността на банките както на равнище предприятие, така и за различни бизнес модели. При това той преследва няколко цели. Освен че оценява способността на банките да редуцират слабости в бизнес моделите си, той анализира също как ниската доходност влияе върху поведението им. Освен това той ще допринесе за

хоризонталния анализ, по-специално като събере наблюденията на СНЕ и хармонизира последващите им действия във всички банки. През първата година на тематичния преглед бяха разработени необходимите аналитични инструменти и изчерпателни насоки, които СНЕ да използват в анализите си.

През първото тримесечие на 2017 г. ЕЦБ събра данни за прогнозната печалба и загуба на банките и базисните допускания. Като цяло, през следващите две години банките очакват постепенно подобряване на доходността благодарение на стабилно нарастване на кредитирането и по-ниски обезценки, като същевременно нетните лихвени маржове ще останат под натиск.

През второто и третото тримесечие на 2017 г. акцентът на тематичния преглед се премести върху анализите на отделните банки, проведени от СНЕ. Екипите общуваха пряко с банките с цел да разгледат всички аспекти на техните бизнес модели и двигатели на доходността. Разгледаните въпроси се простираха от присъщия капацитет на банките да генерират приходи до способността им да разбират и управляват дейностите си и да прилагат избраните стратегии.

Констатациите на СНЕ се съчетават с аналитичните резултати на генерална дирекция „Микропруденциален надзор IV“ в ЕЦБ, в които се използват вътрешни и външни източници на данни. Това включва задълбочен анализ на банките с най-висока доходност, за да се изяснят движещите фактори на техните резултати и да се провери дали те са устойчиви. Стратегиите на банките за справяне с ниската доходност варират в много широки граници: те включват стратегии за растеж с цел подобряване на нетния доход от лихви, разширяване на дейностите, свързани с такси и комисиони, намаляване на разходите и електронни услуги.

Недостатъци на вътрешните механизми на институциите за управление на доходността, както и проблеми, свързани с бизнес плановете, като например прекомерно поемане на риск, бяха изтъкнати пред банките в рамките на надзорния диалог. Идентифицирането на недостатъци ще доведе и до съставянето на планове за редуциране на риска за засегнатите банки, които ще бъдат оповестени в началото на 2018 г.

В крайна сметка резултатите от тематичния преглед ще бъдат използвани в процеса по надзорен преглед и оценка (ПНПО) за 2018 г. и може да предизвикат проверки на място и интензивно проучване в области, където са забелязани потенциално неотчетени проблеми. Анализът ще даде и възможност за сравнение на практиките при сходни институции.

1.3.2

Въздействие на МСФО 9 върху провизирането

Новият счетоводен стандарт за финансовите инструменти (МСФО 9), който влезе в сила през януари 2018 г., има за цел да приложи поуки от финансовата криза, а именно, че провизиите, които се основават на модели на претърпяната загуба, често са недостатъчни и закъснели. При тези условия МСФО 9 бе замислен така, че да осигури по-адекватно и навременно

През втората година на тематичния преглед СНЕ анализираха бизнес моделите и двигателите на доходността на банките

МСФО 9 има за цел да осигури по-адекватно и навременно формиране на провизии

провизиране чрез въвеждането на модела на очакваната кредитна загуба, който включва перспективно ориентирана информация.

Новостите, които МСФО 9 въвежда, представляват голяма промяна в счетоводния режим за финансовите инструменти, като се засилва ролята на преценката при въвеждането и след това при прилагането на стандарта. Като се има предвид, че счетоводните данни образуват основата за изчисляването на пруденциалните капиталови изисквания, ЕНМ включи сред надзорните си приоритети за 2016 г. и 2017 г. i) да направи оценка доколко са подготвени значимите институции и по-малко значимите институции за въвеждането на МСФО 9, ii) да измери потенциалното въздействие върху провизирането и iii) да стимулира последователното прилагане на новия стандарт. Оценка имаше за основа главно практиките, считани за най-добри на международно равнище, които са описани в насоките на Базелския комитет за банков надзор (БКБН) и Европейския банков орган (ЕБО). В изпълнението на това надзорно действие ЕЦБ си сътрудничи активно с НКО, ЕБО и БКБН. Това сътрудничество ще продължи и в последващите дейности, запланувани за 2018 г.

Преходният период ще изглади потенциалното негативно въздействие на МСФО 9 върху регулаторния капитал на банките

Що се отнася до въздействието върху пруденциалните стойности, важно е да се отбележи, че законодателните органи на ЕС са приели преходни мерки. Те имат за цел да изгладят потенциалното негативно въздействие на МСФО 9 върху регулаторния капитал на банките. Тези мерки са въведени посредством Регламент (ЕС) 2017/2395¹⁴, публикуван в *Официален вестник на Европейския съюз* на 27 декември 2017 г.

Доклад с резултатите от тематичния преглед е публикуван на уебсайта на банковия надзор в ЕЦБ. Той съдържа резюме на главните качествени и количествени резултати при значимите институции и по-малко значимите институции. Що се отнася до качествените резултати, цялостното заключение е, че при някои институции все още има какво да се подобри, за да се постигне висококачествено прилагане на МСФО 9. Като цяло надзорниците отбелязват, че най-големите значими институции са по-напреднали в подготовката си за новия стандарт от по-малките значими институции. За значимите институции най-затрудняващият аспект на МСФО 9 е измерването на обезценката, тъй като то изисква от тях да променят значително вътрешните си процеси и системи. За по-малко значимите институции най-голямо предизвикателство представляват моделирането на очакваната кредитна загуба и наличието на данни. Тематичният преглед показва, че огромната част от институциите работят усилено по въвеждането на МСФО 9.

Средното негативно въздействие от напълно въведения МСФО 9 върху коефициента на БСК1 се оценява на 40 базисни пункта

В количествен план докладът показва, че средното негативно въздействие от изцяло въведения МСФО 9 върху коефициента на базов собствен капитал от първи ред (БСК1) се оценява на 40 базисни пункта. Този резултат се основава

¹⁴ Регламент (ЕС) 2017/2395 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2017 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 575/2013 по отношение на преходните мерки за смекчаване на въздействието от въвеждането на МСФО 9 спрямо собствения капитал и за третирането като големи експозиции на някои експозиции в публичния сектор, деноминирани в местната валута на която и да е държава членка (ОВ L 345, 27.12.2017 г., стр. 27).

на информация, предоставена от значимите институции, които са на напреднал етап във въвеждането на МСФО 9 и съответно могат да предоставят най-надеждни данни. Аналогично, средното негативно въздействие от изцяло въведения стандарт върху регулаторния коефициент на БСК1 при по-малко значимите институции се очаква да бъде 59 базисни пункта. Като се вземат предвид преходните мерки, средното негативно въздействие на МСФО 9 върху БСК1 на датата на преминаване към стандарта се очаква да бъде около 10 базисни пункта за значимите институции и 25 базисни пункта за по-малко значимите институции.¹⁵

Първата фаза на прегледа на значимите институции обхвана онези от тях, които бяха готови за оценка през първото тримесечие на 2017 г. Всички констатации и всички необходими корективни действия бяха съобщени на съответните институции; СНЕ ще проследят оставащите открити проблеми в хода на 2018 г. Институциите, които не бяха напълно подготвени за оценка, получиха през първото тримесечие на 2017 г. предупредително писмо и СНЕ извършиха оценката им до 30 ноември 2017 г. Направена бе хоризонтална оценка на подготвеността на извадка от по-малко значими институции. ЕЦБ и НКО планират да проследят по-нататък въвеждането на МСФО 9 от по-малко значимите институции през 2018 г.

1.3.3 Агрегиране на данните за риска и докладване на риска

Тематичният преглед на агрегирането на данните за риск и докладването на риска беше един от надзорните приоритети на ЕНМ за 2016 г. и 2017 г.

Стабилното управление на риска в банките се опира на качеството на данните в цялото предприятие, на ефикасното агрегиране на данните за риск и на ефикасни практики за отчитане. Все пак една от важните поуки от финансовата криза беше, че някои банки не бяха в състояние да идентифицират в пълна степен рисковите си експозиции. Причината е, че нямаша адекватна информация за риска или разчитаха на недостатъчно добри практики за агрегиране на данните за риск. Способността на засегнатите банки да вземат навременни решения бе сериозно увредена и това имаше широкообхватни последици за тях самите и за целия финансов сектор.

При тези условия тематичният преглед на агрегирането на данните за риск и докладването на риска беше един от надзорните приоритети на ЕНМ за 2016 г. и 2017 г.

Тематичният преглед започна през 2016 г., обхващайки извадка от 25 значими институции. Той бе осъществен от съответните СНЕ, подпомагани от централизирана работна група, която включваше експерти от ЕЦБ и НКО. НКО осигуряваха оперативни указания и се грижеха те да се прилагат последователно към цялата извадка. Прегледът бе извършен в съответствие с

¹⁵ Това въздействие е изчислено, като се взема предвид, че в първия ден 95% от въздействието, произтичащо от очакваната кредитна загуба, ще бъде добавено обратно към БСК1. Въздействието, произтичащо от класифициране и измерване, не е предмет на преходни мерки.

Резултатите от прегледа бяха съобщени на банките и през второто тримесечие на 2017 г. бяха отправени искания за корективни мерки

принципа на пропорционалност, при отчитане на размера, бизнес моделите и сложността на включените в него банки.

Резултатът показва, че степента на прилагане на 239-те принципа на Базелския комитет за банков надзор (БКБН) при обхванатите от прегледа значими институции все още е доста незадоволителна. Резултатите от прегледа бяха съобщени на включените в извадката банки в контекста на надзорния диалог с всяка от тях. Искания за корективни действия бяха включени в окончателните писма за последващи действия, изпратени от ЕЦБ през второто тримесечие на 2017 г. Тези искания бяха насочени особено към банките, при които бяха открити значителни слабости, които биха могли да повлияят съществено върху рисковия им профил.

Във връзка с това към банките бе отправено и изискване да представят ясни, точни и подробни планове за действие. Централизираната работна група, подпомагана от СНЕ, подложи на оценка тези планове за действие, за да осигури хоризонталната им съгласуваност.

Методологията, разработена от централизираната работна група, ще обогати надзорната методология за оценка на агрегирането на данните за риск и докладването на риска. В по-общ план за всички значими институции основните резултати от прегледа ще бъдат включени в оценката на агрегирането на данни и капацитета за отчитане в рамките на ПНПО.

Прегледът бе подчинен на принципите на ефикасно агрегиране на данните за риск и докладване на риска,¹⁶ формулирани от БКБН. И докато ЕЦБ наблюдава как се подобрява агрегирането на данните за риск и капацитетът за докладване на риска в институциите, тя редовно подава придобитата информация в Мрежата за данни за риска на БКБН.

1.3.4 Възлагане на подизпълнители

През последното десетилетие развитието на новите технологии промени не само очакванията на клиентите по отношение на банковите услуги, но и начина, по който банките функционират и предоставят услугите си. По-специално навлизането на услугите в облак оказа значително въздействие върху начина, по който банките структурират бизнеса си, и по-точно какво продължават да правят сами и какво възлагат на външни подизпълнители.¹⁷ Тези процеси предоставят на банките нови бизнес възможности и лесен достъп до услуги и експертно знание извън обичайния банков свят. Тези възможности обаче съдържат и предизвикателството да се управляват свързаните с тях рискове. Разбира се, това е нещо, на което европейският банков надзор обръща голямо внимание. Едно от опасенията е, че възлагането на подизпълнители може да

¹⁶ Вж. БКБН, „Принципи за ефикасно агрегиране на данни за риск и докладване на риска“ ([Principles for effective risk data aggregation and risk reporting](#)), януари 2013 г.

¹⁷ ЕБО си дава сметка за това и неотдавна стартира консултация по [проект за препоръка относно възлагането на подизпълнители на услуги в облак](#).

превърне банки в еврозоната във фантомни предприятия или да създаде препятствия пред ефикасния надзор над тях, например с оглед на Брекзит и потенциалното преместване на банки от Обединеното кралство в еврозоната.

Възлагането на подизпълнители бе определено като един от приоритетите на ЕНМ за 2017 г. и стартира нарочен тематичен преглед на управлението и практиките при възлагането на подизпълнители от банките

ЕЦБ е уведомена за някои споразумения за възлагане на подизпълнители, където националната рамка предвижда такава процедура. В по-общ план, да се определи дали споразуменията за възлагане на подизпълнители са адекватни съставлява част от оценката на рисковия профил на институцията, включително уредбата на управлението на риска, за целите на ПНПО¹⁸. В този смисъл възлагането на подизпълнители бе определено като един от приоритетите на ЕНМ за 2017 г. и стартира нарочен тематичен преглед на управлението и практиките при възлагането на подизпълнители от банките. Целта на прегледа е да се вникне в политиките, стратегиите и уредбата на институционалното управление, които банките прилагат по отношение на рисковете, свързани с възлагането на подизпълнители, и как те оценяват и наблюдават изнесените при подизпълнители рискове.

Като част от тематичния преглед хоризонтален екип, работещ съвместно със съответните СНЕ, събра информация как представителна извадка от значими банки управлява рисковете, свързани с възложените на подизпълнители дейности. В хода на тематичния преглед бе установено, че при сегашната уредба подходите на банките към възлагането на подизпълнители варира значително и по отношение на институционалното управление, и по отношение на наблюдението. Бяха открити също несигурности в банките, свързани с възлагането на подизпълнители и изнасянето на дейности в големи размери. Освен това екипът установи най-добрите практики и констатира, че по-нататъшни указания как банките да управляват възложените на подизпълнители дейности не само са необходими от надзорна гледна точка, но и биха били приветствани от самите банки.

Развитието на възлагането на дейности на подизпълнители засяга банковия сектор в целия свят. Но дори в рамките на държавите, обхванати от европейския банков надзор, то се третира много различно в съответните правни рамки

Тематичният преглед включва също така описание и оценка на състоянието по отношение на възлагането на дейности на подизпълнители в еврозоната, включително на процедурни аспекти (напр. уведомления и одобрения). Съпоставка на националните регулаторни рамки потвърди, че условията са много разнородни. Макар че държавите от ЕНМ са транспонирали в една или друга форма Насоките на CEBS¹⁹ относно възлагането на подизпълнители²⁰, между тях има значителни различия в това доколко официални и подробни са съответните разпоредби. За да допълни картината и да вземе предвид международния характер на голям брой значими институции, ЕЦБ обмени също така мнения за надзорните подходи с няколко надзорни органа извън еврозоната. Тя имаше за цел да се запознае по-задълбочено с очакванията на тези надзорни органи по отношение на управлението на възложените на

¹⁸ Вж. брошурата на ЕНМ за методологията на ПНПО (*SSM SREP Methodology Booklet*).

¹⁹ Комитет на европейските банкови надзорни органи.

²⁰ [Насоки на Комитета на европейските банкови надзорни органи относно възлагането на подизпълнители, 14 декември 2006 г.](#)

подизпълнители дейности и въз основа на това да постигне условия на равнопоставеност на международно равнище.

Прегледът показва ясна необходимост от по-нататъшно уточняване на надзорните очаквания по отношение на споразуменията на банките за възлагане на дейности на подизпълнители. Това би дало на банките повече яснота и същевременно би допринесло за хармонизиране на надзорния подход към възлагането на дейности на подизпълнители. По този проект ще се работи в тясно сътрудничество с НКО и ЕБО.

1.4 Надзорни дейности на място

За 2017 г. бяха одобрени общо 157 проверки на място

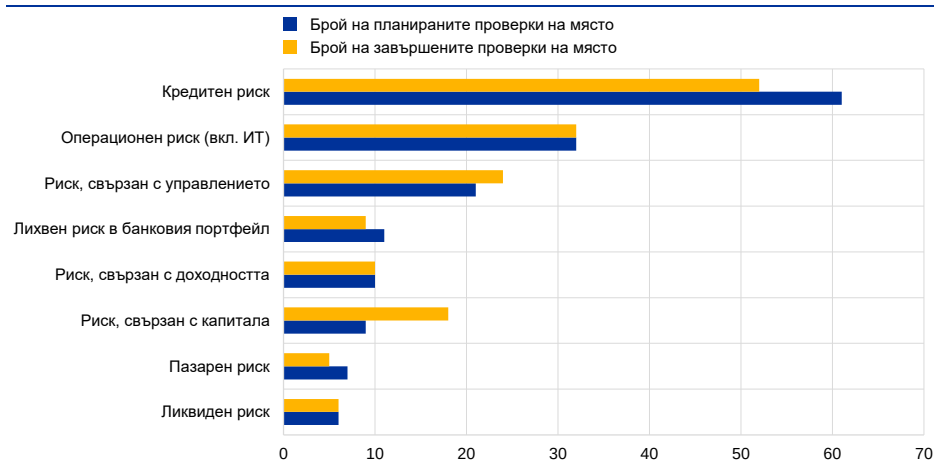
Третият цикъл проверки на място беше част от плана за извършване на надзорни проверки (ПИНП) за 2017 г. За 2017 г. бяха одобрени общо 157 проверки на място (спрямо 185 през 2016 г.). По-малкият брой на планираните проверки на място в сравнение с 2016 г. се дължи на приоритета, който получиха проучванията по ЦПВМ, и на тенденцията за по-сложни и продължителни проверки на място, особено когато те са посветени на кредитния риск.²¹

Към 31 декември 2017 г. бяха започнали всички без една планирани проверки на място (156 от 157). От тях 64 бяха завършени през 2017 г. и заключителните доклади бяха изпратени на подложените на проверка институции. Общият брой на приключените през 2017 г. проверки на място включва и 98 проверки, извършени в рамките на ПИНП за 2016 г., започнали тогава и завършени през 2017 г., както и 18 проверки на място в държави извън ЕНМ.

²¹ Делът на проверки на място, посветени на кредитния риск, нарасна с осем процентни пункта между 2016 г. и 2017 г., а заявките все по-често са съсредоточени върху преглед на кредитните досиета, който отнема доста време. Продължителността на проверките на място, посветени на кредитния риск, е средно с около една трета повече от средното за всички проверки.

Графика 6

Проверки на място през 2017 г., разбивка по тип риск

Забележки: През 2017 г. бяха приключени проверки по програмите на ПИНП както за 2016 г., така и за 2017 г. Това обяснява защо през 2017 г. бяха приключени повече проверки на капитала, отколкото предвиждаше ПИНП за годината.

Планирането и съставянето на екипите за проверките на място се извършва в тясно сътрудничество с НКО, чиито служители все така съставляват по-голямата част от ръководителите на мисии и членовете на екипите. Към 31 декември 2017 г. 90% от проверките бяха под ръководството на НКО и бяха съсредоточени главно върху групи, чието главно управление е в съответните държави на НКО. Останалите 10% от проверките бяха под ръководството на отдел „Централизираните проверки на място“ в ЕЦБ.

През 2017 г. европейският банков надзор стартира общосистемна инициатива за увеличаване на броя на проверките от трансгранични и смесени екипи през следващите години

През 2017 г. европейският банков надзор постави началото на мащабна общосистемна инициатива, чиято цел е да се увеличи броят на проверките от трансгранични и смесени екипи през следващите години. За тази цел бе въведено по-точно определение на смесени/трансгранични екипи, а Надзорният съвет на ЕЦБ разработи план за действие. Екипите се считат за „трансгранични“, когато ръководителят на мисията и поне един от членовете на екипа не са от съответния НКО на държавата по произход или приемащата държава. Екипите се считат за „смесени“, когато ръководителят на мисията е от съответния НКО на държавата по произход или приемащата държава, а поне двама от членовете на екипа не са от съответния НКО на държавата по произход или приемащата държава.

Според това ново определение 29 от 157-те проверки на място, планирани за 2017 г. (18,5%) бяха от смесени/трансгранични екипи, което представлява лек спад спрямо 2016 г. Очаква се прилагането на новия план за действие да пречупи тази тенденция – през 2018 г. около 25% от планираните проверки на място ще бъдат извършени от смесени/трансгранични екипи.

Таблица 2

Състав на екипите за проверки на място: Представители на НКО и представители на ЕЦБ

	Трансгранични и смесени екипи	
	Брой проверки на място през 2016 г.	Брой проверки на място през 2017 г.
Отдел „Централизираните проверки на място“ в ЕЦБ + НКО	18	16
Трансгранични екипи	6	6
Смесени екипи	8	7
Общо	32	29

След повече от две години опит Надзорният съвет на ЕЦБ реши да измени процеса „от край до край“²², прилаган за проверките на място. Промените имат за цел да се подобри цялостното качество, бързината и отчетността при проверките. Сега банките имат възможност да коментират писмено по констатациите в приложение към доклада от проверката. Този преработен процес позволява пълна прозрачност и осигурява възможността съответните СНЕ да вземат предвид коментарите на банките, когато подготвят последващите действия след проверката.

През юли 2017 г. ЕЦБ представи за публична консултация ръководство за проверките на място и проучванията на вътрешните модели

През юли 2017 г. ЕЦБ представи за публична консултация ръководство за проверките на място и проучванията на вътрешните модели. Целта на ръководството е да обясни как банковият надзор в ЕЦБ провежда проверките на място и да предостави полезно помагало на подложените на проверки банки. В момента проектът за ръководството се преработва и то ще бъде публикувано след одобрение на Надзорния съвет на ЕЦБ и процедура при липса на възражения в Управителния съвет.

През 2018 г. няколко проверки, които обхващат практически едни и същи теми, ще бъдат съгласувани по обхват и график. Това ще позволи по-активно обсъждане между ръководителите на мисии и наблюдаващите екипи в ЕЦБ. Целта е да се подобри още повече ефективността на проверките и последователността в подхода.

Основни констатации от проверките на място

Анализът по-долу обхваща осем категории риск и 137 проверки на място. Въз основа на този анализ бе публикуван доклад за проверките на място за периода от 1 януари до 31 октомври 2017 г.

²² От назначаването на ръководителя на мисията до изпращането на последващото писмо до банката.

Кредитен риск

Повече от половината проверки на място, посветени на кредитния риск, бяха съсредоточено изключително върху качествените аспекти на процеса на управление на кредитния риск. Останалите 45% бяха насочени към качеството на активите, като бяха извършени прегледи на кредитни досиета и бяха установени финансови последици, надхвърлящи 10 млрд. евро. По-подробно, най-проблематичните констатации бяха следните:

- **Неподходяща класификация на длъжниците:** недостатъци в дефинирането и/или идентифицирането на експозиции в неизпълнение или необслужвани експозиции, слаби процедури за наблюдение на високорискови кредитополучатели (система за ранно предупреждение, идентифициране на реструктуриране, вътрешен рейтинг). В резултат на това възниква необходимост от допълнителни провизии.
- **Неправилно пресмятане на провизиите:** дисконтиране на обезпечения, време, необходимо за реализиране на обезпеченията, темп на оздравяване, предвиждани парични потоци и параметри на колективно провизиране.
- **Недостатъци на процедурите за отпускане на кредит:** незадоволителен анализ на кредитополучателя, неоткрити изключения от системата на банката за делегиране/ограничаване.
- **Проблеми на институционалното управление:** недостатъци на модела на вътрешен контрол „три защитни линии“, напр. слаба втора защитна линия – слабо звено за управление на риска, неучастие на управителния съвет или висшите ръководители, недостатъчно правомощия на звеното за вътрешен одит, свръхцентрализиране на процеса на вземане на решения.
- **Регулаторни коефициенти:** неправилно пресмятане на рисковопретеглените активи, нарушаване на разпоредбите за големи експозиции.

Риск, свързан с институционалното управление

Темите, обхванати най-често от проверките на място в областта на вътрешното институционално управление и управлението на риска, бяха организационна структура, роля и задължения на управителния орган и вътрешен одит. Тревожни констатации бяха направени в следните области:

- **Организационна структура:** недостатъци в рамките за вътрешен контрол, неподходяща или неясна йерархична структура, липса на координация в рамките на групата.
- **Роли и задължения на управителния орган:** конфликт на интереси, незадоволително дефиниране/актуализиране на стратегическите подходи, недостатъци в делегирането на правомощия.

- **Вътрешен одит:** недостатъчно одитиране и последващи действия.
- **Функция за съответствие:** недостатъци в оценката на риска, свързан със съответствието, недостатъчни ресурси, остарели политики и процедури.
- **Управление на риска:** недостатъци в измерването, наблюдаването/контрола и докладването на риска, липса на процедури за съобщаване на информация към ръководството.
- **Управленчески процеси:** недостатъци в определянето на стратегиите и процесите за одобряване на нови продукти.

Операционен риск

Темите, обхванати най-често в проверките на място за операционен риск, бяха организационните рамки, политики и процедури на банките, измерването и управлението на рискове, обхватът на управлението на риска и идентифицирането на рискове. Повечето тревожни констатации се отнасяха до следните области:

- **Организационни рамки, политики и процедури:** недостатъци в процесите на вземане на решения за операционните рискове, неподходящо разделяне на задълженията, несъвършенства на системите за докладване.
- **Измерване и управление на рисковете:** незадоволително наблюдение на експозициите на операционен риск, недостатъци в процесите за събиране на данни за операционния риск, липса на мерки за предотвратяване на риск при управлението на събития, свързани с операционен риск.
- **Обхват на управлението на риска и идентифициране на рискове:** непълно обхващане на значимите операционни рискове, недостатъци в управлението на операционния риск на равнището на групата, незадоволителна оценка на операционния риск в процеса на одобряване на нови проекти или продукти.
- **Рисков профил, стратегия за риска и склонност за поемане на риск:** незадоволителна оценка на профилите на операционен риск, липса на стратегии за операционен риск.

ИТ риск

Проверките, посветени на ИТ риска, обикновено обхващат: i) организационна рамка, стратегия, политики, процедури и системна архитектура; ii) организация и възлагане на подизпълнители; iii) управление на риска; iv) управление на сигурността; v) управление на качеството на данните и vi) управление на ИТ операциите.

Около една трета от констатациите са свързани с ИТ сигурността. Останалите са свързани с организацията и възлагането на дейности на подизпълнители, управлението на риска, управлението на качеството на данните, управлението на непрекъснатостта на ИТ работния процес и управлението на софтуера.

Ето примери за най-критичните констатации, свързани с ИТ риска:

- част от ИТ инфраструктурата не се поддържа от доставчика;
- няма разделение на задълженията между разработчиците и ИТ операциите;
- липсва подробна актуална политика за сигурност;
- няма подходящо сегментиране на мрежата;
- ограничено събиране на регистър посредством инструменти за управление на инциденти, свързани със сигурността;
- несъвършенство на процесите за пресертифициране за права на достъп;
- отсъствие на задълбочени тестове на непрекъснатостта на работния процес.

Капиталов риск

Проверките, свързани с регулаторния капитал (Сълб I), обхващаха предимно следните области: институционално управление, вътрешни политики и механизми за контрол, процес на равняване, осигуряване на качеството на данните и капиталово изискване за кредитен риск. В допълнение към това проверките по БААК бяха насочени към организационната структура, идентифицирането и агрегирането на рискове, капиталовото планиране и стрес тестовете.

Най-критичните констатации от проверките по Сълб I включват:

- недостатъци при откриването и решаването на проблеми с качеството на данните, което води до грешки в изчисляването на собствения капитал и рисковопретеглените активи;
- незадоволителни политики, процедури и механизми за контрол при оценката на изискванията по отношение на техниките за редуциране на кредитния риск;

Най-значимите проблеми, идентифицирани в проверките по БААК, включват:

- недостатъци в количественото определяне, по-специално при моделирането на кредитния риск (напр. използваните допускания, неоснователни опростявания, параметризиране и т.н.);

- недостатъчно развита рамка за провеждане на стрес тестове (проблеми с дефинирането на сценария, отсъствие на обратни стрес тестове);
- ВААК процесът не е включен в рамката за управление на банката.

Лихвен риск в банковия портфейл

Всички проверки на място, посветени на лихвения риск в банковия портфейл, бяха насочени към измерването, управлението и наблюдението на риска. При почти всички проверки бе направен преглед и на описа на рисковете, склонността за поемане на риск и стратегията по отношение на рисковете, както и на обхвата на управлението на рискове и тяхното идентифициране. Констатациите с най-голямо отражение са свързани главно с измерването, управлението и наблюдението на лихвения риск в банковия портфейл. Най-честите установени проблеми са следните:

- неприспособеност на моделите за риска към отрицателни лихвени проценти;
- липса на консолидиран поглед на равнище холдинг върху поведенческите модели, разработени от съставлящите го юридически лица;
- липса на стабилна основа на основните допускания в моделите за предсрочно изплащане;
- недостатъчно събиране на данни;
- незадоволително определяне на рамката на ограниченията.

Ликвиден риск

Всички проверки на място в областта на ликвидния риск обхващаха институционалното управление, измерването, наблюдението и управлението на риска, стрес сценариите, техниките за редуциране на риска и изискванията за отчитане и оповестяване. Повечето констатации се отнасят до измерването на риска и институционалното управление, като значителна част от тях са от критична важност, а именно:

- **Незадоволително моделиране на риска:** недостатъци в оценката на профила на погасяване на финансови продукти, необоснованост на сценариите, използвани за целите на стрес тестове, незадоволително качество на данните;
- **Проблеми, свързани с институционалното управление:** незадоволително ръководство от страна на холдинговото дружество, недостатъчно дейна функция по валидирането, неефективност на системата за ранно предупреждение.

Бизнес модели и доходност

Наред с генерирането и разпределянето на печалбата проверките на място често обхващат реалистичността на стратегическите допускания на институцията, оперативния ѝ капацитет за изпълнение и финансовите ѝ прогнози. Констатации от критично значение най-често бяха направени в следните области:

- **Реалистичност на стратегическите допускания на институцията:** липса на одобрение на стратегиите на банката от страна на управителния съвет; ограничено участие на управителния съвет в разработването на стратегиите; недостатъчна реалистичност на стратегическите допускания.
- **Оперативен капацитет за изпълнение:** ограничен оперативен капацитет и ресурси за осъществяване на бизнес стратегията; разминавания във финансовото отчитане на институциите.
- **Информираност за печалбата, нейното генериране и разпределение:** недостатъци на инструментите за ценообразуване що се отнася до отчитането на всички разходи и рискове; непълни процеси за определяне на долен праг на цените; недостатъчен анализ и наблюдение на показателите за доходност и бюджета.
- **Анализ на финансовите прогнози (сценарии, чувствителност):** прекомерно оптимистични финансови прогнози; непълна документация на инструментите за финансово прогнозиране.

Пазарен риск

Проверките, насочени към пазарния риск, обхващаха основно следните теми: институционално управление; организационни рамки, политики и процедури; опис на рисковете, склонност за поемане на риск и стратегии за риска; организационна структура; редуциране на риска и вътрешен одит; класифициране на активите от първо, второ и трето ниво. Най-важните тревожни констатации бяха свързани с измерването на риска. Най-честите установени проблеми са следните:

- **Йерархия на справедливата стойност и оценяване:** незадоволителна класификация (първо, второ или трето ниво), по-специално при разграничаването между второ и трето ниво; третиране на печалбата в ден 1; незадоволителни корекции на оценката.
- **Организационни проблеми:** недостатъчност на действията, предприемани от управителния съвет; недостатъчно дейно звено за вътрешен одит; неефективност на ИТ инфраструктурата.

1.5

Целеви преглед на вътрешните модели (ЦПВМ)

ЦПВМ напредва добре и банките вече са информирани за първите резултати по общите теми

Целевият преглед на вътрешните модели (ЦПВМ) е мащабен многогодишен проект, който започна през 2017 г., след като през 2016 г. приключи работата по концепцията за него. Целта му е да подложи на оценка текущата адекватност и целесъобразност на одобрените вътрешни модели по Стълб I, които използват значимите институции в еврозоната, и по този начин да засили доверието в тях. ЦПВМ се съсредоточава върху правилното и последователно прилагане на регулаторните изисквания по отношение на вътрешните модели. В този смисъл той допълва мерките, определени в неотдавнашното споразумение по Базел III. Проектът ЦПВМ се провежда в тясно сътрудничество с НКО.

В началото на 2017 г. започнаха първите проверки на място на вътрешните модели и така проектът ЦПВМ навлезе в своя етап на изпълнение. Той ще продължи през цялата 2018 г. и 2019 г. Досега той напредва по план благодарение на сътрудничеството на подложените на преглед институции и всеотдайността на екипите, извършващи оценките. През 2017 г. успешно започнаха общо 92 проверки на място по ЦПВМ. Прегледите обхващаха вътрешните модели за кредитен риск (с акцент върху портфейлите от експозиции на дребно и от малки и средни предприятия), пазарен риск и кредитен риск от страна на контрагента. За да се избегне нарушаване на нормалното поддържане на моделите от институциите, на място бяха подложени на оценка и значителни промени в моделите и първоначалните им одобрения – в допълнение към проверките по ЦПВМ и понякога съвместно с тях.

Вече са налице първите резултати от ЦПВМ. Още от самото начало на проекта на преглед бяха подложени общи аспекти на вътрешните модели като например тяхното управление и утвърждаване. По откритите при тези проверки случаи на несъответствие със съществуващата регулаторна рамка вече са предприети мерки посредством надзорни решения. Това ще допринесе за осигуряването на стабилна и подходяща среда за използването на вътрешни модели и ще стимулира осигуряването на условия на равнопоставеност за поднадзорните лица.

За да се осигурят условия на равнопоставеност, от екипите, които извършват оценките по ЦПВМ, се изисква да прилагат последователно общи техники и инструменти за проверка. Същевременно резултатите от проверките се проверяват систематично за последователност и се подлагат на хоризонтален анализ и партньорска проверка. В решенията, произтичащи от проверките по ЦПВМ, ЕЦБ не предвижда бъдещо регулиране на вътрешните модели, а прилага текущите регулаторни изисквания. Възможно е да последват допълнителни препоръки и решения, след като бъдат приключени хоризонталните анализи и партньорските проверки.

Освен това централните екипи по проекта изготвиха специално ръководство, за да изяснят виждането на ЕЦБ за най-важните аспекти от съществуващите разпоредби за вътрешните модели, които са предмет на ЦПВМ. Първата версия на ръководството бе изпратена на институциите, обхванати от ЦПВМ, за

да могат те да коментират по него преди стартирането на етапа на изпълнение. След това [ръководството](#) бе публикувано на уебсайта на банковия надзор в ЕЦБ.

За ЦПВМ бяха много полезни получените коментари по ръководството. Те отново показаха силната ангажираност на сектора с целите на проекта. Наред с тези коментари опитът от проведените досега проверки на място и продължаващото развитие в регулаторната област формират здрава основа за актуализиране на ръководството.

ЦПВМ ще допринесе значително за последователното и съпоставимо използване на вътрешни модели навсякъде в еврозоната и по този начин ще допринесе за осигуряването на условия на равнопоставеност

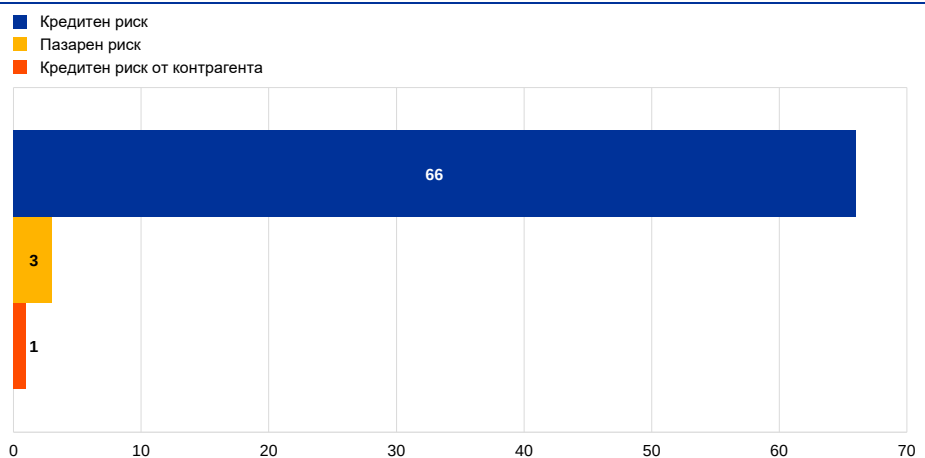
За европейския банков надзор ще бъде от полза това ръководство на ЕЦБ, както и методологиите и инструментите, разработени в рамките на проекта ЦПВМ. В крайна сметка те ще допринесат значително за последователното и съпоставимо използване на вътрешни модели навсякъде в еврозоната и по този начин ще помогнат за осигуряването на условия на равнопоставеност.

Проектът ЦПВМ е замислен с предназначението да предостави възможност за непрекъснат диалог със сектора. Освен че през февруари 2017 г. се проведе нарочна конференция, през август и декември 2017 г. в писма до участващите институции беше представена редовна актуална информация за цялостното състояние на проекта ЦПВМ и за предстоящите важни събития в него. Освен това участниците в проекта ЦПВМ редовно участваха в събития в сектора.

През 2017 г. освен 92-те проверки на място в рамките на проекта ЦПВМ бяха задействани още 70 проверки на вътрешни модели в значими институции (от които 37 се проведеха на място). До края на годината бяха завършени 133 проверки, несвързани с ЦПВМ, от които 123 доведоха до приемането на решение на ЕЦБ (като в този брой не се включва участието на ЕЦБ в съвместни решения с други компетентни органи – надзорници в държавата по произход).

Графика 7

Проверки на вътрешни модели през 2017 г. по категория на риска (без ЦПВМ)

Източник: ЕЦБ.

1.6 Непряк надзор над по-малко значими институции и надзорно наблюдение

Регламентът за ЕНМ определя на ЕЦБ задачата да осигури ефективното и последователно функциониране на ЕНМ и съответно ѝ възлага функцията за надзорно наблюдение, докато НКО запазват главната отговорност за надзора над по-малко значимите институции. Въз основа на цялостната цел на тази функция – да осигури последователното прилагане на високи надзорни стандарти навсякъде в еврозоната – банковият надзор в ЕЦБ си сътрудничи тясно с НКО в разработването на оперативна рамка за наблюдение на надзора над по-малко значимите институции. В този раздел се съдържат примери на конкретни инициативи, предприети през 2017 г.

1.6.1 Съвместни надзорни стандарти и общи методологии

ЕЦБ в тясно сътрудничество с НКО разработва съвместни надзорни стандарти

Съвместните надзорни стандарти (СНС) и общите методологии за надзора над по-малко значимите институции, съставени съвместно от ЕЦБ и НКО, остават ключов инструмент за насърчаването на надзорни практики, които осигуряват последователен и висококачествен надзор над по-малко значимите институции. След разработването на общи стандарти и методологии през предишните години, през 2017 г. акцентът беше върху тяхното прилагане.²³ НКО продължиха да прилагат финализираните по-рано СНС (напр. СНС за **надзорното планиране** и **планирането на възстановяване**) и започнаха да прилагат нови като например СНС за **провеждането на проверки на място в по-малко значими институции**. Този СНС е насочен предимно към насърчаване на хармонизацията в планирането на проверките и в определянето на минимално равнище на надзорна намеса. В момента продължава работата в подкрепа на практическото прилагане на СНС от НКО (например чрез нарочни работни срещи).

Наред с хармонизирането на надзорните процеси, други проекти са насочени към насърчаването на общи подходи към надзора на рискове, произтичащи от определени бизнес модели. Пример за това е **СНС за институциите, които отпускат кредити за автомобили**, който беше финализиран през 2016 г., а целта му е да осигури последователен, висококачествен и пропорционален подход към надзора на такива институции (както значими, така и по-малко значими) навсякъде в еврозоната. През 2017 г. бяха организирани тематични работни срещи с представители на сектора, с акцент върху анализа на бизнес моделите и специфичния рисков профил на институциите, които отпускат кредити за автомобили.

След като бе разработена рамка за сътрудничество между ЕЦБ и НКО в областта на **управлението на кризи**, през 2017 г. бяха разработени два СНС, които ще бъдат финализирани през 2018 г.: единият за *надзорните практики*

²³ За описание на предприетите инициативи за насърчаване на общ надзорен подход в надзора на по-малко значимите институции вижте [Надзор над по-малко значимите институции в ЕНМ](#).

*на НКО по отношение на управлението на кризи в по-малко значимите институции и сътрудничеството с органите за реструктуриране, а другият за надзорните процедури на НКО за по-малко значими институции, които са нарушили изискванията за минимален капитал.*²⁴

Що се отнася до **институционалните защитни схеми** (ИЗС), постигнатото през 2016 г. бе допълнено през 2017 г. с по-нататъшно наблюдение над „хибридните“ ИЗС, които имат за членове и значими, и по-малко значими институции. По това работиха съвместно ЕЦБ и НКО в Австрия и Германия, които в момента са единствените държави от еврозоната, в които има „хибридни“ ИЗС. Обхватът на тази дейност е съгласуван с изискванията към ИЗС, определени в член 113, параграф 7 и член 49, параграф 3 от РКИ. Изпълнението на тези изисквания подлежи на редовно наблюдение. През следващите години за него ще допринесе постепенното прилагане на спецификациите за отчитане от ръководството на ЕЦБ за правата на избор и преценка, което ще увеличи наличието на данни за ИЗС.

Тематичен преглед на **МСФО 9**, който обхваща и по-малко значими, и значими институции, се провежда в тясно сътрудничество с НКО. Целта е да се осигури последователното прилагане на новия МСФО 9 във всички банки в еврозоната. Наред с всичко останало бяха разработени инструменти, които помагат на надзорните органи да оценят доколко добре са подготвени по-малко значимите институции за МСФО 9 (вж. раздел 1.3.2).

Освен това през есента на 2017 г. бе публикувано за консултация **Ръководство за оценка на заявленията за лицензиране на FinTech кредитни институции**²⁵. Окончателната версия на ръководството ще бъде публикувана в началото на 2018 г. Целта е да се засили прозрачността за евентуални FinTech кредитни институции, подаващи заявления за лицензиране (т.е. институции с бизнес модели, в които производството и доставката на банкови продукти и услуги се основава на технологични иновации). Текущата работа е съсредоточена върху отражението на особеностите на финансовите технологии (напр. големи обеми данни, технология за споделена счетоводна книга) върху банковия надзор и се разглежда по-задълбочено ролята на „регулаторни експериментални пространства“.

ЕЦБ също така работи по надзора на инфраструктурите на финансовия пазар с лиценз за банкова дейност по РКИ, чиято основна дейност се състои в предоставянето на услуги като централен контрагент или централен депозитар на ценни книжа (ЦДЦК) на участници на пазара, включително на банки, обхванати от ЕНМ. За да се осигури последователен, висококачествен и пропорционален подход към надзора на тези специализирани институции, в момента ЕЦБ в тясно сътрудничество с няколко НКО финализира **СНС по ПНПО оценка на институции от инфраструктурите на финансовия пазар**.

²⁴ За повече подробности вижте раздел 2.4.1.

²⁵ Вж. Ръководство за оценка на заявленията за лицензиране на FinTech кредитни институции ([Guide to assessments of fintech credit institution licence applications](#)).

Права на избор и преценка на национално равнище за сектора на по-малко значимите институции

За да осигури условия на равнопоставеност за всички кредитни институции, ЕЦБ в много тясно сътрудничество с НКО реши да хармонизира прилагането на правата на избор и преценка на национално равнище за сектора на по-малко значимите институции. След публична консултация, която приключи през януари 2017 г., през април 2017 г. бяха публикувани Насоки²⁶ и Препоръка²⁷ към НКО.

Макар че в повечето случаи предложенията по политиките за по-малко значимите институции са същите като приетите за значимите институции, за определени права на избор и преценка се прилага пропорционален подход при надзора над по-малко значимите институции, който се различава от позицията на политиката за значимите институции (напр. съчетаването на комитет по риска и комитет по одита). Освен това в някои случаи, когато не е необходима хармонизация, за да се осигури надежден надзор или да се постигнат условия на равнопоставеност, НКО имат право на гъвкав подход в прилагането на някои права на избор и преценка. В добавка, някои от тези разлики би трябвало постепенно да намалее през следващите години с постепенното изтичане на преходните разпоредби.

Завършването на работата по правата на избор и преценка е важна стъпка към последователния надзор и по-голямата хармонизация. Това означава, че до голяма степен са преодолените значителните разминавания в прилагането на правата на избор и преценка на национално равнище.

1.6.2

ПНПО методология за по-малко значимите институции

ПНПО методологията за по-малко значимите институции се основава на прилаганата към значимите институции, като се вземат предвид принципите на пропорционалност и гъвкавост за НКО, които отговарят за решенията по ПНПО.

През 2017 г. важно постижение беше финализирането на съвместната работа на ЕЦБ и НКО по установяването на обща методология за **процес по надзорен преглед и оценка (ПНПО) за по-малко значимите институции**. Тя се основава на методологията, приложима към значимите институции, и използва същите структурни елементи по пропорционален начин. Освен това в нея някои елементи са опростени и адаптирани така, че НКО да имат известна гъвкавост да вземат предвид спецификата на по-малко значимите институции и нееднородността на счетоводните принципи. ПНПО за по-малко значимите институции ще насърчава сближаването на надзорните практики в този сектор, поддържайки същевременно минимално равнище на хармонизация и последователност в оценката на значимите и по-малко значимите институции.

²⁶ Насоки (ЕС) 2017/697 на Европейската централна банка от 4 април 2017 година относно упражняването на правата на избор и преценка, предвидени в правото на Съюза, от националните компетентни органи по отношение на по-малко значимите институции (ЕЦБ/2017/9).

²⁷ Препоръка на Европейската централна банка от 4 април 2017 година относно общите спецификации за упражняването на някои права на избор и преценка, предвидени в правото на Съюза, от националните компетентни органи по отношение на по-малко значимите институции (ЕЦБ/2017/10).

Като преки надзорници НКО запазват пълна отговорност за осъществяване на оценките и за решенията за капитала, ликвидността и качествените мерки.

Работата по ПНПО за по-малко значимите институции започна през 2015 г., когато бе определена обща методология за системата за оценка на риска (COP). Тя продължи през 2016 г. с акцент върху количественото определяне на капитала и ликвидността. През 2017 г. НКО проведеха изпитание на ПНПО методологията за по-малко значими институции (включително преработената методология за COP). Всички НКО участваха активно в изпитанието и предоставиха полезни коментари, които формираха основата за необходимите корекции в методологията.

Принципът на пропорционалност намира отражение в методологията посредством модел за минимална надзорна намеса, който зависи от придадената на по-малко значимите институции приоритетност. В резултат на това аспекти като информационни нужди, интензивност на оценката и надзорни очаквания се различават според категорията на по-малко значимата институция и естеството на нейната дейност. Освен това методологията осигурява и известна **гъвкавост** на НКО. Гъвкавостта в ПНПО има важна роля в оценката на БААК и БААЛ и в стрес тестовете на по-малко значимите институции.

Методологията ще се прилага от НКО като част от надзорния цикъл 2018 г. За да се подпомогне гладкото преминаване от националните ПНПО методологии към методологията за ПНПО на ЕНМ, НКО ще я прилагат през първата година поне към по-малко значимите институции с висок приоритет. Това дава на НКО възможност за допълнително изпитание на методологията, особено по отношение на по-малките институции, преди крайния срок на въвеждането ѝ през 2020 г. Методологията ще бъде подлагана на по-нататъшни оценки и ще се развива според необходимостта, така че да се отчете набраният в рамките на ЕНМ опит и по-обща обстоятелства (например промени в регулаторната рамка и евентуална по-нататъшна работа на ЕБО и ЕНМ).

1.6.3 Сътрудничество в надзора над отделните по-малко значими институции

Експертите от ЕЦБ са в постоянен диалог с партньорите си от НКО

Пропорционалността е от първостепенно значение за ефективното функциониране на надзорното наблюдение. Практическото приложение на принципа на пропорционалност се основава на **рамката за определяне на приоритетността**. В рамката са взети предвид както присъщата степен на риск на конкретните по-малко значими институции, така и цялостното им въздействие върху националната финансова система.

През 2017 г. НКО продължиха да изпращат посредством **централния пункт за уведомления** i) предварителни уведомления за съществени надзорни процедури и проекти на съществени надзорни решения, свързани с по-малко значими институции, класифицирани като високо приоритетни (около 100

по-малко значими институции), и ii) уведомления по конкретни поводи във връзка с влошаване от всякакъв вид на финансовото състояние на по-малко значими институции. Натрупаният през последните години опит послужи за основа на **преработените практически указания относно изискванията за уведомяване за по-малко значимите институции**, приложими от 2018 г. В указанията се разясняват критериите за определяне на съществеността на решенията за целите на уведомяването на ЕЦБ и се изброяват задействащите механизми и показатели, за да се осигури навременност на уведомленията. През 2017 г. ЕЦБ получи 67 уведомления, свързани главно с въпроси, които се отнасят до капитала и институционалното управление.

Въз основа на уведомленията от НКО и друга налична информация експертите от специализираните звена на ЕЦБ **по държави** продължиха да наблюдават по-малко значимите институции в съответните държави, особено изправените пред влошаване на финансовото състояние. Експертите от ЕЦБ също така поддържат постоянен диалог с партньорите си от НКО, за да наблюдават прилагането на препоръките и последващите действия във връзка с решения по общи процедури. В някои случаи сътрудничеството по отношение на отделни по-малко значими институции беше под формата на съвместни проверки на място и технически мисии.

1.7 Макропруденциални задачи

През 2017 г. ЕЦБ продължи да работи активно с националните органи в областта на макропруденциалната политика в еврозоната в съответствие с възложените ѝ задачи съгласно член 5 от Регламента за ЕНМ.

Макропруденциалният форум е платформа, където членовете на Управителния съвет и Надзорния съвет съчетават микропруденциалната с макропруденциалната перспектива за целия ЕНМ.²⁸ Така се осигурява ефикасно взаимно допълване между микропруденциалните и макропруденциалните мерки.

Над 100

макропруденциални
уведомления,
получени от
националните органи

През 2017 г. ЕЦБ получи от националните органи над 100 уведомления, свързани с макропруденциалната политика. Повечето от тях се отнасяха до i) тримесечни решения за определяне на антициклични капиталови буфери и ii) решения за определянето и капиталовото третиране на глобални и други системно значими кредитни институции.²⁹

²⁸ За повече подробности вижте [Годишен доклад на ЕЦБ за надзорната дейност 2015](#).

²⁹ Официалните уведомления относно антицикличните капиталови буфери се получават на тримесечие, а уведомленията за Д-СЗИ и Г-СЗИ – на годишна база. Наред с това някои национални органи изпратиха уведомления за други мерки, например за мерки по член 458 на РКИ. Този член позволява на националните органи да въвеждат макропруденциални мерки на национално равнище, за да се справят със системен риск, когато не може да се намери адекватно решение чрез други инструменти (като например предвидените в членове 124 и 164). Властите в Белгия и Финландия например въведоха мерки за справяне с рискове на пазара на жилищни ипотечи.

Прилагайки методологията на БКБН, ЕЦБ и националните органи определиха седем глобални системно важни банки (Г-СВБ)³⁰ – с една по-малко от предишната година.³¹ Тези банки бяха разпределени в групи, за които бе определено поетапно въвеждане на капиталов буфер от 0,75% до 1,5% през 2018 г. (след като завърши поетапното въвеждане, през 2019 г. окончателните равнища на капиталовите буфери за тези банки ще бъдат в диапазона от 1,0% до 2,0%.)

ЕЦБ получи също така уведомления за равнището на капиталовите буфери за още 109 други системно значими институции. Тези равнища бяха в съответствие с методологията на ЕЦБ за оценяване на Д-СЗИ и определяне на буферите им.

Освен това ЕЦБ получи от редица национални органи уведомления за прилагането на буфери за системен риск и по-строги изисквания за рисковото тегло, както и уведомления за реципрочни на предприети в други държави членки макропруденциални мерки.

ЕЦБ участва и в работата на Европейския съвет за системен риск (ЕССР), който отговаря за макропруденциалното наблюдение на финансовата система в ЕС. ЕССР идентифицира и подрежда по приоритет системните рискове и, ако е необходимо, отправя предупреждения или издава препоръки за коригиращи мерки. СНЕ използват информация от ЕССР наред с други макропруденциални анализи на ЕЦБ, публикувани или за вътрешна употреба, за да осигурят отчитането на всички релевантни рискове. По подобен начин ЕССР и други макропруденциални органи използват информация от СНЕ, за да осигурят включването на информацията за отделните институции в общосистемния анализ на риска и да определят възможни мерки за редуцирането му.

Освен това ЕЦБ подкрепя изменение на методологията за оценка на Г-СВБ, което би позволило европейският банков съюз да бъде разглеждан като единна географска област.

³⁰ Като Г-СЗИ (с изискване за завършено въвеждане на буферите през 2019 г.) са определени BNP Paribas (FR), Groupe Crédit Agricole (FR), Deutsche Bank (DE), ING Bank (NL), Banco Santander (ES), Société Générale (FR) и UniCredit Group (IT).

³¹ Groupe BCPE (FR) бе премахната от списъка през 2017 г.

2 Приносът на ЕНМ към рамката на ЕС за управление на кризи и реструктуриране на банки

2.1 Случаи на реструктуриране през 2017 г.

Рамката на ЕС за възстановяване и реструктуриране на банки осигурява важна основа за стабилен банков сектор. Банковият надзор в ЕЦБ има ключова роля в тази рамка.

През първата половина на 2017 г. банковият надзор в ЕЦБ за първи път взе решение да обяви, че три от банките под неин пряк надзор са „проблемни или с вероятност да станат проблемни“.

Регламентът за единния механизъм за реструктуриране (РЕМП) предвижда, че при обявяване на значима институция за проблемна или с вероятност да стане проблемна Единният съвет по реструктуриране (ЕСП) трябва да оцени дали са изпълнени и другите условия за реструктуриране. По-специално ЕСП трябва да оцени дали: i) предвид времевата рамка и други релевантни обстоятелства няма реална вероятност предприети по отношение на субекта алтернативни мерки от страна на частния сектор да предотвратят в разумен срок неговата несъстоятелност и ii) действието по реструктуриране е необходимо в обществен интерес.

Ако не е изпълнено второто условие, банката няма да бъде реструктурирана, а ще подлежи на съответната национална процедура по несъстоятелност.

При едната от трите банки – Banco Popular Español – ЕСП взе решение, че условията за реструктуриране действително са изпълнени и прие план за реструктуриране. При другите две банки – Veneto Banca и Banca Popolare di Vicenza – ЕСП стигна до заключението, че общественият интерес не изисква мерки за реструктуриране, и в крайна сметка банките бяха ликвидирани съгласно италианското производство по несъстоятелност.

2.1.1 Случаят с Banco Popular Español

През юни 2017 г. Banco Popular Español стана първата банка, обявена от банковия надзор в ЕЦБ за проблемна или с вероятност да стане проблемна

На 6 юни 2017 г. банковият надзор в ЕЦБ определи, че Banco Popular Español е проблемна или с вероятност да стане проблемна съгласно член 18, параграф 1, буква а) и член 18, параграф 4, буква в) от РЕМП, тъй като в близко бъдеще няма да е в състояние да плаща дълговете си или други задължения на техния падеж поради несистемна ликвидна криза. Впоследствие ЕСП стигна до заключението, че са изпълнени условията за реструктуриране и взе решение да приеме план за реструктуриране,

включващ обезценка на капиталовите инструменти и продажба на банката на Banco Santander.

Banco Popular Español вече се бе сблъсквала със структурни проблеми, като например високо равнище на необслужвани кредити (НОК), ниско покритие в сравнение със сходни банки, високо ниво на активи, резултат от влизане във владение на обезпечение, и ниска доходност.

От 2012 г. банката бе извършила три операции по увеличаване на капитала в размер на 5,5 млрд. евро. Въпреки това не бе успяла да намали в значителна степен своята проблемна експозиция към недвижими имоти на брутна стойност 37 млрд. евро. Освен това влошаването на този портфейл допълнително бе отслабило капитала на банката. През февруари 2017 г. банката обяви допълнителни провизии и загуби в края на годината, а на 10 април декларира, че поради влошената си капиталова позиция може да се нуждае от увеличение на капитала или корпоративна сделка за овладяване на евентуална допълнителна обезценка на портфейла от необслужвани активи. Това доведе до понижаване на рейтинга и предизвика значително безпокойство сред клиентите на банката. Последваха значителни изходящи парични потоци и сериозно влошаване на депозитната база на банката, като тя се оказа без достъп до други източници на ликвидност.

Сътрудничество и обмен на информация с ЕСП

Тясното сътрудничество между банковия надзор в ЕЦБ и ЕСП допринесе за процеса на успешно управление на кризата

В началото на април 2017 г. банковият надзор в ЕЦБ уведоми ЕСП за влошаващото се положение на Banco Popular Español и то бе обсъдено подробно на организирания от ЕЦБ срещи по управлението на кризата, на които участваха и представители на ЕСП. Обменът на информация се засили през май 2017 г., което помогна за подготовката на всички заинтересовани страни на ранен етап. ЕСП беше поканен също така да вземе участие като наблюдател на заседанията на Надзорния съвет на ЕЦБ, по време на които членовете му получаваха актуална информация за развитието на ситуацията и вземаха решения по отношение на Banco Popular Español. В качеството си на наблюдател на разширените изпълнителни сесии на ЕСП ЕЦБ също получаваше информация за оценката на ЕСП на другите условия за реструктуриране. Освен това ЕЦБ предоставяше надзорна информация, свързана със задачата на ЕСП.

Като цяло тясното сътрудничество и обменът на информация между ЕЦБ и ЕСП допринесе значително за ефективността на процеса на управление на кризата.

Процедурни стъпки, водещи до оценката „проблемна или с вероятност да стане проблемна“

Предвид спешния характер на ситуацията процедурните стъпки на оценката „проблемна или с вероятност да стане проблемна“ бяха извършени практически за по-малко от един ден

На 6 юни 2017 г. Надзорният съвет на ЕЦБ взе решение да започне процедурата „проблемна или с вероятност да стане проблемна“ и инициира официална консултация с ЕСП.

След консултацията с ЕСП Надзорният съвет прие оценката на Banco Popular Español като проблемна или с вероятност да стане проблемна. След това той я представи на Управителния съвет на ЕЦБ за одобрение по процедурата при липса на възражения.

Управителният съвет не повдигна възражения по оценката на Надзорния съвет, която беше изпратена на 6 юни както на ЕСП, така и на Европейската комисия в съответствие с член 18 от РЕМП. Банковият надзор в ЕЦБ уведоми също всички компетентни органи за решението си в съответствие с член 81 от [Директивата за възстановяване и реструктуриране на банки](#) (ДВГПБ) и ДКИ IV.

Действия след оценката „проблемна или с вероятност да стане проблемна“

На 7 юни 2017 г. ЕСП прие план за реструктуриране, който включваше продажбата на Banco Popular Español на Banco Santander за 1 евро и обезценка и преобразуване на капиталовите инструменти

На 7 юни 2017 г. ЕСП определи, че са изпълнени всички условия за реструктуриране и взе решение да приеме план за реструктуриране, който същия ден беше одобрен от Европейската комисия съгласно член 18, параграф 7 от РЕМП. Решението за реструктуриране включваше следните елементи: i) обезценка на акциите; ii) обезценка и преобразуване на инструменти на допълнителния капитал от първи ред в акции; iii) преобразуване на неизплатени инструменти на капитала от втори ред в акции с номинална стойност 1 евро и iv) прехвърляне на получените по този начин акции на Banco Santander.

2.1.2

Случаите с Banca Popolare di Vicenza и Veneto Banca

През юни 2017 г. банковият надзор в ЕЦБ определи, че Banca Popolare di Vicenza и Veneto Banca са проблемни или с вероятност да станат проблемни

На 23 юни 2017 г. банковият надзор в ЕЦБ определи, че Veneto Banca и Banca Popolare di Vicenza са проблемни или с вероятност да станат проблемни съгласно член 18, параграф 1, буква а) и член 18, параграф 4, буква а) от РЕМП.

ЕСП стигна до заключението, че и в двата случая не са изпълнени условията за реструктуриране. Впоследствие банките бяха подложени на задължителна административна ликвидация съгласно италианското законодателство за несъстоятелност.

Banca Popolare di Vicenza и Veneto Banca – разположени в североизточна Италия, със сходен бизнес модел и пазарен дял – бяха обект на специалното внимание на надзора от 2014 г. поради i) ниска доходност; ii) високи оперативни

разходи в сравнение с доходите от основна дейност; iii) високи разходи за финансиране, свързани със силно влошеното състояние на предприятието, и iv) ниско качество на активите.

Въпреки неколнократни увеличения на капитала по искане на банковия надзор в ЕЦБ и двете банки отчетоха значително намаление на собствения капитал през трите години, предхождащи изпадането им в несъстоятелност. Това ясно показва, че съответните им бизнес модели не са пригодни да гарантират тяхната рентабилност и жизнеспособност.

През 2017 г. двете банки представиха пред ЕЦБ съвместен бизнес план („проекта Tierpolo“), в който се предвиждаше сливането им до края на 2017 г. В плана се посочваше общ необходим капитал в размер на 4,7 млрд. евро.

ЕЦБ стигна до заключението, че е неправдоподобно ефикасното и своевременно изпълнение на плана да се рекапитализират двете банки, да се слоят и да се създадат условия за нов жизнеспособен бизнес модел в бъдеще. ЕЦБ също така счете, че не са налице други ефикасни надзорни мерки или мерки за ранна намеса.

Сътрудничество и обмен на информация с ЕСП

Тясното сътрудничество и обменът на информация между ЕЦБ и ЕСП допринесе значително за ефективността на процеса на управление на кризата

Банковият надзор в ЕЦБ уведоми ЕСП на ранен етап за влошаващото се положение на Banca Popolare di Vicenza и Veneto Banca, а обменът на информация се засили от края на 2016 г.

Обменът стана още по-интензивен през първата половина на 2017 г. Този задълбочен и широкообхватен обмен на информация помогна за подготовката на всички заинтересовани страни на ранен етап.

Освен това с цел по-добрата подготовка за възможността за оценка „проблемна или с вероятност да стане проблемна“ през последните етапи от ескалацията на кризата ситуацията на двете банки беше обсъждана подробно на заседания, посветени на управлението на кризата, на които присъстваха и компетентни членове на Съвета на ЕСП и негови експерти.

ЕСП беше поканен също така да вземе участие като наблюдател на заседанията на Надзорния съвет на ЕЦБ, на които членовете му получаваха актуална информация за състоянието на Banca Popolare di Vicenza и Veneto Banca и вземаха всички решения по отношение на двете банки. Така ЕСП получаваше същата информация като членовете на Надзорния съвет, по същото време. Аналогично, в качеството си на наблюдател на изпълнителната сесия на ЕСП ЕЦБ получи информация за оценката на ЕСП за другите условия за реструктуриране. Като цяло тясното сътрудничество и обменът на информация между ЕЦБ и ЕСП беше от ключово значение за справяне със състоянието на банките и допринесе значително за ефективността на процеса на управление на кризата.

Процедурни стъпки, водещи до оценката „проблемна или с вероятност да стане проблемна“

Banca Popolare di Vicenza и Veneto Banca бяха обявени за проблемни или с вероятност да станат проблемни на 23 юни 2017 г.

На 19 юни 2017 г. ЕЦБ приключи с оценката на втората версия на плана „Tierolo“, представен от двете банки, и стигна до заключението, че той не е надежден.

Капиталовото състояние на Banca Popolare di Vicenza и Veneto Banca бе продължило да се влошава при постоянно нарушаване на капиталовите изисквания въпреки предприетите от двете банки мерки в опит да се справят с нарушенията. През годините, предхождащи решението, към Banca Popolare di Vicenza и Veneto Banca неколкратно бяха отправяни искания да предприемат мерки по тези слабости. Мерките, предприети от банките, обаче се оказаха неефективни.

С оглед на това на 21 юни 2017 г., сряда, банковият надзор в ЕЦБ определи, че са налице съществени доказателства, че Banca Popolare di Vicenza и Veneto Banca са проблемни или с вероятност да станат проблемни съгласно член 18, параграф 1, буква а) и член 18, параграф 4, буква а) от РЕМП.

След това Надзорният съвет на ЕЦБ взе решение да започне процедурата за банки, определени като проблемни или с вероятност да станат проблемни, и инициира официална консултация с ЕСП, която продължи до обяд на 22 юни, четвъртък. На 23 юни оценката „проблемни или с вероятност да станат проблемни“ бе представена на Управителния съвет на ЕЦБ за одобрение по процедура при липса на възражения.

Управителният съвет не повдигна възражения към оценката на Надзорния съвет, която беше изпратена на ЕСП и на Европейската комисия в съответствие с член 18 от РЕМП. ЕЦБ също така уведоми всички компетентни органи за оценката си в съответствие с член 81 от ДВПБ и ДКИ IV.

Действия след оценката „проблемни или с вероятност да станат проблемни“

На 23 юни 2017 г. ЕСП взе решение да не предприема действия по реструктуриране в случаите на Banca Popolare di Vicenza и Veneto Banca. Той заключи, че макар да са изпълнени условията за реструктуриране, изброени в член 18, параграф 1, буква а) и буква б) от РЕМП, условието, посочено в член 18, параграф 1, буква в), свързано с обществен интерес, не е изпълнено.³²

³² Вижте „Известие с резюме на ефектите от решението, взето по отношение на Banca Popolare di Vicenza S.p.A.“ ([Notice summarising the effects of the decision taken in respect of Banca Popolare di Vicenza S.p.A.](#)) и „Известие с резюме на ефектите от решението, взето по отношение на Veneto Banca S.p.A.“ ([Notice summarising the effects of the decision taken in respect of Veneto Banca S.p.A.](#)), публикувани на уебсайта на ЕСП.

В резултат на това двете банки бяха ликвидирани съгласно италианското производство по несъстоятелност.

На 25 юни 2017 г. италианското правителство прие Декрет-закон³³, който влезе в сила незабавно. С него се урежда i) задължителната административна ликвидация на двете банки и ii) ликвидационната помощ, предоставена от правителството за подкрепа на прехвърлянето на активи и пасиви на Intesa Sanpaolo в съответствие с европейската рамка за държавна помощ, като се има предвид регионалният риск за финансовата стабилност.

В същия ден Европейската комисия обяви одобрението си съгласно правилата на ЕС на италианските мерки за улесняване на ликвидацията на Banca Popolare di Vicenza и Veneto Banca съгласно националното законодателство за несъстоятелност.³⁴

Двете банки бяха подложени на задължителна административна ликвидация от италианското Министерство на финансите по предложение на Banca d'Italia и им бяха назначени ликвидатори.

Добрите активи и пасиви бяха прехвърлени на Intesa Sanpaolo, която замести банките във връзките с клиентите им. В съответствие с европейската рамка за държавна помощ беше приложено споделяне на отговорността по отношение на основния капитал и подчинения дълг. Планира се прехвърлянето на необслужваните кредити на Società di Gestione degli Attivi, дружество, собственост на италианското Министерство на финансите, използвано за ликвидацията на Banco di Napoli. Планът предвижда постепенно освобождаване от тези необслужвани кредити с цел максимално възстановяване на активите.

В резултат на ликвидационната процедура банковите лицензи на двете банки бяха отнети на 19 юли 2017 г. Впоследствие две дъщерни дружества, които не бяха прехвърлени на Intesa Sanpaolo (Banca Intermobiliare di Investimenti e Gestioni и Farbanca), бяха оценени като по-малко значими институции. След това през септември 2017 г. прекият надзор над тези две дъщерни дружества беше прехвърлен на Banca d'Italia.

2.1.3

Ключови поуки

Последните случаи на банки, определени като проблемни или с вероятност да станат проблемни, съдържат полезни поуки за управлението на кризи

Banco Popular Español, Veneto Banca и Banca Popolare di Vicenza бяха първите банки, които бяха обявени от банковия надзор в ЕЦБ за проблемни или с вероятност да станат проблемни. Ето защо тези случаи донесоха полезни поуки

³³ Декрет-закон № 99 от 25 юни 2017 г., обнародван в италианския Официален вестник № 146 от 25 юни 2017 г.

³⁴ Прессъобщение на Европейската комисия: „Държавна помощ: Комисията одобрява помощ за напускане на пазара за Banca Popolare di Vicenza и Veneto Banca съгласно италианското законодателство за несъстоятелност, включително продажбата на активи на Intesa Sanpaolo“ („State aid: Commission approves aid for market exit of Banca Popolare di Vicenza and Veneto Banca under Italian insolvency law, involving sale of some parts to Intesa Sanpaolo“).

както за текущия надзор, така и за функционирането на рамката за управление на кризи.

Една от поуките, извлечени от тези случаи, беше, че тясното сътрудничество и комплексният **обмен на информация** между всички заинтересовани страни³⁵ допринасят значително за гладкото протичане на процеса в условията на кратки срокове и позволява на всички институции да действат бързо и да се справят със ситуацията в необходимата времева рамка.

Сътрудничеството и обменът на информация между банковия надзор в ЕЦБ и ЕСП и при двата кризисни случая бяха осигурени и чрез реципрочното участие в съответните органи за вземане на решения. Представители на ЕСП участваха на заседанията на Надзорния съвет на ЕСБ и на заседанията на екипите, организирани от ЕЦБ за управление на кризите. По същия начин банковият надзор в ЕЦБ и Европейската комисия взеха участие като наблюдатели на заседанията на изпълнителната сесия на ЕСП. Това позволи на двете страни непрекъснато да съгласуват и разбират взаимно позициите си.

От декември 2015 г. насам меморандум за разбирателство служи за основа на сътрудничеството между банковия надзор в ЕЦБ и ЕСП. В него са заложили общите условия за сътрудничество, включително обмен на информация между двете институции с цел да се осигури ефективно сътрудничество при изпълнението на съответните им задачи. В съответствие с разпоредбите в документа в момента се провежда преглед на меморандума за разбирателство, за да се вземе предвид натрупаният опит през първите две години от прилагането му. Предвижда се прегледът да завърши през първото полугодие на 2018 г. (вж. също раздел 2.2).

Друга важна поука е свързана с **важността на времевата рамка при обявяване на банка за проблемна или с вероятност да стане проблемна**. Своевременните действия при криза са жизненоважни, за да се избегне ситуация, при която банката продължава да се влошава, като така се свеждат до минимум общите разходи за несъстоятелността. Същевременно оценката дали банката е проблемна или с вероятност да стане проблемна не трябва да се извършва на необосновано ранен етап. В противен случай може ненужно да бъде заличена стойност, макар все още да има възможност за възстановяване. В това отношение правото на преценка на надзорните органи, заложило в актуалната рамка, е важно и следва да се запази.

В допълнение придобият опит показва колко важно е ефикасното използване на **мерки за ранна намеса**, което се оказва нелека задача при действащата правна рамка. Идентифицирани са две основни области, в които са необходими изменения на правната рамка. Съответните изменения са препоръчани в **Становище на ЕЦБ относно промени в рамката на Съюза за управление на кризи** (CON/2017/47).

³⁵ По-специално това са банковият надзор в ЕЦБ и ЕСП, както и националните органи за реструктуриране, компетентните органи и централните банки.

Първо, налице е значително припокриване между надзорните мерки по ДКИ IV и Регламента за ЕНМ и мерките за ранна намеса, заложи в ДВПБ.

Припокриването се проявява както по отношение на съдържанието, така и при условията за прилагане на мерките. Това припокриване води до значителни трудности в практическото изпълнение на рамката за ранна намеса, особено с оглед на липсата на яснота относно условията за ранна намеса.

Второ, ЕЦБ трябва да упражнява правомощията си за ранна намеса въз основа на актовете на националното транспониране на ДВПБ. Това води до несигурност и непоследователност в наличните мерки и условията за тяхното прилагане в различни държави членки.

Следователно ЕЦБ препоръчва: i) премахване от обхвата на ДВПБ на онези мерки за ранна намеса, които вече са налични по ДКИ IV и Регламента за ЕНМ, и ii) изменение на РЕМП с цел осигуряване на пряко правно основание за правомощията за ранна намеса на ЕЦБ с цел улесняване на последователното им прилагане.

Една допълнителна поука е свързана с нуждата да се гарантира **достъпът до ликвидност при реструктуриране**. В някои случаи въпросът се решава чрез способността на купувача да осигури ликвидност. В други случаи е важно да се гарантира, че след прилагането на инструменти за реструктуриране банката има достъп до ликвидност, докато успее да си възвърне доверието на пазара. В това отношение ролята на Единния фонд за реструктуриране (ЕФП) е важна и ЕЦБ силно подкрепя създаването на общ предпазен механизъм за ЕФП. Този общ предпазен механизъм следва да обхване изцяло мандата на ЕФП, а именно да бъде наличен както за ликвидни цели, така и за цели, свързани с платежоспособността. Предвид важността на достатъчното финансиране, за да бъде реструктурирането организирано, общият предпазен механизъм следва да бъде създаден възможно най-бързо, в идеалния случай преди края на преходния период към пълно съвместно използване на ресурсите на ЕФП.

Освен това опитът сочи, че от гледна точка на финансовата стабилност възможността за реструктуриране може да бъде намалена, ако инструментите на подчинен дълг се държат от **инвеститори на дребно**. Затова би следвало да се обмисли въвеждането на ясни и разбираеми изисквания за оповестяване и други гаранции, с което да се повиши осведомеността на инвеститорите относно рисковете, свързани с тези инструменти. В същия смисъл би било целесъобразно да се обмисли изискване за минимална номинална стойност от поне 100 000 евро за единица от всеки инструмент. Това би повишило инвестиционния праг и осведомеността сред инвеститорите, ограничавайки преките инвестиции на дребно. Следва да се въведе обща рамка на ниво ЕС по тези въпроси, за да се избегнат различия в подходите на държавите членки, които биха довели до фрагментация в рамките на европейския пазар за тези инструменти.

2.1.4

Комуникация по случаите на банки с оценка „проблемна или с вероятност да стане проблемна“

Комуникацията е ключова за успешното управление на кризи

Комуникацията играе основна роля при управлението на кризи. Когато банка изпадне в несъстоятелност, е важно не само да се намери решение за справяне с кризата, но и това решение да бъде обявено по подходящ начин пред обществеността, за да се избегне верижно разпространение и да се запази финансовата стабилност. В това отношение координацията между различните заинтересовани страни е от съществено значение за изпращането на ясно и изчерпателно послание към обществеността.

За разлика от действията по реструктуриране, по отношение на които обхватът на публикуването на информация от ЕСП е определен в РЕМП³⁶ и в ДВПБ, няма подобни указания, когато става дума за оценката дали дадена институция е проблемна или с вероятност да стане проблемна. Изглежда, препоръчително е да се внесе яснота относно публикуването на оценките „проблемна или с вероятност да стане проблемна“.

Съгласувана комуникация след оценката „проблемна или с вероятност да стане проблемна“

Подготовката на ранен етап на комуникацията и координацията между всички засегнати страни е особено важна, когато се обръщаме към обществеността

Подготовката на ранен етап на комуникацията и принципните послания, както и съгласуването между всички заинтересовани страни са особено важни за справянето с кризата. За да осигурят такова съгласуване, екипите по комуникация в ЕСП, ЕЦБ и Европейската комисия започнаха да работят заедно на ранен етап, доста преди вземането на решенията, че банките са проблемни или с вероятност да станат проблемни. Това даде възможност за всеобхватна комуникационна стратегия, която допринесе за успешното справяне с кризата.

Освен това **времевата рамка на външната комуникация** е много важна и трябва да се планира внимателно. В случая с Banco Popular Español решението, че е проблемна или с вероятност да стане проблемна, беше взето късно вечерта във вторник и беше последвано от уведомления до всички компетентни органи в съответствие с член 81, параграф 3 от ДВПБ. Външната комуникация, насочена към обществеността, беше задействана на следващата сутрин, като ЕСП обяви продажбата на банката на Banco Santander S.A.³⁷ и след това банковият надзор в ЕЦБ обяви решението, че банката е проблемна или с вероятност да стане проблемна³⁸. Във времевата рамка на комуникацията бе взета предвид необходимостта решението (реструктуриране, продаване на предприятие в ликвидация и т.н.) да бъде обявено едновременно с проблема (несъстоятелност на банката).

³⁶ Член 29, параграф 5 от РЕМП и член 83, параграф 4 от ДВПБ.

³⁷ Вж. [прессъобщението на ЕСП от 7 юни 2017 г.](#)

³⁸ Прессъобщение на ЕЦБ: „ЕЦБ определи, че Banco Popular Español S.A. е проблемна или има вероятност да стане проблемна“ ([ECB determined Banco Popular Español S.A. was failing or likely to fail](#)).

Процесът на съгласувана комуникация имаше за цел да предостави на обществеността изчерпателна информация за състоянието на банката и за действията, предприети от компетентните органи.

В случаите с Veneto Banca и Banca Popolare di Vicenza в петък, 23 юни 2017 г., банковият надзор в ЕЦБ публикува на официалния си уебсайт информацията, че е извършена оценка, че са проблемни или с вероятност да станат проблемни.³⁹ В същия ден ЕСП информира обществеността за решението си, че при двете банки реструктурирането не е оправдано и следователно те ще бъдат ликвидирани според обичайно италианско производство по несъстоятелност.⁴⁰ В същия ден италианското Министерство на финансите публикува прессъобщение, в което заяви, че е планирана среща през почивните дни с цел приемане на всички необходими мерки за гарантиране на непрекъснатостта на дейностите на банките, като същевременно се защитят всички вложители и държатели на първостепенни облигации.⁴¹

Искания за публичен достъп

ЕЦБ получи няколко искания за публичен достъп във връзка с оценките на банки като проблемни или с вероятност да станат проблемни

ЕЦБ получи редица искания за публичен достъп, подадени съгласно Решение ЕЦБ/2004/3 относно публичния достъп до документите на ЕЦБ⁴², за оповестяване на оценките ѝ на банки като проблемни или с вероятност да станат проблемни. Европейската комисия и ЕСП също получиха заявки за достъп до тези оценки на ЕЦБ.

Освен това искания за информация са подадени и от национални парламенти и министерства на финансите. Няколко членове на Европейския парламент подадоха писмени въпроси за реструктурирането на Banco Popular Español и за ликвидацията на Veneto Banca и Banca Popolare di Vicenza.

ЕЦБ представи отговори на тези въпроси и искания за информация в съответствие с правилата за поверителност, приложими в сферата на банковия надзор. Отговорите на писмените въпроси на членовете на ЕП са публикувани на уебсайта на ЕЦБ за банковия надзор.

³⁹ Прессъобщение на ЕЦБ: „ЕЦБ счита Veneto Banca и Banca Popolare di Vicenza за проблемни или с вероятност да станат проблемни“ ([ECB deemed Veneto Banca and Banca Popolare di Vicenza failing or likely to fail](#)).

⁴⁰ Вж. прессъобщението на ЕСП от 23 юни 2017 г.

⁴¹ [Comunicato Stampa N° 109 del 23/06/2017](#).

⁴² Решение на Европейската централна банка от 4 март 2004 г. относно публичния достъп до документите на Европейската централна банка (ЕЦБ/2004/3), ОВ L 84, 18.3.2004 г., стр. 42, последно изменено от Решение ЕЦБ//2015/1 (ОВ L 84, 28.3.2015 г., стр. 64).

Публикуване на неуповителна версия на оценките на банки като проблемни или с вероятност да станат проблемни

През август 2017 г. ЕЦБ взе решение да публикува на уебсайта си за банковия надзор неуповителни версии на оценките на банки като проблемни или с вероятност да станат проблемни

Този вид оценка представлява надзорна оценка на отделна банка от ЕЦБ. Тя е адресирана до ЕСП с цел той да прецени дали са изпълнени условията за поставяне на банката в режим на реструктуриране. Оценката на банка като проблемна или с вероятност да стане проблемна е междинна стъпка в процеса по реструктуриране и Европейската комисия и други компетентни органи получават уведомление за това в съответствие с разпоредбите, заложи в член 18, параграф 1 от РЕМП и член 81, параграф 3 от ДВПБ. Издаването на оценка дали дадена банка е проблемна или с вероятност да стане проблемна е част от надзорните задачи на банковия надзор в ЕЦБ. Следователно те са подчинени на изискванията за спазване на професионална тайна и правилата за поуповителност, които се прилагат по отношение на всички решения, които взема ЕЦБ в качеството си на надзорен орган.

Въпреки това за целите на прозрачността и отчетността и с оглед на обществения интерес ЕЦБ взе решение да публикува неуповителни версии на тези оценки на уебсайта си за банковия надзор. За да бъдат изпълнени задълженията за професионална тайна, не беше оповестена поуповителна информация. Публикуването на неуповителните оценки на банки като проблемни или с вероятност да станат проблемни е изключение от общата комуникационна политика на ЕЦБ, която съгласно закона⁴³ не предвижда публикуване на отделни надзорни решения, защитени от правилата за професионална тайна.

В бъдеще ще бъде предоставено разяснение на правната рамка по отношение на публикуването на оценките на банки като проблемни или с вероятност да станат проблемни. Макар в ДВПБ и в РЕМП понастоящем да не е предвидено публикуване на оценки на банки като проблемни или с вероятност да станат проблемни, те все пак предвиждат оповестяване на реда или инструмента на реструктурирането. Този факт, в съчетание с големия брой искания за предоставяне на информация след подобни оценки от компетентния орган, доведе до комуникационен дисбаланс.

2.1.5 Одити, извършвани от Европейската сметна палата

През 2017 г. Европейската сметна палата извърши одит на „Оперативната ефективност на ЕЦБ при управлението на кризи в банките“. ЕЦБ работи в тясно сътрудничество със Сметната палата по време на одита и окончателният доклад беше публикуван на 16 януари 2018 г.⁴⁴ В доклада са представени конструктивни препоръки по редица теми, свързани със сътрудничеството, идентифицирането и реакцията при кризи и планирането на възстановяването, така че да се подобри още повече ефективността на ЕНМ в управлението на

⁴³ Член 27 от Регламента за ЕНМ във връзка с член 53 и следващите членове от ДКИ IV.

⁴⁴ [Оперативна ефективност на ЕЦБ при управление на кризи в банките](#).

кризи. Шест от осемте отправени препоръки бяха приети от ЕЦБ. Вече е започнала работата по изпълнение на препоръките, които засягат например сътрудничеството с ЕСП, допълнителни насоки по планове за възстановяване и насоки за оценка на ранната намеса. От двете отхвърлени от ЕЦБ препоръки едната не беше приета, защото ЕЦБ вече беше разработила указания за практическото извършване на оценките на банки като проблемни или с вероятност да станат проблемни, а другата беше отхвърлена, защото ЕЦБ счита, че е предоставила пълно съдействие на Сметната палата в хода на одита, спазвайки същевременно нейния мандат да подложи на оценка оперативната ефективност при управлението на ЕЦБ.⁴⁵

2.2 Взаимодействие с Единния механизъм за реструктуриране

ЕЦБ и ЕСП продължиха да работят в тясно сътрудничество съгласно условията на меморандума за разбирателство

През 2017 г. ЕЦБ и ЕСП продължиха да работят в тясно сътрудничество съгласно условията на двустранния меморандум за разбирателство.

Меморандумът, сключен в края на 2015 г., въвежда правила за сътрудничеството и обмена на информация. През цялата година протичаше обмен на информация както на периодична основа, така и в отделни случаи на необходимост.

В края на 2016 г. ЕСП получи пряк достъп до релевантната надзорна информация и данни, съхранявани в ИТ системата на надзора в ЕЦБ, като обхватът на достъпа беше договорен в меморандума за разбирателство. Това оптимизира и автоматизира текущия обмен на информация и гарантира, че натоварването на банките във връзка с отчитането е сведено до минимум. В допълнение ЕЦБ приспособи надзорната ИТ система, така че ЕСП да може да я използва за целите на реструктурирането от 2018 г. насетне.

В съответствие с меморандума за разбирателство сътрудничеството между банковия надзор в ЕЦБ и ЕСП се засилваше при влошаване на състоянието на дадена значима институция. По-конкретно (но не само), засилени бяха сътрудничеството и обменът на информация в случаите с банките, определени като проблемни или с вероятност да станат проблемни, през 2017 г. (а именно, Banco Popular Español, Veneto Banca и Banca Popolare di Vicenza).

В съответствие с разпоредбите на меморандума през 2017 г. банковият надзор в ЕЦБ и ЕСП започнаха негов преглед. Целта е да се преразгледат някои негови части, така че да се вземе предвид придобитият опит през първите две години от изпълнението му и да се предприемат мерки по възникналите практически трудности. Предвидено е прегледът да приключи през първата половина на 2018 г. и допълнително да подобри сътрудничеството и обмена на информация между банковия надзор в ЕЦБ и ЕСП.

⁴⁵ Мандатът е да се направи оценка на оперативната ефективност при управлението на ЕЦБ, както е определено в член 27.2 от Устава на ЕСЦБ и член 20, параграф 7 от Регламента за ЕНМ.

Наред с обмена на информация, тясното сътрудничество между банковия надзор в ЕЦБ и ЕСП се подпомага и от други договорености. Представител на ЕЦБ взема участие в заседанията на изпълнителните и пленарните сесии на ЕСП. По подобен начин председателят на ЕСП бива поканен на релевантните заседания на Надзорния съвет на ЕЦБ. Целта е да се насърчи обмен на високо равнище между двата съвета. Конструктивното и засилено сътрудничество между банковия надзор в ЕЦБ и ЕСП се провежда на техническо ниво в рамките на структурите на съответните им комитети. В допълнение съвместните надзорни екипи и вътрешните екипи по реструктуриране си взаимодействат във връзка с отделни банки. Освен това се провежда редовен обмен на служители между хоризонталните функции на банковия надзор в ЕЦБ и ЕСП. Двете институции също така поддържат контакт по отношение на релевантните области на политиката от гледна точка на надзора и реструктурирането.

Както и през предходните две години банковият надзор в ЕЦБ се консултира с ЕСП относно планове за възстановяване, които получава от значимите институции, за които е консолидиращ надзорен орган. Коментарите от ЕСП впоследствие бяха взети предвид при оценката на планове за възстановяване от банковия надзор в ЕЦБ.

Бяха проведени консултации с банковия надзор в ЕЦБ по проектите на планове за реструктуриране и МИПЗ

От своя страна ЕСП проведе консултации с банковия надзор в ЕЦБ относно проектите на планове за реструктуриране за голяма част от значимите институции през 2017 г. За част от институциите, за които е представен план за реструктуриране, бяха проведени консултации с банковия надзор в ЕЦБ относно минималното изискване за собствен капитал и приемливи задължения (МИПЗ), което ЕСП определя. Банковият надзор в ЕЦБ оцени както проектите на планове за реструктуриране, така и МИПЗ от надзорна гледна точка и предостави коментарите си на ЕСП. ЕСП също така се консултира с банковия надзор в ЕЦБ относно изчисляването на предварителните вноски в Единния фонд за реструктуриране. Банковият надзор в ЕЦБ подложи на оценка потенциалното въздействие върху значимите институции от гледна точка на действащо предприятие и предостави коментарите си на ЕСП.

2.3 Дейност по планиране на възстановяването

ДВПБ изисква от институциите да изготвят и поддържат план за възстановяване със заложи мерки, които могат да предприемат, за да възстановят финансовото си състояние при значително влошаване

Оценката на плановите за възстановяване на значими институции е посочена, наред с всичко останало, в ДВПБ, Делегиран регламент 2016/1075⁴⁶ и Насоките на ЕБО⁴⁷ и представлява част от цялостния пакет надзорни дейности. Целта на тази задача е да се позволи възстановяването на жизнеспособността на банките в периоди на засилено напрежение. Съгласно Насоките на ЕБО за общите процедури и методологии за ПНПО⁴⁸ цялостният резултат от оценката на плановите за възстановяване се използва в оценките по ПНПО.

2.3.1 Цикъл 2016 г. на плановите за възстановяване: оценка и сравнителен анализ

Цикъл 2016 г. на оценката за плановите за възстановяване на значими институции – вторият от влизането в действие на ЕНМ – започна през септември 2016 г. и продължи до края на август 2017 г. Значимите институции представиха общо 109 плана. При банките, за които ЕЦБ е консолидиращ надзорен орган, плановите бяха представени в два пакета, през септември и декември 2016 г., което позволи извършването на оценка извън най-натоварените периоди в работата на СНЕ, свързана с ПНПО, и се избегна недостиг на ресурси. Повечето планове за възстановяване бяха представени пред банковия надзор в ЕЦБ през декември 2016 г. Цялостният процес по оценка на плановите за възстановяване и постигането след това на съвместни решения по оценката с други компетентни органи, когато това е необходимо⁴⁹, може да продължи до шест месеца.

През цикъл 2016 г. за първи път имаше възможност да се извърши цялостно съпоставяне на плановите, тъй като всички планове бяха представени в съответствие с ДВПБ. През предходния цикъл значителна част от плановите за възстановяване бяха представени съгласно действащото национално законодателство, предхождащо ДВПБ. Това се дължеше на закъснялото транспониране на ДВПБ в някои държави членки. Освен това с Делегиран

⁴⁶ Делегиран регламент (ЕС) 2016/1075 на Комисията от 23 март 2016 г. за допълнение на Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета чрез регулаторни технически стандарти за определяне на съдържанието на плановите за възстановяване, плановите за реструктуриране и плановите за реструктуриране на група, минималните критерии, по които компетентният орган трябва да оценява плановите за реструктуриране и плановите за реструктуриране на група, условията за вътрешногрупова финансова подкрепа, изискванията към независимите оценители, договорното признаване на правомощията за обезценяване и преобразуване, изискванията за процедурите за уведомяване и съдържанието на уведомленията и съобщението за спиране, както и оперативното функциониране на колегиите за реструктуриране (ОВ L 184, 8.7.2016 г., стр. 1).

⁴⁷ Насоки на ЕБО за минималния списък с качествени и количествени показатели, свързани с плана за възстановяване (EBA/GL/2015/02) и Насоки на ЕБО относно набора от сценарии, за използване при плановите за възстановяване (EBA/GL/2014/06).

⁴⁸ Насоки на ЕБО относно общите процедури и методологии за процеса на надзорен преглед и оценка (ПНПО) (EBA/GL/2014/13).

⁴⁹ В съответствие с член 8, параграф 2 от ДВПБ консолидиращият надзорен орган и компетентните органи за дъщерните дружества се ангажират да вземат общо решение относно, наред с всичко останало, оценката на плана за възстановяване на групата.

регламент 2016/1075, приет на 23 март 2016 г., всички значими институции бяха информирани относно очакваното съдържание и минималните критерии, прилагани от компетентните органи при оценката на планове за възстановяване.

При сравнителния анализ на планове за възстановяване, представени през 2016 г., се установи значително подобрене по отношение на пълнотата и качеството. Въпреки това подобрене при около 20% от оценените планове беше необходим нарочен план за действие, тоест значимите институции бяха поканени от банковия надзор в ЕЦБ да подобрят своите планове за възстановяване, или бяха установени съществени слабости съгласно член 6, параграф 5 от ДВПБ. В последния случай значимите институции бяха поканени да представят ревизиран план за възстановяване в рамките на два месеца (с възможност за удължаване до три).

Сравнителният анализ също показва, че надлежното планиране на възстановяването (тоест добрата подготовка за кризисни ситуации) повишава вероятността вариантите за възстановяване да могат да бъдат реализирани своевременно и ефективно.

От оценката и сравнителния анализ на планове произтичат два основни извода. Първо, планове за възстановяване трябва да бъдат практически приложими. Второ, значимите институции изглеждат надценяват своя потенциален капацитет за възстановяване. И двата проблема са определени като приоритетни за оценката на планове за възстановяване от банковия надзор в ЕЦБ в бъдеще.

2.3.2 Цикъл 2017 г. на планове за възстановяване: времева рамка и стандартизирани образци

Цикъл 2017 г. на оценката на планове за възстановяване на значими институции отново се проведе с два етапа на подаване, през септември и през декември 2017 г. Очаква се той да продължи до лятото на 2018 г. В рамките на цикъла на оценка за 2017 г. планове за възстановяване представиха 107 значими институции.

За втора поредна година банките ще подават стандартизиран формуляр за отчитане заедно с планове за възстановяване. Използването на този формуляр улесни представянето на необходимите данни за планове за възстановяване и тяхната оценка и значително повиши качеството на представените данни.

2.3.3 Перспективата занапред: акцент върху използваемостта на плановете за възстановяване и връзка с управлението на кризи

Както беше очертано в резултатите от сравнителния анализ при цикъл 2016 г., ключова цел при последните оценки и взаимодействията със значимите институции е да се изготвят по-оперативни и използваеми планове за възстановяване.

Въз основа на двугодишния си опит банковият надзор в ЕЦБ стигна до заключението, че не всички планове могат да бъдат приложени ефективно или не са оперативни при кризисни ситуации. Това се дължи на техния размер и сложност (някои планове са в обем на близо 2000 страници) и на отсъствието на ясни процеси и конкретни стъпки как те да бъдат реално приложени в стресова ситуация. Това е значителна пречка предвид факта, че целта на плана за възстановяване е да осигури на ръководството на банката достатъчен набор от варианти, които могат да се задействат своевременно и ефикасно, особено в ситуации на сериозен стрес.

Банковият надзор в ЕЦБ възнамерява през 2018 г. да сподели най-добрите практики, използвани от някои значими институции, с което да помогне на банките да подобрят оперативността на своите планове за възстановяване.

Освен това при наличието на подобрени планове за възстановяване банковият надзор в ЕЦБ ще може да използва систематично резултатите от оценките на плановете за възстановяване при идентифицирането и управлението на кризи и ще интегрира резултатите в оценката по ПНПО.

2.4 Управление на кризи при по-малко значимите институции

Управлението на кризисни ситуации, засягащи по-малко значими институции, изисква висока степен на обмен на информация и координация между съответните НКО в тяхното качество на преки надзорни органи на по-малко значимите институции и ЕЦБ във функцията ѝ на наблюдател и качеството ѝ на компетентен орган, вземащ решения по общите процедури.

НКО отговарят за надзорните решения, мерки и действия, свързани с по-малко значимите институции в кризисна ситуация. Необходимостта от тясно сътрудничество възниква, когато по-малко значима институция се доближи до точката на нежизнеспособност. Тогава е необходимо да се обмисли ликвидацията или реструктурирането на по-малко значимата институция, което може да включва общи процедури като например отнемане на лиценза ѝ, оценка на придобивания или увеличение на квалифицираните дялови участия, както и издаване на нови лицензи (например за мостова институция).

В този контекст ЕЦБ наблюдава състоянието на по-малко значимите институции в криза, подкрепя дейностите на НКО по управление на кризата и подготвя проекторешения по общите процедури въз основа на предложения на НКО. Тези решения се одобряват от Надзорния съвет и се приемат от Управителния съвет.

2.4.1 Рамка за управление на кризи при по-малко значими институции

През 2017 г. започна да действа Рамката за сътрудничество за управление на кризи при по-малко значими институции. Освен това бяха разработени два нови съвместни надзорни стандарта, предназначени да осигурят съгласуваност на процедурите на НКО при предприемане на мерки по отношение на по-малко значими институции в криза.

През 2017 г. влезе в сила рамка за сътрудничество при управление на кризи за ЕЦБ и НКО и тя беше приложена в няколко случая. Целта на Рамката за сътрудничество при управление на кризи при по-малко значими институции е да помогне на НКО и ЕЦБ при задачите, свързани с управлението на кризи. Освен това тя обхваща сътрудничеството и обмена на информация както между ЕЦБ и НКО, така и с други заинтересовани страни, които евентуално са ангажирани (например, отговорните за реструктурирането органи). През цялата 2017 г. сътрудничеството между НКО и ЕЦБ при няколко кризи с по-малко значими институции се характеризираше с редовна, ползотворна комуникация, която позволи вземането на решения в сравнително кратки срокове.

Като следваща стъпка през 2017 г. ЕЦБ и НКО разработиха съвместен надзорен стандарт (СНС) относно надзорните практики на НКО по отношение на управлението на кризи при по-малко значими институции и сътрудничеството с органите по реструктуриране. Той ще бъде финализиран през 2018 г. Този СНС ще осигури прилагането на съгласувани практики по управление на кризи при по-малко значими институции на национално ниво и по този начин ще насърчи общите надзорни резултати в рамките на ЕНМ. СНС също така ще обхване сътрудничеството и обмена на информация между НКО и органите на единния механизъм за реструктуриране (Единния съвет по реструктуриране и националните органи по реструктуриране), когато това е приложимо за изпълнението на съответните им задачи.

Успоредно с това през 2017 г. ЕЦБ и НКО разработиха СНС относно надзорните процедури на НКО за по-малко значими институции, които нарушават минималните капиталови изисквания, който също предстои да бъде финализиран през 2018 г. Този СНС ще допринесе за еднакво разбиране за административните процедури, използвани за справяне с влошаване на финансовото състояние на по-малко значимите институции, по-специално по отношение на това в кой момент да бъдат изисквани корективни действия и при какви условия да се започне процедура по отнемане на лиценз.

3 ЕНМ като част от европейската и глобалната надзорна архитектура

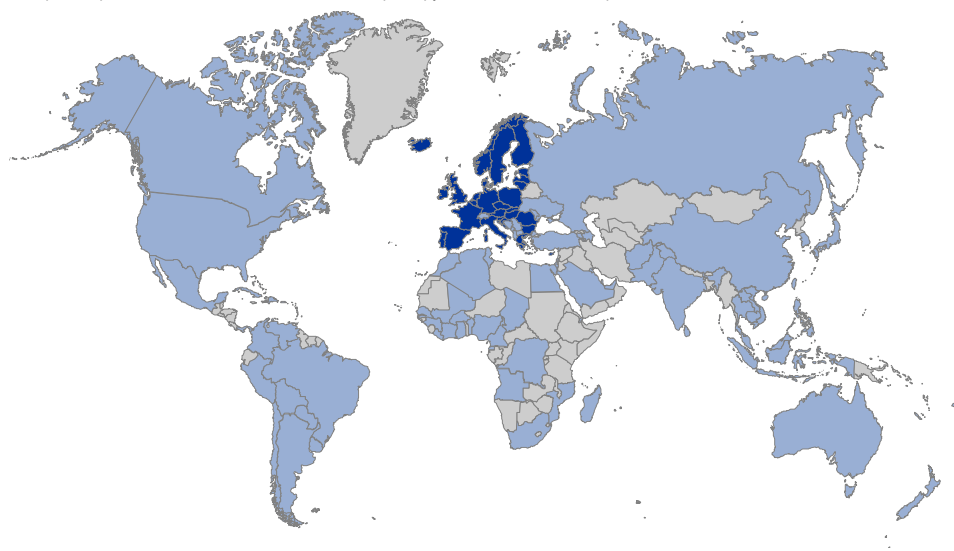
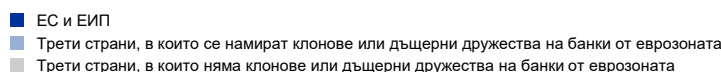
3.1 Европейско и международно сътрудничество

Банките от еврозоната имат клонове и дъщерни дружества в 94 държави извън ЕС (данни към 31 декември 2016 г.)

Тъй като банките от еврозоната извършват дейност в над 90 държави извън Европа (вж. Диаграма 4 по-долу), ЕНМ поддържа широкообхватно сътрудничество с други надзорни органи в ЕС и извън него. Ето защо ЕЦБ е твърдо решена да улеснява сътрудничеството, било чрез участие в колегии от надзорни органи или чрез разработване на инструменти за сътрудничество като например меморандуми за разбирателство. Меморандуми за разбирателство са договорени с партньори като например надзорни органи от държави членки на ЕС извън еврозоната, надзорни органи на трети държави и национални пазарни органи.

Диаграма 4

Клонове и дъщерни дружества на банките от еврозоната извън ЕС

Източник: Финансово отчетане и база данни на Регистъра на институциите и дъщерните дружества.

Банковият надзор в ЕЦБ като цяло си сътрудничи с други органи на пруденциалния надзор посредством меморандуми за разбирателство, участие в колегии от надзорни органи или споразумения, сключени за всеки отделен случай.

Диаграма 5

Преглед на дейностите по международно и европейско сътрудничество на ЕЦБ

3.1.1 Меморандуми за разбирателство, регламентиращи сътрудничеството с други надзорни органи

Сътрудничество с властите на трети държави

С течение на времето меморандумите за разбирателство между НКО от еврозоната и надзорните органи на трети държави се заменят с меморандуми за разбирателство между ЕЦБ и надзорните органи на трети държави

ЕЦБ се стреми към ползотворно сътрудничество с надзорните органи на трети държави и улесняване на текущия трансграничен надзор. Когато беше възможно, преди създаването на ЕНМ банковият надзор в ЕЦБ се присъединяваше към съществуващите меморандуми за разбирателство, договорени между НКО от еврозоната и надзорните органи на трети държави. В някои случаи се наложи банковият надзор в ЕЦБ да разработи специално пригодени решения за сътрудничество. С течение на времето ЕЦБ сключи собствени меморандуми за разбирателство с надзорни органи на трети държави, за да не разчита на съществуващите меморандуми между НКО от еврозоната и надзорните органи на трети държави.

Сътрудничество в рамките на Европейското икономическо пространство

ЕЦБ често работи в сътрудничество с НКО на държавите от ЕС извън еврозоната в съответствие с разпоредбите на ДКИ IV относно сътрудничеството и обмена на информация между компетентните органи в ЕС. С цел включване на допълнителни подробности и засилване на сътрудничеството, в съответствие с член 3, параграф 6 от Регламента за ЕНМ, ЕЦБ понастоящем преговаря по меморандум за разбирателство с тези НКО. Освен това меморандумът за разбирателство на ЕС/ЕИП относно пруденциалния надзор на значимите клонове в скандинавските държави⁵⁰, сключен от ЕЦБ през 2016 г., е подписан от още пет органа.

Банковият надзор в ЕЦБ също така сключи два меморандума за разбирателство с национални пазарни органи. Те се основават на образец, изготвен от ЕЦБ в сътрудничество с ЕОЦКП.

За да се гарантира последователност на ниво ЕС, банковият надзор в ЕЦБ работи в тясно сътрудничество с мрежата за еквивалентност на ЕБО, която провежда оценки за еквивалентността на режимите за поверителност на надзорните органи на трети държави. Меморандуми за разбирателство в областта на надзорното сътрудничество могат да бъдат сключени само ако е изпълнено условието за еквивалентност на професионалната тайна.

Към днешна дата 35 надзорни органа на трети държави са получили оценка за своите режими на поверителност като еквивалентни в рамките на мрежата за еквивалентност на ЕБО.

3.1.2 Колегии от надзорни органи

Колегиите от надзорни органи са постоянни, но гъвкави структури за координация, които обединяват компетентните органи, участващи в надзора на трансграничните банкови групи. Колегиите играят важна роля за банките от еврозоната, които имат дейност в държави извън еврозоната.

Европейското законодателство напълно овластява колегиите от надзорни органи в качеството им на компетентни форуми, на които надзорните органи на държавата по произход и тези на приемащата държава на трансграничните институции обменят важна информация и се договарят за оценката на риска, капиталовите изисквания и изискванията за ликвидност за банките от ЕС. Докато СНЕ упражняват надзор над банките в еврозоната, надзорните колегии улесняват консолидирания надзор в държавите извън еврозоната.

Ефективните колегии от надзорни органи са фундаментален елемент на консолидирания надзор над трансграничните международни институции

⁵⁰ Предвидено е този меморандум за разбирателство да улесни сътрудничеството между банковия надзор в ЕЦБ и скандинавските власти (както и между самите скандинавски власти) по отношение на значимите клонове в еврозоната и извън нея. По този начин меморандумът за разбирателство обхваща не само институции в еврозоната, а и по-голям диапазон институции под надзора на тези скандинавски органи. В допълнение към задачите на банковия надзор меморандумът за разбирателство обхваща още и защитата на потребителите, платежните услуги и системи, както и мерките срещу изпирането на пари. Затова обхватът на меморандума надхвърля задачите на банковия надзор в ЕЦБ. Степента на сътрудничество между страните по меморандума обаче остава в обхвата на правото на ЕС. Така банковият надзор в ЕЦБ ще участва в меморандума за разбирателство единствено в контекста на своите надзорни задачи.

През 2017 г. банковият надзор в ЕЦБ действаше като консолидиращ надзорен орган в 30 колегии в ЕС, които бяха председателствани от съответния СНЕ. Всяка от тези колегии включва НКО на съответните държави членки на ЕС, ЕБО и ЕЦБ. Органите на трети държави, в които институцията има големи дъщерни дружества или клонове, могат да се присъединят към колегиите като наблюдатели.

Седем трансгранични институции, установени в държави членки на ЕС извън еврозоната, извършват дейност чрез значими институции в еврозоната. Съгласно изискванията на европейското законодателство банковият надзор в ЕЦБ е активен член в съответните колегии, председателствани от съответния НКО. СНЕ, които отговарят за дъщерно дружество или клон в еврозоната, представляват ЕЦБ в тези колегии и изпълняват нейните задължения.

Наред с това само четири значими институции имат големи трансгранични операции извън ЕС. За тези институции банковият надзор в ЕЦБ действа като консолидиращ надзорен орган и поддържа колегии за обмен на информация.

И накрая, за пет международни институции със седалище в трети държави със значими дъщерни дружества в еврозоната съответните СНЕ действат като активни надзорни органи на приемащата държава в колегиите, организирани от консолидиращия надзорен орган на третата държава.

3.1.3 Състояние на тясното сътрудничество

Държавите членки на ЕС, чиято парична единица не е еврото, могат да участват в ЕНМ в режим на тясно сътрудничество. Основните условия за това са заложи в член 7 от Регламента за ЕНМ, а процедурните аспекти са посочени в [Решение ЕЦБ/2014/5](#). През 2017 г. не са получени официални заявки за установяване на тясно сътрудничество.

3.1.4 Група за преглед към ЕБО

Банковият надзор в ЕЦБ продължи да участва активно в групата за преглед към ЕБО, която отговаря за провеждането на партньорски проверки за укрепване на последователността на надзорните резултати.

През 2017 г. групата за преглед към ЕБО извърши партньорска проверка на Насоките на ЕБО относно критериите за определяне на условията за прилагане на член 131, параграф 3 от ДКИ IV във връзка с оценката на други системно значими институции (Д-СЗИ). Целта на тази партньорска проверка беше да оцени i) ефективното прилагане на заложените в Насоките разпоредби и ii) процесите, които компетентните органи прилагат, за да постигнат целесъобразна оценка на условията за определяне дали институциите следва да бъдат идентифицирани като Д-СЗИ.

Тъй като НКО отговарят за идентифицирането на Д-СЗИ, ролята на ЕЦБ в прегледа беше да разясни задачите на ЕНМ във връзка с идентифицираните Д-СЗИ. ДКИ IV поверява на НКО задачата за прилагане на изискванията за допълнителен капиталов буфер по отношение на Д-СЗИ. В съответствие със своя макропруденциален мандат и отговорности ЕЦБ може да „допълни“ тези буфери, като наложи по-строги изисквания съгласно член 5 от Регламента за ЕНМ. През юни 2016 г. ЕЦБ въведе методология за долен праг по отношение на изискванията за буфери към Д-СЗИ, за да осигури последователно за цялата еврозона прилагане на мерки по отношение на системните или макропруденциалните рискове. След като направи оценка на уведомленията от НКО за планираните от тях капиталови буфери за Д-СЗИ, ЕЦБ не намери за нужно да упражни правомощието си за допълването им през 2017 г. Тази оценка се опираше и на факта, че всички изисквания за капиталови буфери към Д-СЗИ, наложени от националните органи на банките, определени от тях като Д-СЗИ, бяха на равнището на долния праг на ЕЦБ или го надхвърляха.

3.1.5 Програми на МВФ за оценка на финансовия сектор

Програмите на МВФ за оценка на финансовия сектор представляват комплексни, задълбочени оценки на финансовия сектор в дадена държава. Те обхващат i) идентифициране на ключови уязвимости и оценка на устойчивостта на финансовия сектор; ii) оценка на рамката на политиката на държавата по отношение на финансовата стабилност и нейната надзорна рамка и практики и iii) оценката на финансовите защитни мрежи и капацитета на финансовата система за управление и преодоляване на финансови кризи.

През 2017 г. беше дадено началото на програма на МВФ за оценка на финансовия сектор за еврозоната

През януари 2017 г. председателят на Икономическия и финансов комитет на ЕС поиска от МВФ да проведе програма за оценка на финансовия сектор за ЕС/еврозоната с оглед на признаването на новата архитектура за банков надзор и реструктуриране в еврозоната. Ето защо програмата, която започна през юни 2017 г., поставя акцент – наред с другото – върху банковия надзор и управлението на кризи при значими институции. За тази цел МВФ ще извърши i) подробна оценка (с точков резултат) на приложимите⁵¹ Базелски основни принципи (БОП)⁵² за ефективен банков надзор и ii) анализ на съобразността с избраните елементи на Основните показатели за ефективни режими за реструктуриране на финансовите институции (Key Attributes of Effective Resolution Regimes for Financial Institutions) на СФС. Освен това МВФ i) ще анализира рамката за надзор над по-малко значимите институции без оценката да води до точков резултат и ii) ще оцени платежоспособността на банковия сектор в контекста на оценката на риска. Преди първата мисия на МВФ в рамките на програмата за оценка на финансовия сектор ЕЦБ подготви

⁵¹ Един от 29-те БОП, БОП 29, „Злоупотреба с финансови услуги“, няма да попадне в обхвата на оценката, тъй като ЕЦБ не е компетентна по въпроси, свързани с изпирането на пари. Въпреки това програмата за оценка на финансовия сектор на еврозоната ще включи бележка от експертите на МВФ относно финансовия интегритет.

⁵² 28-те приложими БОП обхващат общо 216 основни критерия и 17 допълнителни критерия.

самооценка по БОП, която беше представена за преглед от Надзорния съвет на ЕЦБ и беше одобрена от Управителния съвет на ЕЦБ. В допълнение НКО предоставиха информация относно приложимите национални правни разпоредби в отговор на искането на МВФ за оценка на въздействието на националните правни рамки върху ефективността на европейския банков надзор. По време на първата мисия, която се състоя през октомври/ноември 2017 г., се проведеха над 60 срещи с всички пет структурни звена на банковия надзор в ЕЦБ и свързаните с него общи услуги.

Предвижда се оценката да приключи през 2018 г. и заключенията да бъдат включени в консултациите по член IV на МВФ за еврозоната за 2018 г., които се очаква да завършат през юли 2018 г.

В програмата на МВФ за оценка на финансовия сектор за отделните държави от еврозоната водеща роля поемат националните органи. В съответствие с мандата си обаче ЕЦБ също участва активно, като основните ѝ цели са i) да осигури трансграничната последователност и съпоставимост на компонента на банковия сектор в програмата за оценка на финансовия сектор за държавите от еврозоната; ii) да използва, доколкото е възможно, синергиите със стрес тестовите в ЕС/цялата еврозона и iii) да гарантира, че ключовите характеристики на микропруденциалната и макропруденциалната банкова рамка на европейския банков надзор са надлежно отразени. През 2017 г. МВФ приключи програмата за оценка на финансовия сектор за Люксембург и Испания и започна такава програма за Белгия. Предвижда се програмите за Франция, Италия и Малта да започнат през втората половина на 2018 г. Очаква се дотогава да са публикувани резултатите от програмата за еврозоната и съответно да могат да бъдат взети предвид при националните оценки, особено по отношение на съобразността с БОП за ефективен банков надзор.

В по-общ план се очаква предстоящите програми за оценка на финансовия сектор за държавите от еврозоната да използват в пълна степен заключенията и препоръките на програмата за еврозоната, особено във връзка с надзора и управлението на кризи при значими институции. Този подход ще бъде съгласуван с актуалната рамка на създаване на политики в Европа и ще отразява напълно съответните компетенции на ниво отделни държави членки, еврозоната и ЕС. Същевременно той ще допринесе за това да се осигури ефективност и релевантност на наблюдението и консултациите на МВФ за всички засегнати органи.

Капе 2

Подготовка за Брекзит

През 2017 г. Брекзит се превърна в един от най-важните въпроси за банковия надзор в ЕЦБ. За да наложи последователен подход към Брекзит, банковият надзор в ЕЦБ създаде проект, обхващащ целия ЕНМ, който има за цел да осигури надлежна подготвеност на банките и надзорните органи.

В практическо отношение работата на ЕНМ по Брекзит обхваща както задачи, свързани с политиката, така и работа със засегнатите институции и други заинтересовани страни. Разработването на позиции на политиката и надзорни очаквания е важно за изясняването и преодоляването на надзорни проблеми, възникнали в контекста на Брекзит. Позициите на политиката на ЕЦБ осигуряват гаранция, че важните въпроси се решават по съгласуван начин в целия ЕНМ. Те осигуряват на надзорниците в ЕНМ основа да предоставят ясни насоки на кредитните институции, например за нуждата от осигуряване на адекватно управление на риска, солидна инфраструктура и обезпечаване с персонал, съизмерими с дейностите на институцията. Решените въпроси включват оценката на огледални модели на търгуване, третирането на вътрешните модели, прехвърлени от Обединеното кралство към ЕНМ, както и вътрешното управление и управлението на риска.

ЕЦБ организира работни срещи с банките, за да ги информира за надзорните очаквания на ЕЦБ и НКО. Тя публикува и „Често задавани въпроси“ на уебсайта си за банковия надзор, за да даде насоки, особено на банките, които възнамеряват да преместят дейността си от Обединеното кралство в еврозоната. Често задаваните въпроси обхващат теми като разрешителни и лицензи за банкова дейност, както и посочените по-горе въпроси. ЕЦБ също така представи ключовите си послания в лятното, есенното и зимното издание на Бюлетина за надзора на ЕНМ.

ЕЦБ влезе в структуриран диалог със значимите институции, които понастоящем функционират в Обединеното кралство, за да се погрижи те да бъдат надлежно подготвени за Брекзит. СНЕ започнаха дискусии по свързани с Брекзит сценарии, изготвени от банките и отразени в съответните им планове за непредвидени обстоятелства. Успоредно с това протече подготовка за работа с банките, които планират да се преместят от Обединеното кралство в еврозоната, тъй като очакват да загубят единния си европейски паспорт за извършване на дейност. Целта е да се осигури предпазлив подход към лицензирането на нови кредитни институции и прехвърлянето на дейности към съществуващи кредитни институции. ЕЦБ и НКО поддържат и тесни контакти с други органи, които упражняват надзор върху субекти от банкови групи в еврозоната, включително и надзорните органи на Обединеното кралство и на трети държави. Целта е да се осигури координация между всички важни органи в отговор на тенденциите в банковия сектор в еврозоната.

През 2018 г. Брекзит ще продължава да заема челно място сред приоритетите на надзора

Брекзит ще остане един от основните приоритети в надзора. С влизането в сила на свързаните с Брекзит планове на банките акцентът в дейностите им ще се премести от подготвителната работа към оценката на действителните обстоятелства и практическото прилагане на горепосочените позиции на политиката. Въпреки политическото споразумение за договаряне на евентуален преходен период все още е налице несигурност около резултата от тези преговори. ЕЦБ съветва банките да действат активно и навременно в подготовката си за Брекзит, за да се уверят в своевременното придобиване на всички лицензи, необходими за извършването на дейност в ЕС. Все пак в зависимост от развитието на политическите разисквания по преходния период банките могат да обсъдят с надзорните органи възможността за удължаване на срока за осъществяване на определени аспекти от индивидуалните им планове за преместване на дейността.

ЕЦБ – заедно с НКО – ще продължи да оценява плановете на институциите за преместване на дейности в еврозоната наред със заявленията за лицензи за банкова дейност. Надзорните

органи ще обърнат специално внимание на съобразността на банките с позициите на политиката на ЕНМ и надзорните очаквания, по-специално за да се избегне създаване на фиктивни дружества в еврозоната, т.е. институции с минимален капацитет в еврозоната, които възлагат в голяма степен дейностите в ЕС на субекти от трети държави. При необходимост ЕЦБ ще разработва допълнителни позиции на политиката и ще държи сектора и заинтересованите лица в течение за надзорните очаквания. По отношение на институции, които поради разрастване на дейностите им в еврозоната има вероятност да станат значими в краткосрочен и средносрочен план, ЕЦБ предприема подготвителни действия, за да гарантира гладкото преминаване на техния пряк надзор към ЕЦБ. ЕЦБ ще продължи да работи с надзорните органи на държавата по произход и тези на приемащата държава при наблюдение на подготвеността на банките в еврозоната и преместващите се в нея банки. ЕЦБ планира да организира още работни срещи, посветени на плановете на банките за преместване, и ще актуализира редовно свързаните с Брекзит често задавани въпроси.

3.2 Принос към развитието на европейската и международната регулаторна рамка

3.2.1 Принос към Базелския процес

2017 г. беше белязана от финализирането на Базел III – крайъгълния камък на регулаторната рамка след кризата. ЕЦБ, която активно участва в работата на Базелския комитет за банков надзор (БКБН), допринесе за този процес по налагане на стандарти, като се включи в дискусиите по политиката, предостави експертен опит в различни групи на БКБН, сътрудничи на членовете на БКБН в целия ЕС и по света и участва във важни анализи на въздействието.

Финализиране на Базел III

Договорените реформи са важна стъпка към възстановяване на доверието в рисковопреглетените коефициенти на капиталова адекватност на банките

ЕЦБ приветства финализирането на Базел III, което укрепи регулаторната рамка и е важна стъпка към възстановяване на доверието в рисковопреглетените коефициенти на капиталова адекватност на банките. ЕЦБ взе дейно участие в дискусиите по политиката. Финализирането на Базел III е категоричен сигнал за продължаващото международно сътрудничество в банковото регулиране. Договорените реформи допринасят за регулаторната сигурност и позволяват на банките да вземат информирани решения. Предвиденият период на поетапно въвеждане с начало 2022 г. и край през 2027 г. ще гарантира, че въздействието върху банките е контролируемо, дори за най-засегнатите от реформите.

С изместването на фокуса към прилагането на договорените реформи ЕЦБ подкрепя законодателите и БКБН, за да осигури ефективност на реформите

Акцент върху прилагането и оценката на политиката

ЕЦБ счита, че е изключително важно всички страни последователно да транспонират договорените реформи. За тази цел ЕЦБ предостави технически съвети на законодателите, по-специално чрез правното си становище относно предложенията на Европейската комисия за ревизиране на рамката ДКИ IV/РКИ (вж. каре 3). ЕЦБ очаква да предостави сходна подкрепа в контекста на тези реформи.

През следващите години БКБН ще продължи работата по идентифициране на проблемите при прилагането на Базел III, срещани в практиката от надзорните органи, и по-общо по насърчаването на силен банков надзор. БКБН ще инициира и последваща оценка на реформите, приложени от кризата насам. ЕЦБ ще продължи да допринася активно за дневния ред на БКБН.

3.2.2 Принос към работата на ЕБО

През цялата 2017 г. банковият надзор в ЕЦБ работи в тясно сътрудничество с ЕБО за общите цели на повишаване на финансовата стабилност и насърчаване на последователния надзор в целия европейски банков сектор.

Банковият надзор в ЕЦБ допринася активно за работата на ЕБО на всички нива. През 2017 г. служителите на банковия надзор в ЕЦБ имаха представители в общо 45 подструктури на ЕБО, в четири от които в качеството на председател или съпредседател. Освен това банковият надзор в ЕЦБ участва в Съвета на надзорните органи на ЕБО като член без право на глас.

Двата примера по-долу илюстрират значителния напредък, постигнат от работните групи на ЕБО, и как ЕБО и ЕЦБ се допълват при постигането на общите цели.

Първо, през 2017 г. ЕБО публикува своите **насоки за пригодността на членовете на управителния орган и лицата, заемащи ключови позиции**, за да гарантира, че i) банките разполагат с надеждни структури за управление и ii) са определени общи правила за обхвата на оценката за надеждност и пригодност, извършвана от надзорните органи. При максимално съгласуване с ЕБО ЕЦБ разработи и публикува своето ръководство за оценка за надеждност и пригодност, в което разясни надзорните критерии и процеса за определяне на пригодността на членовете на съвети на банките.

Второ, банковият надзор в ЕЦБ напълно внедри принципите, залегнали в публикуваните през 2017 г. **насоки на ЕБО относно практиките при управление на кредитния риск и отчитането на очакваните кредитни загуби**, в своята вътрешна методология за оценка на готовността на банките за прилагането на МСФО 9.

През 2017 г. ЕЦБ изпрати уведомления до ЕБО съгласно процедурата за изпълнение или обяснение⁵³ по отношение на осем⁵⁴ насоки на ЕБО, включително една насока на Съвместния комитет и една препоръка на ЕБО⁵⁵. Във всички тези случаи ЕЦБ уведоми ЕБО, че спазва или възнамерява да спазва насоките и препоръките.

Каре 3

Преразглеждане на банковото законодателство в ЕС (РКИ/ДКИ IV, ДВПБ и РЕМП)

Предложението

През ноември 2016 г. Европейската комисия публикува комплексен пакет с изменения на законодателството на ЕС относно капиталовите изисквания (РКИ и ДКИ IV) и управлението на кризи (ДВПБ и РЕМП). Съветът на Европейския съюз започна прегледа на предложението на Комисията през първото тримесечие на 2017 г. Комисията по икономически и парични въпроси в Европейския парламент публикува съответните проектодоклади през ноември 2017 г. Окончателното приемане на измененията се очаква между края на 2018 г. и първото тримесечие на 2019 г.

ЕЦБ предостави на съзаконодателите експертни съвети по измененията. На равнището на Съвета на ЕС експертите на ЕЦБ представяха редовно пред работната група по финансовите услуги становищата на ЕЦБ относно предложени пакети. По искане на Европейския парламент и Съвета на ЕС ЕЦБ изготви три становища, в които очертава позициите на политиката си относно пакетите.⁵⁶

⁵³ Член 16 от Регламент (ЕС) № 1093/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. за създаване на европейски надзорен орган (Европейски банков орган).

⁵⁴ Включва уведомление пред ЕБО по отношение на EBA/GL/2016/01, което беше закъсняло уведомление от ЕЦБ.

⁵⁵ [EBA/GL/2016/01](#), [EBA/GL/2016/05](#), [EBA/GL/2016/07](#) (текуща процедура, да се провери на по-късен етап), [EBA/GL/2016/08](#), [EBA/GL/2016/09](#), [EBA/GL/2016/11](#), [EBA/GL/2017/01](#), [EBA/GL/2017/05](#) (текуща процедура, да се провери на по-късен етап), [EBA/GL/2017/06](#) (текуща процедура, да се провери на по-късен етап), [JC/GL/2016/01](#) и [EBA/Rec/2015/01](#).

⁵⁶ Становище на Европейската централна банка от 8 март 2017 г. относно предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2014/59/ЕС във връзка с реда на вземанията по необезпечени дългови инструменти в йерархията при несъстоятелност ([CON/2017/6](#)); Становище на Европейската централна банка от 8 ноември 2017 г. относно промени в рамката на Съюза за управление на кризи ([CON/2017/47](#)); Становище на Европейската централна банка от 8 ноември 2017 г. относно измененията в рамката на Съюза за капиталовите изисквания на кредитните институции и инвестиционните посредници ([CON/2017/46](#)).

Таблица А

Преглед на пруденциалните области, обхванати в предложението на Европейската комисия

Прилагане на базелските стандарти	Рамка за реструктуриране	Надзорна рамка
коефициент на нетно стабилно финансиране	хармонизация на йерархията на кредиторите*	промени в рамката на Стълб II
коефициент на ливъридж	включване на нов инструмент за мораториум	въвеждане на изискване за междинно предприятие майка в ЕС
задълбочен преглед на търговския портфейл	въвеждане на стандарт на СФС за общия капацитет за поемане на загуби	въвеждане на освобождаване за трансграничен капитал
стандартизиран подход за кредитен риск от контрагента	други корекции към минималното изискване за собствени средства и допустими пасиви	по-ниска честота на отчитане за по-малките банки
лихвен риск в банковия портфейл		

*Това досие беше разгледано по бърза процедура и беше финализирано през декември 2017 г. Новите разпоредби влязоха в сила през януари 2018 г.

Позициите на политиката на ЕЦБ относно предложения пакет с реформи

Становищата на ЕЦБ подкрепиха пакета с изменения на Комисията, които целят да укрепят значително регулаторната рамка и да направят банковия сектор по-устойчив. ЕЦБ обаче представи и конкретни съображения и предложения.

По отношение на надзорната рамка ЕЦБ като цяло подкрепи предложението, което ще позволи на надзорните органи при определени условия да отменят отделни капиталови изисквания за дъщерните дружества в държава членка, различна от тази на дружеството майка, като същевременно се запазва финансовата стабилност, тъй като банковия съюз все още не е завършен. Освен това ЕЦБ изтъкна, че трябва да се въведат подходящи преходни разпоредби. ЕЦБ също така подкрепя предложеното изискване за създаване на междинно предприятие майка в ЕС за банкови групи от трети държави с две или повече институции в ЕС. Това ще насърчи по-ефективния и съгласуван надзор. За да се избегне арбитражът обаче ЕЦБ предлага изискването да обхваща и значимите клонове.

ЕЦБ имаше резерви специално в областта на ревизирането на Стълб II. Макар да има за цел да повиши хармонизацията, предложението на Комисията ограничава надзорните действия в основни сфери. ЕЦБ подчерта, че надзорните органи следва да бъдат достатъчно гъвкави по отношение на всяка институция, за да могат да измерват рисковете ѝ, да определят размера на допълнителните собствени средства, които трябва да държи, и да одобряват или отхвърлят промени в състава им. Освен това надзорните органи следва да имат възможността при необходимост да изискват по гъвкав начин подробни данни, когато те са нужни за надлежната оценка на рисковия профил на дадена институция. Тези виждания се споделят от Комисията по икономически и парични въпроси на Европейския парламент в [проектодоклада](#) ѝ относно измененията на ДКИ IV. ЕЦБ призова също за по-голяма степен на хармонизация в пруденциалната рамка на ЕС, която следва да се постигне чрез включването на определени надзорни правомощия в законодателството на ЕС (напр. процедури по лицензиране, особено оценката за надеждност и пригодност) и премахването на необосновани права на избор преценка. Тази хармонизация би намалила използването на различни национални разпоредби, които възпрепятстват ефективния надзор. И накрая, ЕЦБ призова за преглед на надзора на големи трансгранични инвестиционни посредници, които извършват дейности, подобни на банковите, като предложи тези фирми да бъдат третираны

като кредитни институции. През декември 2017 г.⁵⁷ Комисията представи предложение в този смисъл.

По отношение на прилагането на базелските стандарти като например коефициент на ливъридж, коефициент на нетно стабилно финансиране и фундаментален преглед на търговския портфейл, ЕЦБ подчерта, че тяхното надлежно транспониране в законодателството на ЕС е необходимо, за да осигури съпоставимост за различните институции и условия на равнопоставеност. ЕЦБ също така препоръча включването на клаузи за преглед за всички стандарти, които все още се обсъждат в БКБН към момента на публикуването на становището (коефициент на нетно стабилно финансиране, коефициент на ливъридж, фундаментален преглед на търговския портфейл).

По отношение на рамката за управление на кризи ЕЦБ подкрепи предложеното въвеждане на хармонизирана категория непривилегирован първостепенен дълг с цел да се улесни спазването на бъдещите изисквания за общ капацитет за поемане на загуби и минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения. Въпреки това ЕЦБ изтъкна необходимостта от допълнителни реформи, които в по-голяма степен да хармонизират йерархията на вземанията на кредитори в производство по несъстоятелност на банки, и по-специално от въвеждането на общо предимство за вложителите.

ЕЦБ приветства прилагането на стандарта за общ капацитет за поемане на загуби чрез МИПЗ. Въпреки това при калибрирането на МИПЗ ЕЦБ препоръча органът за реструктуриране да има право да осигури предпазен марж чрез увеличаване на размера за рекапитализация по МИПЗ. Това би гарантирало, че субектите, създадени в резултат на реструктурирането, биха разполагали с достатъчно ресурси за покриване на допълнителни неочаквани загуби и разходи в периода след реструктурирането. При това положение предложените насоки за МИПЗ би трябвало да отпаднат, тъй като биха усложнили рамката без ясно изразено предимство. ЕЦБ подкрепи предложението да се отложи прилагането на ограниченията за МСР в случаите, в които институциите нарушават комбинираните изисквания за буфер поради неспособността си да заменят пасивите, които вече не отговарят на критериите за допустимост или матуритет по МИПЗ. ЕЦБ обаче препоръча срокът на отлагане да е дванадесет месеца, а не шест, както беше предложено от Комисията.

ЕЦБ също така препоръча правомощията ѝ за ранна намеса да бъдат пряко заложили в РЕМП, за да се улесни последователното им прилагане. И накрая, ЕЦБ препоръча премахването от ДВПБ на мерките за ранна намеса, които вече са предвидени по ДКИ IV и Регламента за ЕНМ.

3.2.3 Принос към работата на СФС

През 2017 г. банковият надзор в ЕЦБ активно допринесе за работата на Съвета за финансова стабилност (СФС), и по-специално в областите на надзорно и

⁵⁷ Това предложение беше част от по-широкия преглед на Комисията на пруденциалната рамка за инвестиционните посредници. Съгласно предложението на Комисията системните инвестиционни посредници (т.е. с активи над 30 млрд. евро) следва да спазват същите правила и да подлежат на същия надзор като банките в ЕС.

регулаторно сътрудничество, прилагането на стандартите и реструктурирането. Банковият надзор в ЕЦБ също така взе участие в заседанията на регионалната консултативна група на СФС за Европа.

Акцентът на СФС наскоро се премести от проектирането на политики към наблюдението над приложението на реформите във финансовия сектор и към оценка на тяхното въздействие. Банковият надзор в ЕЦБ ще продължи да допринася за работата на СФС в това отношение и ще постави акцент върху положителните ефекти от финансовата стабилност и добре функциониращия банков сектор върху икономическия растеж. Банковият надзор в ЕЦБ също така ще даде принос в работата по други основни теми като реструктуриране и управление на кризи, рамки на институционално управление, компенсации и финансови технологии (FinTech).

4 Процедури по лицензиране, привеждане в изпълнение и налагане на санкции

4.1 Тенденции в броя на значимите институции и общите процедури

4.1.1 Брой значими институции

С съответствие с Рамковия регламент за ЕНМ през октомври 2017 г. се проведе годишната оценка на изпълнението от банки или банкови групи на критериите за значимост⁵⁸. Резултатът от тази оценка, както и промени в груповите структури и други обстоятелства в пет банкови групи, сведе броя на значимите институции до 119 спрямо 125 в началото на годината.

Франкфуртският клон на Barclays Bank PLC беше включен в значимите институции поради същественото му разрастване и от 1 януари 2018 г. той е в обхвата на прекия надзор на ЕЦБ.

Тъй като не изпълняват никой от критериите за значимост в продължение на три последователни календарни години, банките Raiffeisen-Holding Niederösterreich-Wien reg. GmbH и SEB AG отпаднаха от списъка на значимите, като надзорните отговорности бяха прехвърлени съответно към австрийския и германския НКО.

Промени в груповите структури и други обстоятелства⁵⁹ бяха свързани с придобиванията на Banco BPI S.A. и Banco Popular Español S.A. от други значими институции и отнемането на лицензите за банкова дейност на Agence Française de Développement (доброволно връщане на лиценза), Veneto Banca S.p.A. и Banca Popolare di Vicenza S.p.A.

Списъкът на поднадзорните лица се актуализира през цялата година. Последната версия на списъка можете да намерите на [уебсайта на ЕЦБ за банковия надзор](#).

⁵⁸ Тези критерии са описани в член 6, параграф 4 от Регламента за ЕНМ.

⁵⁹ Списъкът на значимите и по-малко значимите институции, публикуван през декември 2017 г., отразява i) решенията за значимост, за които е изпратено уведомление до поднадзорните институции преди 5 декември 2017 г., и ii) други промени и обстоятелства в груповите структури, настъпили преди 1 октомври 2017 г.

Таблица 3

Значими и по-малко значими банкови групи или самостоятелни банки в ЕНМ след годишната оценка през 2017 г.

	Общо активи (в млрд. €)	Брой институции	
		на консолидирано равнище	на индивидуално равнище
Значими институции	21 171,8	119	869
По-малко значими институции	4 920,8	2 869	3 163
Общо	26 092,6	2 988	4 032

Източник: ЕЦБ.

Забележки: Общи активи на институциите, включени в списъка на поднадзорните лица, публикуван през декември 2017 г. (с референтна дата за груповите структури 1 октомври 2017 г. и за решенията за значимост 5 декември 2017 г.); референтната дата за общите активи е 31 декември 2016 г. (или най-късната налична).

С оглед на Брекзит ЕЦБ следи отблизо плановете за преместване на банки от Обединеното кралство. Целта е да се гарантира своевременното определяне на значимостта на тези банки и гладкото преминаване на надзорните отговорности от органите в Обединеното кралство към ЕЦБ или НКО за дейностите, които се прехвърлят в еврозоната.

Цялостна оценка през 2017 г.

Тъй като през 2017 г. нито една нова банка не изпълнява критериите за значимост, не е провеждана цялостна оценка⁶⁰. Въпреки това методологията за прегледа на качеството на активите беше актуализирана при подготовката за 2018 г., за да се вземат предвид въвеждането на счетоводен стандарт МСФО 9 и рисковият профил на банковите бизнес модели с акцент върху инвестиционните услуги и дейности.

4.1.2

Общи процедури и оценки за надеждност и пригодност

През 2017 г. НКО изпратиха на банковия надзор в ЕЦБ уведомления за 3026 процедури по лицензиране, които включват 24 заявления за лиценз, 41 случая на отнемане на лицензи, 52 случая на прекратяване на действието на лицензи⁶¹, 160 придобивания на квалифицирани дялови участия, 2301 назначения в управителни или надзорни съвети⁶² и 448 процедури по прилагането на единния европейски паспорт.

⁶⁰ Единствената нова институция, определена като значима през 2017 г., е клон на (учредената в Обединеното кралство) Barclays Bank PLC. Клоновете в еврозоната на кредитни институции от неучастващи държави членки не подлежат на цялостна оценка сами по себе си.

⁶¹ Прекратяване на действието на лиценз означава, че, когато това е предвидено в националното законодателство, лицензът спира да е валиден, без да е необходимо изрично официално решение. Това е правно действие, което влиза в сила при възникването на конкретен, ясно определен фактор, например изричен отказ от лиценз от страна на институцията, или фактът, че самата институция преставя да съществува, например поради сливане с друго дружество.

⁶² Включително ограничен брой (17) заявки за допълнителни директорски длъжности.

През 2017 г. Надзорният съвет и Управителният съвет одобриха общо 1673 процедури по лицензиране⁶³. В допълнение към това 319 процедури по лицензиране бяха одобрени от служители на висши ръководни длъжности по рамката за делегиране, въведена в действие през юни 2017 г.⁶⁴ Приключени са други 70 процедури по лицензиране, при които не е необходимо официално решение на ЕЦБ, като те се състоят главно от процедури по прилагането на единния европейски паспорт и процедури за прекратяване на действието на лиценз.

Таблица 4

Процедури по лицензиране, за които е изпратено уведомление до ЕЦБ⁶⁵

	2014	2015	2016	2017
Издаване на лицензи	7	37	24	24
Отнемане на лицензи ¹	5	26	42	41
Прекратяване на действието на лицензи	0	26	178	52
Квалифицирани дялови участия	9	134	142	160
Надеждност и пригодност	115	2 729	2 544	2 301
Процедури по прилагането на единния европейски паспорт за извършване на дейност	34	431	252	448

Източник: ЕЦБ.

1) В Годишния доклад на ЕЦБ за надзорната дейност за 2014 г. процедурите по отнемане на лицензи и прекратяване на действието на лицензи бяха отчетени заедно. Поради увеличение на броя на лицензите с прекратено действие процедурите се докладват отделно от 2015 г. насам.

Като цяло броят на общите процедури (лицензиране, отнемане на лицензи, прекратяване на действието на лицензи и квалифицирани дялови участия) остава в общи линии стабилен в сравнение с предходната година. Що се отнася до решенията за надеждност и пригодност, броят на процедурите намаля с 10% спрямо 2016 г. Това се дължи основно на промяна в законодателството във Франция, в резултат на която от ноември 2016 г. насам за преназначаването на членове на съветите без изпълнителни функции вече не се изисква оценка. Намаляването на процедурите по прекратяване на действието на лиценз се очакваше, тъй като високият брой лицензи с прекратено действие през 2016 г. се дължеше на инцидентен ефект (т.е. сливане на група свързани банки в един субект). Значителното увеличаване на броя на процедурите по прилагането на единния европейски паспорт може да е свързано с повишаване на броя на входящите паспорти от банки от Обединеното кралство, и по-специално посредством прилагането от страна на банките на сценарии за подготовка за Брекзит и прилагането на британския

⁶³ Тези 1673 процедури по лицензиране са включени в 1238 правни акта на ЕЦБ. Някои правни актове обхващат повече от една процедура по лицензиране (напр. оценки за надеждност и пригодност на членове на управителни органи на една и съща значима институция или придобивания на квалифицирани дялови участия в различни дъщерни дружества в една транзакция).

⁶⁴ Тези процедури се отнасят до оценката на членове на управителни и надзорни съвети, които попадат в обхвата на рамката за делегиране, одобрена с Решение (ЕС) 2017/935 на Европейската централна банка от 16 ноември 2016 г. за делегирането на правомощието за приемане на решенията относно надеждността и пригодността и оценката на изискванията за надеждност и пригодност (ЕЦБ/2016/42).

⁶⁵ Тъй като крайната дата за 2014 г. беше 15 януари 2015 г., е налице ограничено припокриване между данните за 2014 г. и за 2015 г.

Закон за банкова реформа, който изисква от банките да разделят основните си дейности по банкови услуги на дребно от инвестиционното банкиране (обособяване).

Тенденции при общите процедури

Повечето процедури по издаване на лицензи (около 80%) са свързани с учредяването на нови по-малко значими институции. Двете основни движещи сили при заявленията от нови банки през 2017 г. са FinTech дружествата, които използват цифровите иновации за предоставяне на услуги на клиенти в ЕС, и Брекзит, който доведе до повишаване на броя на заявленията за лицензи за банкова дейност в еврозоната през втората половина на 2017 г. Очаква се и двете тенденции да се запазят през 2018 г. Не повече от около 20% от процедурите по издаване на лицензи засягаха значими институции и бяха свързани основно с удължаване на лицензи за инвестиционни услуги. Една процедура за значима институция беше свързана със създаването на ново дъщерно дружество за услуги за мобилно банкиране, а друга произтече от планираното преместване в еврозоната на съществуваща банка.

Процедури по отнемане или прекратяване на лиценз до голяма степен бяха продиктувани от доброволното прекратяване на банковите дейности от кредитни институции или от сливането или предприемането на реструктуриране от банки. Отказите от лицензи от страна на самите значими институции съставляваха 33 от 41 процедури по отнемане на лицензи. Въпреки това при ограничен брой случаи на отнемане на лиценз (5) решенията бяха обусловени от неспособността на дадена институция да изпълни пруденциални изисквания.

Няколко процедури за квалифицирани дялови участия бяха свързани с придобиване на мажоритарни дялове в поднадзорните институции от специфични приобретатели⁶⁶, което включва аспекти, свързани със сложни корпоративни структури, евентуална краткосрочност на инвестициите или използване на финансиране с ливъридж. През 2017 г. при значимите институции се наблюдаваха само ограничени действия за трансгранична консолидация на банковия сектор. По брой преобладаващата част от процедурите по квалифицирани дялови участия, за които през 2017 г. са изпратени уведомления до ЕЦБ, бяха свързани с вътрешна реорганизация на акционерната структура на поднадзорните институции. Такава реорганизация служи главно за опростяване на груповата структура и/или генериране на икономии на разходите, но може да бъде обусловена и от данъчно оптимизиране.

⁶⁶ Специфичните приобретатели се характеризират с висока степен на сложност или липса на прозрачност (напр. частни фондове за дялово участие, суверенни фондове).

Тенденции при оценките за надеждност и пригодност

Приблизително две трети от процедурите по надеждност и пригодност засягаха членове на ръководни органи без изпълнителни функции, а останалата една трета – членове на ръководни органи с изпълнителни функции. Броят на оценките на лица, заемашки ключова позиция, е пренебрежимо малък, тъй като, от една страна, не всички държави членки предвиждат в националното си законодателство такива оценки, и от друга страна, такива лица се назначават по-рядко, отколкото членове на съветите⁶⁷. В около една пета от случаите трябваше да се предприемат действия по конкретни проблеми. В много случаи ЕЦБ наложи условия, задължения или препоръки за справяне с тези проблеми, свързани например с опита и възможността за посвещаване на време от страна на кандидатите.

Разработване на позиции на политиката

През 2017 г. банковият надзор в ЕЦБ продължи да разработва позиции на политиката и да осигурява последователното им прилагане в сътрудничество с НКО и ЕБО. Целта е да се постигнат общи надзорни практики и да се опростят процедурите по лицензиране.

През май 2017 г. беше публикувано [Ръководство за оценки за надеждност и пригодност](#). Ръководството повиши прозрачността относно политиките, практиките и процесите на ЕЦБ, които тя прилага при оценката дали членовете на управителните органи на значими институции са подходящи за длъжността. Тези оценки са важни, защото нарушеното функциониране на управителните органи често е в основата на слабости и рискове в банките на по-късен етап. Макар че ръководството ще допринесе за извършването на тези оценки по по-хармонизиран начин, неизбежно е да се запазят различия в резултат от прилагането на националните законодателства. Сред тях са нееднородното транспониране в различните държави и – в някои случаи – само частичното транспониране на самата ДКИ IV. Ето защо ЕЦБ се стреми към постигането на по-голямо сближаване в тази област, така че да действат в пълна степен принципите, заложи в ДКИ IV, допълнени от новата политика на ЕЦБ (вж. също Каре 3).

Разработени бяха политики за оценката на различните критерии за квалифицирано дялово участие.

Приключи работата по първия пакет от позиции на политиката, свързани с обхвата на изискванията за лицензиране и процедурните въпроси, отнасящи се до издаване на лицензи, а работата по втория пакет, насочен към оценката на

⁶⁷ Лицата, заемашки ключови позиции, са служители, които не са членове на управителен орган, но оказват значително влияние върху ръководството на институцията в рамките на цялостната отговорност на управителния орган, например служители, отговарящи за кредитния риск или за съответствието. През 2017 г. 12 държави от еврозоната имаха в националното си законодателство разпоредби за оценяването на лица, заемашки ключова позиция.

критериите за издаване на лицензи, вече е в доста напреднал етап. Беше завършена и позицията по политиката относно оценката на заявленията за банкова дейност от FinTech фирми. След финализирането на позициите на политиката бяха публикувани за консултация две ръководства. В тях са изложени критериите, които се използват в оценката на заявленията за лицензи съответно от кредитни институции и FinTech кредитни институции. Окончателното публикуване на ръководствата е планирано за началото на 2018 г.

4.2 Докладване на нарушения, процедури по привеждане в изпълнение и налагане на санкции

4.2.1 Привеждане в изпълнение и налагане на санкции

Съгласно Регламента за ЕНМ и Рамковия регламент за ЕНМ разпределението на правомощията за привеждане в изпълнение и за налагане на санкции между ЕЦБ и НКО зависи от естеството на предполагаемото нарушение, отговорното лице и мярката, която следва да се приеме (вж. [Годишен доклад на ЕЦБ за надзорната дейност за 2014 г.](#)).

С оглед на ефикасността и последователността през 2017 г. ЕЦБ усъвършенства процедурите си за привеждане в изпълнение и налагане на санкции, като например разработи и внедри нови ИТ инструменти.

ЕЦБ инициира десет процедури за налагане на санкции през 2017 г. С 35-те процедури, неприключили към края на 2016 г., ЕЦБ е обработила 45 процедури през 2017 г. От тях 44 са свързани със санкции и една с мерки за привеждане в изпълнение (вж. [Таблица 5](#)).

Таблица 5

Дейности на ЕЦБ по привеждане в изпълнение и налагане на санкции през 2017 г.

	Процедури по налагане на санкции	Процедури по привеждане в изпълнение	Общо
Неприключили процедури в края на 2016 г.	34	1	35
Процедури, задействани през 2017 г.	10	–	10
Процедури, обработени през 2017 г.	44	1	45
от които приети решения на ЕЦБ ¹	4	–	4
от които искания на ЕЦБ за откриване на процедура, адресирани до НКО	7	–	7
от които приключени процедури	9	1	10
от които неприключени процедури в края на 2017 г.	24	–	24

Източник: ЕЦБ.

1) Две от процедурите бяха обхванати от едно и също решение на ЕЦБ.

През 2017 г. ЕЦБ обработи 45 процедури за привеждане в изпълнение и санкции.

През 2017 г. ЕЦБ наложи пет санкции в общ размер от 15,3 млн. евро и усъвършенства процедурите си за привеждане в изпълнение и налагане на санкции

От 44-те процедури по налагане на санкции, обработени през 2017 г., 28 са свързани с предполагаеми нарушения на пряко приложимо законодателство на ЕС (включително решения и регламенти на ЕЦБ). Тези случаи засягат 26 значими институции и са в областта на собствения капитал, отчитането, публичното оповестяване, ликвидността и големите експозиции. През 2017 г. ЕЦБ прие три решения за санкции, чрез които наложи пет санкции с общ размер 15,3 млн. евро. Санкциите бяха наложени на три поднадзорни лица за нарушения в областта на ликвидността (2), отчитането и публичното оповестяване (1), големите експозиции (1) и собствения капитал (1). Девет процедури бяха прекратени през 2017 г. основно поради несъщественост на предполагаемите нарушения или липса на правно основание за налагане на санкции.

След искането на ЕЦБ за започване на процедури и след оценка на случаите в съответствие с националното законодателство НКО наложиха 28 санкции с общ размер 5,1 млн. евро.

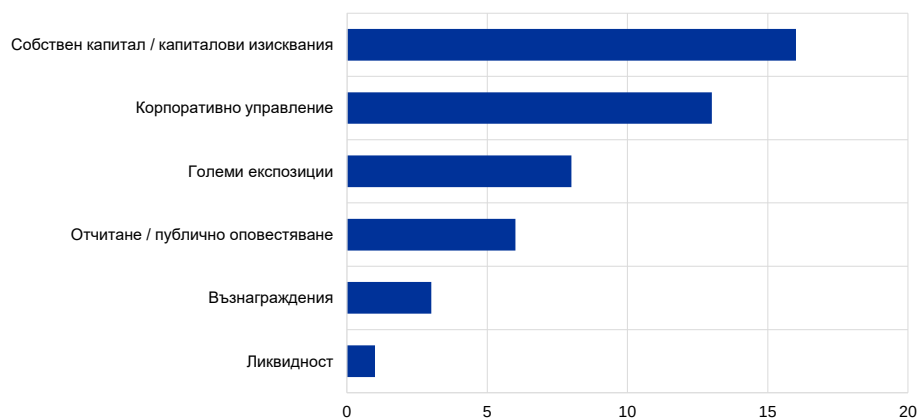
Останалите 16 от 44-те процедури по налагане на санкции, обработени през 2017 г., бяха свързани с предполагаеми нарушения на разпоредби в националното законодателство, транспониращо ДКИ IV, и засягаха значими институции или физически лица. Тези процедури включваха предполагаеми нарушения по отношение на институционалното управление (включително механизмите за вътрешен контрол), функциите и възнагражденията на управителните органи. През 2017 г. ЕЦБ отправи седем искания до НКО за откриване на процедури по налагане на санкции в рамките на техните национални компетенции. След отправянето на тези искания от ЕЦБ и след оценка на случаите в съответствие с националното законодателство НКО приеха три решения за налагане на санкции, с които наложиха 28 санкции с общ размер 5,1 млн. евро.

Процедурата по привеждане в изпълнение, обработена през 2017 г., засягаше неизпълнение на надзорно решение на ЕЦБ. Тази процедура беше прекратена през 2017 г., тъй като поднадзорното лице възстанови изпълнението.

В **Графика 8** е представена цялостна разбивка на областите на предполагаеми нарушения, обхванати от процедури по привеждане в изпълнение и налагане на санкции и обработени от ЕЦБ през 2017 г.

Графика 8

Предполагаемите нарушения, които подлежат на процедури по привеждане в изпълнение и налагане на санкции, са свързани предимно с изискванията за собствен капитал и капиталовите изисквания

Източник: ЕЦБ.

Ако има основание за подозрение, че може да е извършено престъпление, ЕЦБ отправя искане до съответния НКО да сезира за случая компетентните органи с цел разследване и евентуално наказателно преследване в съответствие с националното законодателство. През 2017 г. са отправени пет такива искания до съответните НКО.

4.2.2

Опит във връзка с докладването на нарушения съгласно член 23 от Регламента за ЕНМ

Задължение на ЕЦБ е да гарантира, че са налице ефикасни механизми, които позволяват на всяко лице да докладва за нарушения на приложимото законодателство на ЕС (процес, известен като „сигнализиране“ - „whistle-blowing“). Съответно ЕЦБ създаде механизъм за докладване на нарушения, който включва [структурирана интернет платформа](#), достъпна посредством уебсайта на банковия надзор в ЕЦБ.

През 2017 г. в ЕЦБ бяха получени 89 сигнала за нарушения – близо до броя, получен през 2016 г. От тях 61 се отнасяха до предполагаеми нарушения на приложимото законодателство на ЕС, като 56 бяха разгледани в рамките на компетенциите на надзорните задачи на ЕЦБ, а пет – в рамките на надзорните задачи на НКО. Останалите 28 сигнала за нарушения се отнасяха основно до национални въпроси, несвързани с пруденциалните изисквания, и следователно попаднаха извън обхвата на механизма за докладване на нарушения (напр. защита на потребителите).

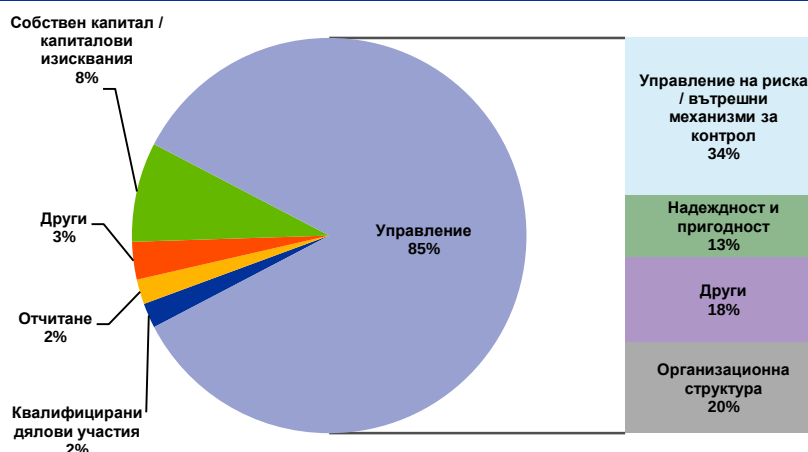
Както и през предходната година сред най-честите предполагаеми нарушения бяха свързаните с корпоративното управление въпроси (85%) и неправилното изчисляване на собствения капитал и капиталовите изисквания (8%). Цялата

През 2017 г. ЕЦБ получи 89 сигнала за нарушения

разбивка е представена в **Графика 9**. Свързаните с управлението въпроси се отнасят основно до управлението на риска и механизмите за вътрешен контрол, изискванията за надеждност и пригодност и организационната структура⁶⁸.

Графика 9

Предполагаемите нарушения, отчетени по механизма за докладване на нарушения, основно засягат въпроси на управлението

Източник: ЕЦБ.

Основните действия за разследване, предприети през 2017 г. във връзка с получените доклади за нарушения, бяха:

- вътрешна оценка с налична документация (47% от случаите);
- искания към поднадзорно лице за вътрешно разследване/одит или документи/разяснения (42% от случаите);
- проверки на място (11% от случаите).

⁶⁸ „Управление на риска и механизми за вътрешен контрол“ обхваща механизмите или процесите, с които институцията трябва да разполага за адекватното идентифициране, управление и докладване на рисковете, на които е или може да е изложена. „Организационна структура“ се отнася до степента, в която дадена институция разполага с ясно определена, прозрачна и последователна йерархия.

5 Организационно устройство: Банков надзор в ЕЦБ

5.1 Изпълнение на изискванията за отчетност

Банковият надзор в ЕЦБ продължи да работи в тясно сътрудничество с Европейския парламент и Съвета на ЕС

Настоящият годишен доклад е изготвен като един от основните канали за отчетност на банковия надзор в ЕЦБ в съответствие с Регламента за ЕНМ. Регламентът предвижда надзорните задачи на ЕЦБ да бъдат обект на целесъобразни изисквания за прозрачност и отчетност. Поддържането и благоприятстването на [рамката за отчетност](#), описана подробно в Междуетноститутуционалното споразумение между Европейския парламент и ЕЦБ и Меморандума за разбирателство между Съвета на ЕС и ЕЦБ, продължи да бъде сред приоритетите на ЕЦБ през 2017 г.

Що се отнася до взаимодействието с [Европейския парламент](#), през 2017 г. председателят на Надзорния съвет се яви пред Комисията по икономически и парични въпроси (ECON) на Парламента, за да представи Годишния доклад на ЕЦБ за надзорната дейност за 2016 г. ([23 март](#)) и да вземе участие в две обикновени публични изслушвания ([19 юни](#) и [9 ноември](#)). Тя участва и в публично изслушване по законодателния пакет за редуциране на риска в банковия сектор ([25 април](#)) и три случая на обмен на мнения по конкретни поводи с членове на ЕП (23 март, 19 юни и 9 ноември). Сред обсъдените ключови теми бяха мерките за намаляване на необслужваните кредити, първите случаи на реструктуриране и ликвидация, включващи значими институции, и законодателните досиета в сферата на банковия надзор, включително завършването на банковия съюз. Освен това заместник-председателят на Надзорния съвет участва в съвместно заседание на Комисията ECON и Комисията по бюджетен контрол на Парламента, посветено на Специалния доклад на Европейската сметна палата относно единния надзорен механизъм (13 февруари).

ЕЦБ публикува 41 отговора на въпроси на членове на ЕП по надзорни теми

През 2017 г. ЕЦБ публикува на уебсайта си 41 отговора на въпроси на членове на ЕП по надзорни теми. Въпросите засягаха например правната рамка за банковия надзор, както и политиките на ЕЦБ по широк кръг надзорни теми, като случаи на реструктуриране и ликвидация, включващи значими институции, надзорния подход на ЕЦБ към значимите институции и по-малко значимите институции, политиките по необслужваните кредити и взаимодействието с националните власти.

Наред с това, съгласно Междуетноститутуционалното споразумение ЕЦБ системно предоставя на Европейския парламент протоколи от заседанията на Надзорния съвет.

Що се отнася до взаимодействието със [Съвета на ЕС](#), през 2017 г. председателят и заместник-председателят на Надзорния съвет присъстваха на шест заседания на Еврогрупата: на 7 април председателят представи

Годишния доклад на ЕЦБ за надзорната дейност за 2016 г., а на 6 ноември тя присъства на още едно редовно заседание за обмен на мнения по изпълнението на надзорните задачи на ЕЦБ. Банковият надзор в ЕЦБ взе участие и в други заседания на Еврогрупата на 26 януари, 15 юни, 11 юли и 4 декември. Освен това председателят на Надзорния съвет участва в дискусия на неформалния Съвет Екофин на 7 април. Темите от интерес за финансовите министри до голяма степен се припокриваха с обсъдените в Европейския парламент.

Като част от изискването за отчетност съгласно Регламента за ЕНМ представители на ЕЦБ, работещи по банковия надзор, взеха участие в обмен на мнения с национални парламенти. Освен това ЕЦБ публикува на уебсайта си два отговора на въпроси от членове на национални парламенти.

5.2 Прегледи и одити на работата на ЕНМ

Европейската сметна палата и Европейската комисия извършиха задълбочени прегледи на работата на банковия надзор в ЕЦБ

Банковият надзор в ЕЦБ подлежи на задълбочен преглед от различни институции и органи на ЕС като например Европейската комисия и Европейската сметна палата.

В рамките на първия си одит на оперативната ефективност при управлението на ЕЦБ, извършен съгласно член 20, параграф 7 от Регламента за ЕНМ, **Европейската сметна палата** публикува през ноември 2016 г. специален доклад, озаглавен „Единен надзорен механизъм – добър старт, но са необходими допълнителни подобрения“. В отговор на доклада през 2017 г. банковият надзор в ЕЦБ предприе действия по препоръките, например чрез:

- опростяване на процедурата за приемане на надзорни решения;
- засилване на присъствието на ЕЦБ и по-общо на служители на НКО, които не са от държавата по произход или приемащата държава, в проверките на място;
- подобряване на надзорната ИТ система;
- заделяне на допълнителни ресурси за звеното по вътрешен одит на ЕЦБ.

ЕЦБ също така посвети значителни ресурси на втория одит от Европейската сметна палата на банковия надзор в ЕЦБ с акцент върху управлението на кризи. Докладът от този одит беше публикуван на 16 януари 2018 г.⁶⁹

В съответствие с член 32 от Регламента за ЕНМ на 11 октомври 2017 г.

Европейската комисия публикува преглед на ЕНМ под формата на доклад⁷⁰ и

⁶⁹ Вж. раздел 2.1.5 за повече информация относно одита на Европейската сметна палата на управлението на кризи.

⁷⁰ Вж. Доклад относно единния надзорен механизъм, създаден съгласно Регламент (ЕС) № 1024/2013.

съпровождащ работен документ на експерти на Комисията.⁷¹ В процеса, предхождащ публикуването на доклада, ЕЦБ си взаимодейства усилено с Комисията, като отговори на приблизително 130 въпроса и беше домакин на две съвместни работни срещи на експертно ниво.

В доклада на Комисията е отбелязано, че ефикасността на банковия надзор в еврозоната се е подобрила, като интегрираният надзор над кредитните институции осигурява ясни ползи по отношение на равнопоставеност и доверие. В доклада се подчертават по-специално „забележителните усилия“ на ЕНМ за по-нататъшното хармонизиране и повишаване на качеството в централни области като ПНПО, надзора на вътрешните модели, оценките за надеждност и пригодност, общите процедури и надзорните колегии. В него също така се приветства конструктивният подход на банковия надзор в ЕЦБ към препоръките от прегледите (напр. от Европейската сметна палата и МВФ), успешното сътрудничество с други европейски и международни органи, както и делегирането на правомощия за вземане на решения във връзка с надзорните решения, което би трябвало да доведе до значителни подобрения в ефективността на процеса по вземане на надзорни решения в ЕЦБ. Комисията представи и редица наблюдения и препоръки относно функционирането на ЕНМ, например за предпазните механизми при общите услуги на ЕЦБ, прозрачността и пропорционалността на надзорните такси. Заключение е, че на този етап не са необходими промени в Регламента за ЕНМ.

5.3 Вземане на решения

5.3.1 Надзорен съвет и Ръководен комитет

През 2017 г. се проведе общо 32 заседания на **Надзорния съвет**. От тях 22 бяха във Франкфурт на Майн, а девет се състояха чрез телеконферентна връзка. Едно заседание се проведе в Хелзинки по покана на финландския Орган за финансов надзор (*Finanssivalvonta*). През 2017 г. банковият надзор прие повечето си решения с писмена процедура⁷².

Много голям брой от решенията засягаха отделни банки (вж. **Диаграма 6**) и бяха приети съгласно процедурата при липса на възражения. В този двуетапен процес отделните проекти за решения първо се представят за одобрение на Надзорния съвет. След това окончателните проекторешения се изпращат на Управителния съвет на ЕЦБ за приемане по процедура при липса на

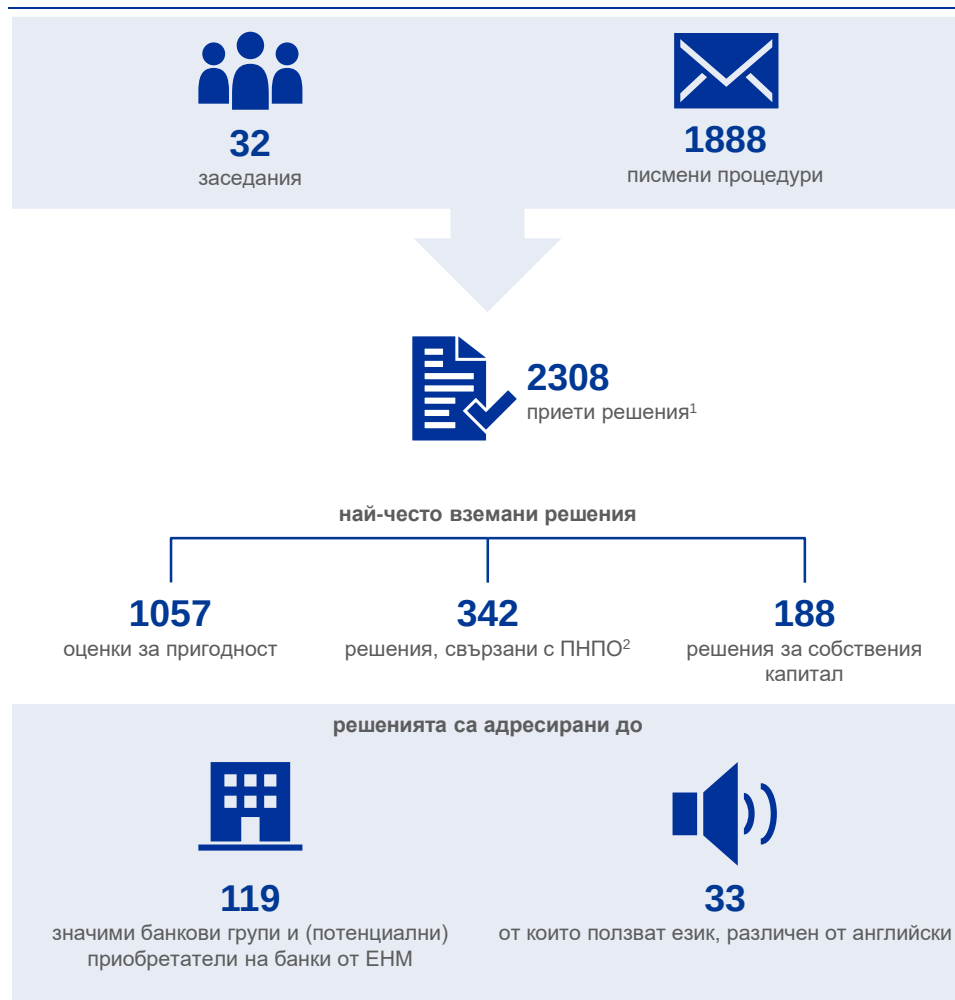
⁷¹ Вж. Работен документ на експерти на Комисията по доклад относно единния надзорен механизъм, създаден съгласно Регламент (ЕС) № 1024/2013 ([Staff Working Document accompanying the Report on the Single Supervisory Mechanism established pursuant to Regulation \(EU\) No 1024/2013](#)).

⁷² Съгласно член 6.7 от [Процедурния правилник на Надзорния съвет](#) решенията могат да се вземат с писмена процедура, освен ако поне трима членове на Надзорния съвет с право на глас не възразят. В такива случаи въпросът се включва в дневния ред на следващото заседание на Надзорния съвет. Обикновено писмената процедура изисква поне пет работни дни за разглеждане от Надзорния съвет.

възражения. През 2017 г. 33 от 119-те банкови групи⁷³ под прекия надзор на ЕЦБ поискаха официални решения на ЕЦБ на официален език на ЕС, различен от английски.

Диаграма 6

Решения на Надзорния съвет през 2017 г.

1) Данните на тази диаграма се отнасят до индивидуални надзорни решения, адресирани до поднадзорни лица или техните потенциални приобретатели, и указания до НКО относно значими институции или по-малко значими институции. Едно решение може да съдържа няколко надзорни одобрения. Освен това Надзорният съвет прие решения по редица хоризонтални теми (напр. общи методологии) и институционални въпроси.

2) Включително решения, свързани с краткосрочните кампании по ПНПО за 2017 г. и 2018 г.

В допълнение към насочените към отделни банки решения Надзорният съвет прие решения по редица хоризонтални въпроси, най-вече по прилагането на общи методологии и рамки в конкретни области на надзора. Някои от тези решения бяха изготвени от временни структури с мандат, възложен им от Надзорния съвет, които се състояха от служители на висши ръководни длъжности от ЕЦБ и НКО. Тези групи извършиха подготвителна работа по стрес тестовете, методологията за ПНПО, трансграничните проверки на място, високите нива на необслужвани кредити и опростяването на процесите в ЕНМ.

⁷³ Брой значими институции към 5 декември 2017 г. Списъкът на поднадзорните лица се актуализира редовно и е публикуван на [уебсайта на ЕЦБ за банковия надзор](#).

Надзорен съвет

На предния ред (от ляво надясно): Стелиос Георгакис (заместник на Ягос Димитриу), Аннели Туоминен, Вита Пилсума (заместник на Зоя Размуса), Елиза Ферейра, Андреас Домбрет, Даниел Нуи, Забине Лаутеншлегер, Клод Симон, Пенти Хакарайнен, Рей Вела (за Malta Financial Services Authority), Оливър Бонело

На средния ред (от ляво надясно): Илиас Пласковитис, Рената Багдониене (заместник на Витаутас Валвонис), Мерви Тойванен, Фабио Панета, Хелмут Етл, Владимир Дворжачек, Норбер Гофине, Том Дешен, Дени Бо, Матей Крумберггер (заместник на Примож Доленц)

На задния ред (от ляво надясно): Нора Дамбуре (заместник на Петерс Путнинш), Мадис Мюлер, Килвар Кеслер, Матиас Гюлднер (заместник на Феликс Хуфелд), Ед Сибли, Иняцио Анджелони, Андреас Итнер, Хавиер Алонсо, Ян Сайбранд

Председател	Даниел Нуи
Заместник-председател	Забине Лаутеншлегер
Представители на ЕЦБ	Иняцио Анджелони Джули Диксън (до 31 юли 2017 г.) Пенти Хакарайнен (от 1 февруари 2017 г.)
Белгия	Матиас Деватрипонт (Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique) (до 17 май 2017 г.) Том Дешен (Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique) (от 18 май 2017 г.)
Германия	Феликс Хуфелд (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht) Андреас Домбрет (Deutsche Bundesbank)
Естония	Килвар Кеслер (Finantsinspeksioon) Мадис Мюлер (Eesti Pank)
Ирландия	Ед Сибли (Banc Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland)
Гърция	Илиас Пласковитис (Bank of Greece)
Испания	Хавиер Алонсо (Banco de España)
Франция	Робер Офел (Banque de France) (до 2 август 2017 г.) Дени Бо (Banque de France) (от 3 август 2017 г.)
Италия	Фабио Панета (Banca d'Italia)
Кипър	Ягос Димитриу (Central Bank of Cyprus)
Латвия	Петерс Путнинш (Finanšu un kapitāla tirgus komisija) Зоя Размуса (Latvijas Banka)
Литва	Витаутас Валвонис (Lietuvos bankas)
Люксембург	Клод Симон (Commission de Surveillance du Secteur Financier) Норбер Гофине (Banque centrale du Luxembourg)
Малта	Карол Габарета (Malta Financial Services Authority) (до 18 януари 2018 г.) Александър Демарко (Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta) (до 8 август 2017 г.)

	Оливър Бонело (Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta) (от 9 август 2017 г.)
Нидерландия	Ян Сайбранд (De Nederlandsche Bank)
Австрия	Хелмут Етл (Finanzmarktaufsicht) Андреас Итнер (Oesterreichische Nationalbank)
Португалия	Елиза Ферейра (Banco de Portugal)
Словения	Марко Бошняк (Banka Slovenije) (до 12 март 2017 г.) Примож Доленц (Banka Slovenije) (от 13 март 2017 г.)
Словакия	Владимир Дворжачек (Národná banka Slovenska)
Финландия	Аннели Туоминен (Finanssivalvonta) Оли Рен (Suomen Pankki – Finlands Bank) (до 4 юни 2017 г.) Йоуни Тимонен (Suomen Pankki – Finlands Bank) (от 5 юни до 14 октомври 2017 г.) Мерви Тойванен (Suomen Pankki – Finlands Bank) (от 21 ноември 2017 г.)

През 2017 г. **Ръководният комитет** проведе 18 заседания. От тях 17 се състояха във Франкфурт на Майн, а едно се проведе в Хелзинки по покана на финландския Орган за финансов надзор (*Finanssivalvonta*). През април се извърши традиционната ротация на петимата членове от НКО, назначени за мандат от една година.

Освен това Ръководният комитет проведе шест заседания в своя разширен състав, т.е. с участието на висши представители от всички 19 НКО. От тях две се състояха във Франкфурт на Майн, а четири – чрез телеконферентна връзка. Акцентът на заседанията беше върху извършения от ЕЦБ анализ на чувствителността към лихвения риск в банковия портфейл в стрес теста през 2017 г.

5.3.2 Оптимизиране на процесите за вземане на решения

За да оптимизира още повече процесите си за вземане на решения, през 2017 г. ЕЦБ прие правна рамка за делегирането на правомощия за вземане на надзорни решения. Рамката позволява определени видове надзорни решения да се приемат от лица на висши ръководни длъжности в ЕЦБ вместо от Надзорния съвет и Управителния съвет. Тази нова рамка се прилага за надзорни решения с рутинен характер, при които е нужна ограничена степен на преценка, и като се вземат предвид значимостта и въздействието на делегираните решения. Тя дава възможност на Надзорния съвет и Управителния съвет да съсредоточат вниманието си върху по-сложните въпроси. Приемайки рамката за делегиране, ЕЦБ отговори и на въпроси, повдигнати от Европейската сметна палата⁷⁴, Европейската комисия⁷⁵ и МВФ⁷⁶, относно ефективността на процеса за вземане на надзорни решения. Освен това Надзорният съвет сформира Група по опростяването, която ще постави

⁷⁴ Специален доклад на Европейската сметна палата № 29/2016, „Единен надзорен механизъм – добър старт, но са необходими допълнителни подобрения“.

⁷⁵ Доклад на Комисията до Европейския парламент и до Съвета относно единния надзорен механизъм, създаден съгласно Регламент (ЕС) № 1024/2013, публикуван на 11 октомври 2017 г.

⁷⁶ Доклад на МВФ по държави № 16/196, „Германия: Програма за оценка на финансовия сектор – подробна оценка на спазването на основните базелски принципи за ефикасен банков надзор“, 29 юни 2016 г.

началото на преразглеждане на процесите в ЕНМ с цел да се осигури ефективност на вземането на решения и на други процедури.

ЕЦБ също така одобри алтернативна процедура по надеждност и пригодност, която позволява при определени условия решенията да се вземат от ЕЦБ въз основа само на оценките на НКО.

Рамка за делегиране

Правната рамка за делегиране на правомощия за вземане на решения се основава на редица правни актове, публикувани в Официален вестник на Европейския съюз на 1 юни 2017 г.⁷⁷

Общата рамка за делегиране⁷⁸ установява възможност за делегиране на правомощия за вземане на решения, които са свързани с надзорни задачи. Решението относно общата рамка, прието от Управителния съвет по предложение на Изпълнителния съвет, определя институционалните аспекти, а именно обхвата на поверените на ръководителите на работни звена в ЕЦБ отговорности, процедурните изисквания за приемане на делегирани решения и изискванията за отчетност по тях. Освен това решенията за делегиране се приемат от Управителния съвет по процедурата при липса на възражения, като се определят конкретни критерии, които трябва да бъдат изпълнени за всеки тип делегирано надзорно решение. Тези решения за делегиране се допълват от решения на Изпълнителния съвет на ЕЦБ, с които се определят ръководители на работни звена в ЕЦБ, на които се възлагат правомощия за вземане на делегирани решения (вж. Диаграма 7).

Новата рамка за делегиране се прилага към два типа надзорни решения:

- оценка на изискванията за надеждност и пригодност⁷⁹;
- промяна в значимостта на поднадзорните лица⁸⁰.

Решенията, с които се определят ръководители на работни звена в ЕЦБ, на които да бъдат делегирани правомощия за вземане на решения, бяха одобрени от Изпълнителния съвет⁸¹ и делегираното вземане на решения е в сила от 21 юни 2017 г.

⁷⁷ Вж. ОВ L 141, 1 юни 2017 г.

⁷⁸ Обща рамка за делегиране на правомощия за вземане на решения по отношение на правни инструменти, свързани с надзорните задачи, [Решение ЕЦБ/2016/40](#).

⁷⁹ Решение за делегирането на правомощието за приемане на решения относно надеждността и пригодността и оценката на изискванията за надеждност и пригодност, [Решение ЕЦБ/2016/42](#).

⁸⁰ Решение за делегирането на решения относно значимостта на поднадзорните лица, [Решение ЕЦБ/2016/41](#).

⁸¹ Решения относно определянето на ръководители на работни звена, които приемат делегирани решения относно надеждността и пригодността – [Решение ЕЦБ/2017/16](#), и ръководителите на работни звена, които приемат делегирани решения относно значимостта на поднадзорните лица – [Решение ЕЦБ/2017/17](#).

Диаграма 7
Рамка за делегиране

Прилагане на рамката за делегиране

Що се отнася до решенията за надеждност и пригодност, дали да се задейства процесът за делегиране зависи по същество от четири критерия:

1. размер и характер на поднадзорното лице;
2. очакван резултат от решението;
3. набор от конкретни аспекти на оценката за надеждност и пригодност (като например репутационни въпроси или административни действия, свързани с неспазване на разпоредбите за финансовите услуги);
4. навременно изпращане на предложението от съответния НКО.

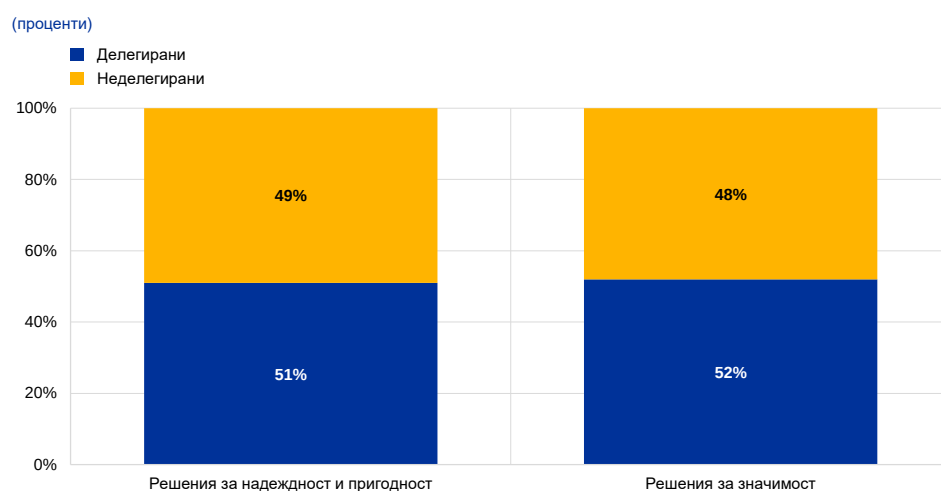
При всички решения относно надеждността и пригодността (независимо дали са делегирани или не) самата оценка се извършва въз основа на критерии от националното законодателство, с което се транспонира ДКИ IV. В оценката на надеждността и пригодността се взема предвид и [Ръководството на ЕЦБ за оценките за надеждност и пригодност](#). От юни до декември 2017 г. 51% от решенията на ЕЦБ за надеждност и пригодност бяха приети чрез делегиране (вж. [Графика 10](#)).

Що се отнася до измененията в значимостта на поднадзорните лица, рамката за делегиране подобрява ефективността на редовното актуализиране на [списъка на поднадзорните лица](#) (т.е. институциите под прекия надзор на ЕЦБ).

Огромната част от тези решения просто отразяват промени в институционалната структура на дадена банкова група; все пак поддържането на точна картина на институциите под прекия надзор на ЕЦБ е необходимо за целите на правната сигурност и прозрачността. Ето защо делегираните решения могат да изменят или отменят решение на ЕЦБ, с което поднадзорно лице или поднадзорна група са били класифицирани като значими, като са обхванати повечето промени в структурата на групата и промяната в класификацията на поднадзорно лице или група от значими към по-малко значими. Обратното преминаване от по-малко значими към значими не може да се реши чрез делегиране. От юни до декември 2017 г. 52% от решенията на ЕЦБ за значимост бяха приети чрез делегиране (вж. [Графика 10](#)).

Графика 10

Приемане на решения по процедури с делегиране и без делегиране

Източник: ЕЦБ.

Рамката за делегиране бе въведена гладко и доведе до целесъобразно равновесие между решенията, които се делегират, и решенията, които се предават на Надзорния съвет и Управителния съвет. Този „двулентов“ процес на приемане на решения, с делегирани и неделегирани решения, дава възможност за по-ефективно използване на ресурсите и за по-прости и бързи процеси.

Има планове за разширяване на рамката за делегиране и към други видове надзорни решения през 2018 г.

5.3.3 Административен съвет за преглед

През 2017 г. към Административния съвет за преглед бяха отправени четири молби за административен преглед на надзорни решения на ЕЦБ⁸² (вж.

Таблица 6).

Таблица 6

Брой на молбите за преглед

	2017	2016	2015	2014
Потвърдени решения на ЕЦБ	4	1	2	2
Изменени решения на ЕЦБ / подобрена обосновка	–	2	4	1
Недопустими молби	–	3	–	–
Оттеглени молби	–	1	2	1
Предстоящи становища	1	1	–	–
Общо	5 ¹	8	8	4

Източник: ЕЦБ.

1) Съветът прие четири становища, включително едно по искане за преглед, получено през декември 2016 г. Предстои приемането на становище по молба за преглед, внесена през декември 2017 г.

В повечето случаи през 2017 г. заявителите предпочетоха да не продължат с обжалване по съдебен ред след прегледа, извършен от Административния съвет. Следователно той продължава ефикасно да допринася за намаляване на разходите и времето за преразглеждане на надзорни решения за всички засегнати страни. Тази „процесуална икономия“ беше посочена от законодателните органи на ЕС като една от основните причини за създаването на съвета⁸³. Процедурата на прегледа, и по-точно изслушването, разширява възможностите за диалог с поднадзорното лице.

Тематични области на прегледа и релевантни въпроси

Случаите, разгледани от Административния съвет за преглед, засягаха няколко теми и типове надзорни решения: институционално управление, съответствие с надзорните изисквания, отнемане на лицензи и административни санкции.

Както и в предишни години, през 2017 г. прегледът на решения на ЕЦБ засягаше главно въпроси, свързани със съблюдаването на процедурните правила (напр. изисквания за законосъобразност на производството, точно излагане на фактите, достатъчно доброто обосноваване на мотиви и спазване на принципа на пропорционалност), както и сътрудничеството между ЕЦБ и НКО при изготвянето на решенията на ЕЦБ. По-специално, Административният съвет за преглед смята, че колкото по-инвазивни са наложените мерки, толкова по-добре обосновани следва да бъдат те.

⁸² Административният съвет за преглед има петима членове: Жан-Пол Редуен (председател), Кончета Бреша Мора (заместник-председател), Хавиер Аристеги Янес, Андре Камилери и Едгар Майстер, както и двама заместници: Рене Смитс и Иван Шрамко.

⁸³ Съображение 64 от Регламента за ЕНМ.

Ролята на Административния съвет за преглед в процеса на вземане на решения в ЕЦБ

В решенията си по делата Landeskreditbank Baden-Württemberg – Förderbank срещу ЕЦБ и Crédit mutuel Arkéa срещу ЕЦБ⁸⁴ Общият съд на Европейския съюз изтъкна ролята на Административния съвет за преглед като част от процеса на вземане на решения от ЕЦБ.

В доклада си за единния надзорен механизъм съгласно член 32 от Регламента за ЕНМ⁸⁵ Европейската комисия отбелязва, че Административният съвет за преглед е бил използван активно от заинтересованите страни и че според ЕЦБ становищата му са повлияли върху надзорната практика на ЕЦБ отвъд обхвата на конкретните случаи.

5.4 Персонал на банковия надзор в ЕЦБ

В хода на изграждането на банковия надзор в ЕЦБ и развитието на задачите му стана ясно, че за редица ключови задачи са необходими повече ресурси от първоначално очакваното.

Възприемайки поетапен подход към увеличението на числеността на персонала през 2016 г. и 2017 г., Управителният съвет одобри за 2017 г. допълнително 113,5 нови позиции, приравнени към работни места на пълен работен ден, за основните структурни звена на банковия надзор в ЕЦБ, като по този начин позициите станаха общо 1028,5. При одобрението на новите позиции бяха взети предвид три съображения:

1. нуждата от нови служители, предизвикана от нарасналия брой на задачите от 2014 г. насам (напр. създаването на новата рамка на ЕС за управление на кризи);
2. необходимостта на НКО да се осигури време да изпълнят ангажиментите си за назначаване на служители в СНЕ;
3. установените от ЕЦБ възможности за оптимизиране на ресурсите (напр. синергии в надзора над приемащи институции, които принадлежат към една и съща група извън ЕНМ).

Одобрената за 2017 г. численост на персонала обхваща и нуждите от служители за свързани с ЕНМ задачи в общите услуги (напр. администрация, човешки ресурси, финанси, комуникации, правни услуги), като общият брой на позициите за тези услуги достигна 422,5.

⁸⁴ Дело T-122/15, Landeskreditbank Baden-Württemberg – Förderbank срещу ЕЦБ, решение от 16 май 2017 г., ECLI:EU:T:2017:337 (в процес на обжалване: Дело C-450/17 Р). Дела T-712/15 и T-52/16, Crédit mutuel Arkéa срещу ЕЦБ, решение от 13 декември 2017 г., ECLI:EU:T:2017:900.

⁸⁵ COM(2017) 591 окончателен.

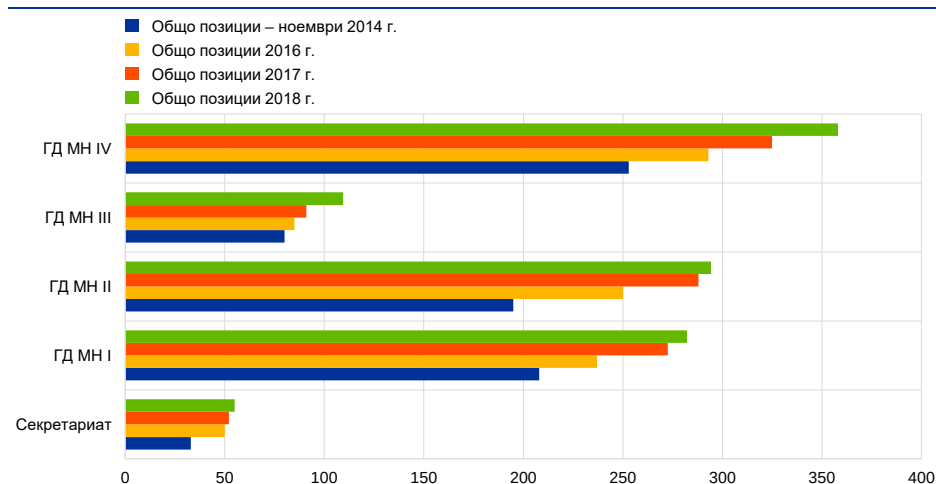
През 2017 г. бяха проведени успешно 33 кампании за набиране на служители, за да се запълнят свободните позиции. В съответствие със стандартната процедура на ЕЦБ за набиране на служители всички кандидати трябваше да покажат не само необходимите технически знания, но и поведенческа компетентност, а според случая – и лидерски умения.

Що се отнася до равнопоставеността на половете, през 2017 г. процентът на жените сред служителите леко се увеличи и достигна 40% от всички постоянни позиции и позиции на срочен договор в основните структурни звена на банковия надзор в ЕЦБ. Делът на жените на ръководни длъжности не се промени спрямо предходната година (32%). Делът на жените на неръководни позиции се увеличи с 2 процентни пункта спрямо предходната година, достигайки през 2017 г. 42%.

Очаква се Брекзит да доведе до трайно увеличение в броя на значимите институции под прекия надзор на ЕЦБ, тъй като няколко банкови групи планират да се преместят в еврозоната. За да бъде посрещнато допълнителното натоварване, Управителният съвет одобри за 2018 г. увеличение от 70,5 позиции, приравнени към работни места на пълен работен ден, за основните структурни звена на банковия надзор в ЕЦБ. Освен това той одобри допълнителни ресурси за 2019 г. и 2020 г., които ще бъдат преразгледани според развитието на събитията. Управителният съвет възприе поетапен подход към увеличението в броя на позициите през периода 2018–2020 г. Целта е да се калибрират прогнозните нужди според действителното увеличение на работата и според това какви възможности за вътрешно преподреждане на приоритетите ще се открият от средата на 2018 г. нататък.

Графика 11

Разбивка на одобрените позиции, приравнени към работни места на пълен работен ден, за основните структурни звена на банковия надзор в ЕЦБ през периода 2014–2018 г.

Източник: ЕЦБ.

С развитието на задачите и на организацията на ЕНМ особено важно е да се развива и управлението на човешките ресурси в цялата институция. През

2017 г. учебният план на ЕНМ и програмата за стажове в ЕНМ бяха усъвършенствани допълнително, така че да се стимулира по-тесното сътрудничество с НКО. Освен това бе одобрена политика за ротация в СНЕ и бе постигнато споразумение по организационни промени.

Реорганизация на основни структурни звена на банковия надзор в ЕЦБ

За да се ребалансира размерът на структурните звена на банковия надзор в ЕЦБ и да се съгласува неговото устройство с най-добрите практики и доброто институционално управление, в края на 2017 г. бе постигнато съгласие по организационни промени. Отделите „Лицензиране“, „Привеждане в изпълнение и санкции“ и „Осигуряване на качество в надзора“ бяха преместени от генерална дирекция „Микропруденциален надзор IV“ към Секретариата на Надзорния съвет. Тази реорганизация, осъществена през февруари 2018 г., ще допринесе за по-ясно разделяне на задълженията и ще подобри институционалното управление, отделяйки осигуряването на качество, вътрешния контрол и одита от хоризонталните основни пруденциални функции.

Учебен план на ЕНМ

За ефикасността на европейския банков надзор е важно служителите и в ЕЦБ, и в НКО да притежават необходимите умения и да могат да развиват компетентността си с течение на времето. Изработването на общ подход към обучението на надзорниците в ЕНМ допринесе за последователност в надзорния подход и за изграждането на обща надзорна култура. Този подход също така даде възможност да се използват икономии от мащаба и да се оползотворяват максимално експертните знания в ЕНМ.

От въвеждането на учебен план на ЕНМ през септември 2016 г. насам са предложени 83 общосистемни обучителни програми и са проведени 269 обучения. Около 41% от сесиите бяха организирани от НКО в съответствие с първоначалната обща цел да се създаде централизиран план с децентрализирано изпълнение. От септември 2016 г. до септември 2017 г. в общосистемните курсове бяха обхванати 2800 участници. Около половината от тях бяха от НКО (48%), а останалите – от ЕЦБ (52%). За 2018 г. каталогът на обученията, които се предлагат, е усъвършенстван с включването на специализирани курсове за служителите, участващи в проверки на място. Освен това курсовете ще бъдат разширени и ще обхващат по-широк диапазон от инструменти за обучение, като например електронно обучение и видеообучение.

Програма за стажове в ЕНМ

Програмата за стажове в ЕНМ бе въведена през 2016 г. като единствена по рода си възможност наскоро завършили специалисти да получат пряк опит в банковия надзор в ЕЦБ и в един или два НКО. Тя спомогна за изграждането на обща надзорна култура и за създаването на база от талантиливи специалисти за целия ЕНМ. След приключването на стажовете много от участниците бяха назначени на работа в ЕЦБ и НКО.

Въз основа на получената обратна информация от първия випуск стажанти и от координаторите на СНЕ програмата бе леко изменена, така че да се осигури повече техническо обучение на участниците. Вторият випуск стажанти в ЕНМ започна през октомври 2017 г., с 31 участници.

Ротация в ЕНМ

Европейският банков надзор прилага политика на ротация на служителите на ЕЦБ в СНЕ, за да се избегне „надзорно пристрастие“ и да се поддържат високи надзорни стандарти. Ротацията се разглежда и като елемент на кариерното развитие и възможност служителите да разширят надзорната си компетентност. През 2016 г. и 2017 г. над 20 координатори поеха ръководството над нови СНЕ. Като се има предвид цялостно положителната реакция към този опит, през 2017 г. бе въведена рамка за ротация на всички членове на СНЕ в ЕНМ. Ротацията вече се извършва ежегодно и обхваща служителите, които са били в един и същи СНЕ между три и пет години. Първият същински кръг на ротацията се извърши на 1 януари 2018 г., като 53 служители се преместиха в друг СНЕ.

Подготовка за „Надзорна мрежа“

„Надзорна мрежа“ – първо по своя вид и обхват вътрешно събитие в ЕНМ

„Надзорна мрежа“ е събитие, което се организира от банковия надзор в ЕЦБ за служителите на НКО, НЦБ и ЕЦБ. Първото му издание ще се проведе в централата на ЕЦБ във Франкфурт на Майн от 17 до 19 април 2018 г.

Събитието има за цел да допринесе за формирането на европейска надзорна култура, като веднъж на две години събира надзорници от цялата еврозона. То ще бъде предназначено по-специално за надзорниците от НКО, които, макар да участват интензивно в работа по ЕНМ, рядко посещават Франкфурт. Следните категории служители са определени като основна целева група: координатори и подкоординатори на СНЕ; членове на мрежата от висши ръководители, отговарящи за надзора над по-малко значими институции; председатели и висши членове на хоризонтални мрежи; експерти, отговарящи за подготовката на заседанията на Надзорния съвет (т.е. координатори в ЕНМ).

Очаква се от общо 350 участници 75% да са от НКО/НЦБ и 25% от ЕЦБ.

За да подготви програмата на срещата, през май 2017 г. ЕЦБ назначи координационна група, в която участват представители на петте структурни звена от надзора и на генерална дирекция „Комуникации“.

„Надзорна мрежа“ ще бъде „собственост“ на своите участници. Затова много от участниците ще бъдат и лектори, и модератори в панелните разисквания по актуални теми като цифровизация и киберриск, въздействието на Брекзит и проблемите с доходността на банките.

5.5 Прилагане на Кодекса за поведение

Член 19, параграф 3 от Регламента за ЕНМ изисква ЕЦБ да въведе [Кодекс за поведение](#), който да ръководи поведението на служителите и на ръководството на ЕЦБ, участващи в банковия надзор, и да посочва мерки при опасения за конфликти на интереси. Съответните разпоредби се съдържат в етичната рамка на ЕЦБ, която се прилага от Службата за съответствие и управление (ССУ) на ЕЦБ. ССУ предоставя на всички служители на ЕЦБ консултации по етични въпроси.

За да се привлече още повече вниманието на служителите към професионалната етика и въпросите за интегритета и с оглед на изграждането на силна етична култура, през 2017 г. бяха въведени семинари и задължителна програма за електронно обучение. Всички служители в банковия надзор преминаха успешно програмата през първото тримесечие на 2017 г.

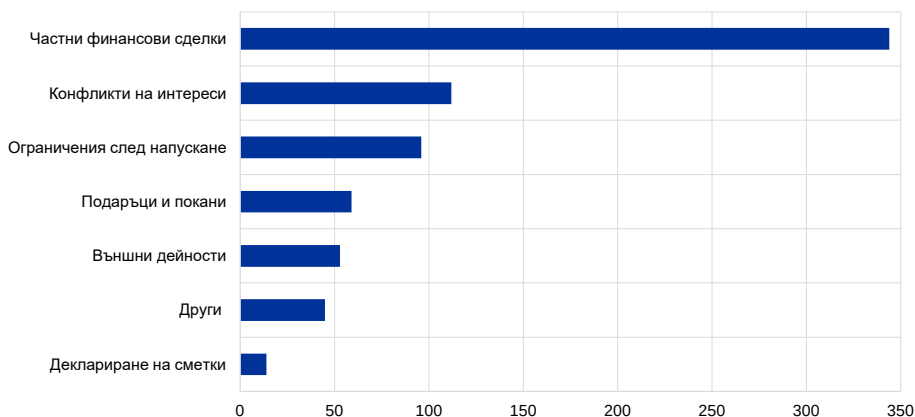
Над 2000

запитвания, получени от Службата за съответствие и управление през 2017 г.

През 2017 г. Службата за съответствие и управление получи над 2000 запитвания от служители на ЕЦБ по широк диапазон от теми. Една трета от тези запитвания бяха изпратени от служители на банковия надзор в ЕЦБ. Почти половината от запитванията се отнасяха до частни финансови операции, а на второ място бяха запитванията за конфликт на интереси и ограниченията след напускане (вж. [Графика 12](#)). Тези запитвания свидетелстват за засиленото внимание, което служителите на ЕЦБ отдават на етичните въпроси. Службата за съответствие и управление установи малък брой случаи на несъответствие, от които една трета бяха свързани със служители и лица на ръководни длъжности в банковия надзор в ЕЦБ. Никой от тях не включваше умишлено нарушение или друго сериозно несъответствие.

Графика 12

Обзор на запитванията, получени през 2017 г. от служители на банковия надзор в ЕЦБ

Източник: ЕЦБ.

Три случая на напуснали през 2017 г. служители и ръководители в банковия надзор изискваха изчаквателен период съгласно разпоредбите на етичната рамка. Два от тях се отнасяха до лица на ръководни длъжности в ЕНМ, изпълнявали хоризонтални функции, които се преместват на работа във финансови предприятия. Това доведе до прилагането на тримесечен изчаквателен период за всеки от тях. Третият случай засягаше служител на ръководна длъжност, който се премества на работа във финансово предприятие, без да е ръководил или участвал в надзора над него. Този служител на ръководна длъжност в ЕНМ фактически спазва изчаквателен период от шест месеца.

С оглед на постигането на задоволителна институционална и етична култура навсякъде в ЕНМ ЕЦБ провери мерките, предприети от НКО за съблюдаване на [Насоките на ЕЦБ](#). Тези насоки определят общите принципи на етичната рамка за ЕЦБ и НКО и с много малки изключения се прилагат в пълна степен. За да се улесни съгласуваното прилагане на насоките и да се постигне в средносрочен план още по-засилено сближаване на етичните стандарти, Управителният съвет създаде специална Оперативна група на служители по етичните въпроси и съответствието.

Комитетът по етика на ЕЦБ предоставя консултации по етични въпроси на членовете на органите за вземане на решения в ЕЦБ. През 2017 г. той издаде 11 становища, свързани с ЕНМ; повечето от които засягаха заетост в публични или международни организации и в нефинансови предприятия след изтичането на мандата на членовете. В два случая Комитетът по етика препоръча изчаквателен период за бивши заместници на членове на Надзорния съвет на ЕЦБ, които се преместват на работа в кредитни институции, а в един случай препоръча изчаквателен период за член на Надзорния съвет, който се премества на работа в небанково финансово предприятие. Комитетът по етика

също така подложи на оценка нова външна дейност, предприета в лично качество от един от членовете на Надзорния съвет.

5.6 Прилагане на принципа на разделяне на задачите, свързани с паричната политика, от надзорните задачи

Регламентът за ЕНМ изисква ЕЦБ да изпълнява надзорните си задачи отделно от и без да се засягат задачите, свързани с паричната политика.

5.6.1 Приложение по отношение на обмена на информация и вземането на решения

През 2017 г. прилагането на принципа на разделяне на задачите, свързани с паричната политика, от надзорните задачи засягаше главно обмена на информация между различните области на политиката⁸⁶. В съответствие с Решение ЕЦБ/2014/39 относно прилагането на разделяне между функцията, свързана с паричната политика, и надзорната функция на ЕЦБ този обмен на информация е подчинен на изискването „необходимост да се знае“ – всяко структурно звено трябва да докаже, че изискваната информация му е необходима, за да постигне целите си по отношение на политиката. В повечето случаи достъпът до поверителна информация се даваше пряко от звеното-собственик на информацията в ЕЦБ. Това бе в съответствие с Решение ЕЦБ/2014/39, което позволява достъп до анонимизирани данни или до информация, която не е чувствителна от гледна точка на политиката, да се предоставя пряко от съответното звено. Не се наложи намесата на Изпълнителния съвет за разрешаване на евентуални конфликти на интереси. Съгласно Решение ЕЦБ/2014/39 намесата на Изпълнителния съвет все пак бе необходима в няколко случая, за да се разреши споделянето на неанонимизирани данни, свързани с отделни банки (т.е. индивидуални образци по FINREP и COREP⁸⁷ или други необработени данни), или на чувствителни от гледна точка на политиката оценки. Достъпът до данните бе разрешен въз основа на принципа „необходимост да се знае“ след оценка на бизнес основанията и за ограничен период от време, така че да се осигури изпълнението на изискването за „необходимост да се знае“ във всеки момент.

Разделението на равнище органи за вземане на решения не породя проблеми и не се наложи намеса от страна на Групата за посредничество.

⁸⁶ Решение ЕЦБ/2014/39 съдържа и разпоредби, свързани с организационни аспекти.

⁸⁷ Финансовото отчитане (FINREP) и общото отчитане (COREP) съставляват част от техническите стандарти за изпълнение на Европейския банков орган. FINREP засяга събирането на финансова информация от банковите институции и представлява стандартизиран формат на годишните им финансови отчети (баланс, отчет за приходите и разходите и подробни приложения). COREP засяга събирането – също в стандартизиран формат – на информация, свързана с изчисленията по Стълб I, т.е. подробности за собствения капитал, приспадания и капиталови изисквания (кредитен, пазарен и операционен риск), както и с големите експозиции.

5.6.2 Използване на общи услуги

Концепцията за „общи услуги“ е важна за функционирането на ЕНМ. Съгласно тази концепция определени отдели на ЕЦБ предоставят поддръжка както на функцията по паричната политика, така и на надзорната функция. Общите услуги са създадени в интерес на ефективното и ефикасно осигуряване на услугите. Целта е да се избегне дублирането на усилия в области, където техническа по своя характер подкрепа не води до конфликти на интереси между двете области на политиката на ЕЦБ. Макар че това е дългосрочно решение, прието с цел да се сведе до минимум дублирането на работа, концепцията за общи услуги даде на ЕЦБ възможност да осигури по-бързо ресурси на надзорната функция и да ограничи разходите, особено в етапа на изграждането ѝ. Тя също така даде възможност да се използва съществуващият опит в ЕЦБ по въпроси в областта на макроикономическата и финансовата стабилност и намали дублирането в събирането на информация и изпълнението на административни задачи. Този аспект намира отражение и в съображение 14 от Решение ЕЦБ/2014/39, според което *„[...] ефективното разделение между функцията, свързана с паричната политика, и надзорната функция не следва да възпрепятства използването, където е възможно и желателно, на всички очаквани предимства от съчетаването на тези две функции по политиката в една институция [...]“*.

През 2017 г. ЕЦБ подложи на оценка дейността на структурните звена и внесе допълнителна яснота в дефиницията на общите услуги. Целта беше да се подобри още повече прилагането на концепцията за общи услуги въз основа на натрупания от 2014 г. насам опит и да се предприемат действия по препоръка на Европейската сметна палата относно потенциалните рискове, свързани с използването на общи услуги.

Структурните звена, определени като „общи услуги“, са звената, които:

1. изпълняват спомагателни функции, обслужващи както централнобанковата функция, така и функцията по банков надзор;
2. изпълняват основна функция, от която се ползват както надзорната, така и централнобанковата функция, стига да предоставят поддържащи услуги и съответно да не породят конфликти на интереси.

Като се приложи тази дефиниция и се вземе предвид организационната структура на ЕЦБ, организационните звена, които се считат за общи услуги, са следните: Вътрешен одит, Администрация, Комуникации, Финанси, Човешки ресурси, Информационни системи, Секретариат, Организационна ефикасност, Управление на организационния риск и непрекъсваемостта на работните процеси, Правни услуги и Статистика.

Оценката на потенциалните рискове, произтичащи от използването на общи услуги, потвърждават, че взетите мерки задоволително свеждат до минимум установените потенциални рискове.

Що се отнася до теоретичния риск използването на общи услуги да причини конфликти на интереси, които биха могли да накърнят провеждането на политиките на ЕЦБ, взети са мерки огромната част от структурните звена, осигуряващи общи услуги, да не разполагат с релевантна информация или да нямат възможност в рамките на обичайната си дейност да оказват влияние върху вземането на решения по политиките. В останалите структурни звена се прилага принципът на разделение.

Рискът от небалансирано третиране на заявките (напр. за набиране на персонал, превод, ИТ услуги) поради неподходящото им подреждане по приоритет, били те от централнобанковата или от надзорната функция, се контролира с помощта на различни мерки във всички структурни звена, предоставящи общи услуги. Тези мерки включват редовно събиране на данни за търсенето, планиране, възможност за използване на външни доставчици, когато ресурсите са недостатъчни, и специализирани форуми за улесняване на диалога между клиентите и доставчиците на услугите.

Освен това през 2016 г. беше въведено стратегическо планиране за цялата ЕЦБ, като бе установена официална процедура за отчитане на финансовите нужди и нуждите от персонал в различните структурни звена. Резултатът намери отражение в бюджета на ЕЦБ, в който разходите за надзорните задачи са посочени отделно и за тях се провежда консултация с председателя и заместник-председателя на Надзорния съвет, преди да бъдат одобрени.

Капе 4

Предизвикателствата на многоезичната комуникация в европейския банков надзор

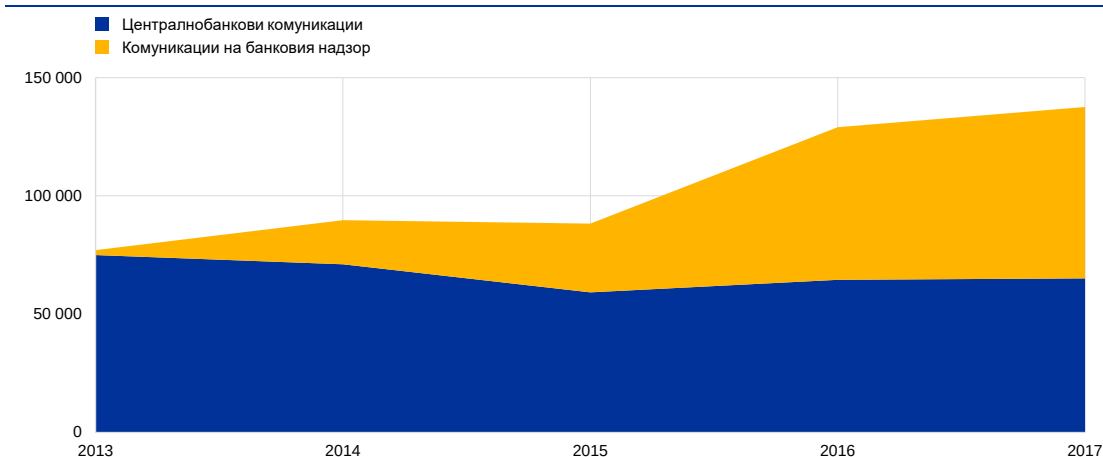
ЕЦБ е поела ангажимента да бъде разбираема и достъпна за всички заинтересовани лица в цялата еврозона и в ЕС. За тази цел тя предоставя цялата необходима и изисквана по закон информация и на други езици, освен на английски. Това е неизменен аспект на външната комуникация на ЕЦБ от 1998 г. насам. Откакто ЕЦБ пое задачите по европейския банков надзор през 2014 г., този ангажимент придоби ново измерение, а именно комуникацията между ЕЦБ и поднадзорните лица.

Съгласно Регламента за ЕНМ лицата под прекия надзор на ЕЦБ имат право да изберат езика на комуникация с ЕЦБ. Около 40 банки решиха да се възползват от това право и да общуват с ЕЦБ на език, различен от английски. От тези езици в най-много случаи е избран немският – от 22 банки. От страна на ЕЦБ това доведе до значително увеличение на търсенето на преводачески услуги. Само през 2017 г. за целите на надзорната комуникация бяха преведени около 72 500 страници на и от английски език.

За управлението на това увеличение се наложи не само ЕЦБ да увеличи служителите си в областта на преводаческите услуги, но и да приспособи бизнес модела си по начин, който да позволява гъвкаво и бързо разширяване на капацитета, за да се поеме значително повишеното търсене на преводи. Моделът, който се основава на принципа да се използват общи услуги за надзорния и централнобанковия стълб на ЕЦБ, се оказа много по-ефективен от модел на обособени езикови услуги за ЕНМ.

Графика А

Търсене на езикови услуги в ЕЦБ, 2013–2017 г.

Източник: ЕЦБ.

Особено важно е също и да се осигури високото качество на правните актове на ЕЦБ и на документацията по съдебни процеси в областта на банковия надзор, както на английски, така и на другите релевантни езици в рамките на ЕНМ. Всички заинтересовани страни и особено гражданите на ЕС могат по-добре да разбират и тълкуват своите права и задължения, когато правните документи на ЕЦБ са ясни, последователни и кратки на всички релевантни официални езици на ЕС и са в съответствие с правилата в ЕС за съставяне на правни текстове и техния превод.

През 2017 г. търсенето на услуги по редактиране и превод на правни текстове в областта на банковия надзор достигна общо 23 450 страници в добавка към редактирането и превода на неюридически текстове, от които:

- 6000 страници правни актове на ЕНМ за превод на всички официални езици на ЕС;
- 5150 страници правни документи за редактиране на английски език;
- 12 300 страници правни актове за превод на отделни езици от еврозоната.

Що се отнася до отделни надзорни решения и други документи, свързани с ЕНМ, ЕЦБ произведе 4260 страници правни преводи на немски език, 2790 страници на френски език, 2060 страници на английски език и 1740 страници на останалите езици от еврозоната.

5.7 Рамка за отчитане на данните и управление на информацията

5.7.1 Новости в рамката за отчитане на данни

Съгласно Рамковия регламент за ЕНМ ЕЦБ организира процесите, свързани със събирането и прегледа на качеството на данните, отчитани от поднадзорни лица.⁸⁸ Главната цел е да се осигури достъп на ЕНМ до надеждни и точни надзорни данни.

Надзорните данни се събират посредством секвенциален подход, в който участват НКО

Информационният поток следва „секвенциален подход“⁸⁹, в който ЕЦБ работи в тясно сътрудничество с НКО, които първи получават пруденциални отчети от кредитните институции и правят първите проверки на качеството на тези данни. Освен това ЕЦБ си сътрудничи пряко с поднадзорните лица, когато те се отчитат пряко към нея.

В момента секвенциалният подход е в процес на усъвършенстване, като се прилагат две отделни времеви рамки – краткосрочна и дългосрочна. В краткосрочен план от НКО се изисква да изпращат данни към ЕЦБ в определения от нея срок, независимо дали все още има неотстранени грешки в правилата за валидиране. При този подход целта е да се осигури i) съкращаване на времето от предаването на отчетите от банките до предоставянето им на надзорниците от ЕНМ и ii) синхронизиране на съдържанието на базите данни на НКО и ЕЦБ. Към НКО бе отправено искане да приложат краткосрочното решение към всички отчетени данни, считано от второто тримесечие на 2017 г. Предназначението на дългосрочния подход е да се идентифицират и хармонизират най-добрите практики във всички НКО. В момента се обсъжда хармонизирането на методите за събиране на надзорни данни от поднадзорните лица и за изпращането на тези данни към ЕЦБ.

Надзорните данни се споделят със заинтересованите лица

След получаването им в ЕЦБ отчетените данни се изпращат към системата за управление на информация в ЕНМ (IMAS), за да бъдат данните на разположение на крайните потребители като например СНЕ и хоризонталните функции в банковия надзор в ЕЦБ. Освен това определени данни от една подгрупа от институции (най-вече значими институции) се изпращат още при получаването им до ЕБО и ЕСП.

Събирането на данни може да бъде с месечна, тримесечна, полугодишна или годишна честота; наличните данни са с референтен период от декември 2014 г. (където е приложимо) насам.

⁸⁸ Член 140, параграф 4 от Рамковия регламент за ЕНМ.

⁸⁹ „Секвенциален подход“ представлява рамката за предаване на надзорни данни от банките до НКО, от НКО до ЕЦБ и от ЕЦБ до ЕБО.

През 2017 г., след официалното публикуване на базовите правни актове⁹⁰, наборът надзорни данни бе обогатен с данни за надзорни сравнителни анализи, планове за финансиране и промени в рамката за отчитане по FINREP.

Надзорните данни подлежат на оценка за качество

ЕЦБ подлага на оценка качеството на надзорните данни, изпратени както според техническите стандарти за изпълнение, публикувани от ЕБО, така и по отделни краткосрочни кампании. За целта важна роля изпълнява таблото за качество на данните по институции. В него се представя оценка и удобно за използване обобщение на качеството на надзорните данни, отчитани от дадена институция. Таблото бе значително усъвършенствано през 2017 г., така че да предоставя информация по основни показатели за качеството на данните и да улеснява диалога по въпросите на качеството на данните между надзорниците и поднадзорните лица.

На уебсайта на ЕЦБ за банковия надзор се публикуват агрегирани надзорни данни и оповестявания по Стълб III

Освен таблата ЕЦБ произвежда редовно набори от надзорни данни, основни показатели за риск и доклади за надзорниците. Освен това всяко тримесечие на уебсайта на банковия надзор в ЕЦБ се публикуват агрегирани банкови данни за значими институции на най-високо равнище на консолидация.⁹¹ През 2017 г. тези данни бяха разширени значително с допълнителна статистика за коефициента на ливъридж и коефициента на ликвидно покритие, както и с по-задълбочени разбивки (напр. по географски признак и по класификация на банките). Всяка година ЕЦБ публикува също показатели за платежоспособност и ливъридж на равнище банка, оповестени от банките в съответствие с изискванията по Стълб III.

5.7.2 Управление на информацията в ЕНМ – IMAS

През 2017 г. Системата за управление на информация в ЕНМ (IMAS) се разви значително.

Бяха разработени нови модули, които да подпомагат по-добре конкретни процеси в ЕНМ, например включени бяха проучванията на вътрешни модели в ЕНМ и процедурите за привеждане в действие и санкции и сега те се управляват в рамките на IMAS.

Освен това бяха усъвършенствани съществуващите модули, така че да отразяват по-добре развитието в операциите и методологиите на ЕНМ, особено по отношение на текущия надзор, проверките на място, оперативното планиране, ПНПО и процедурите за лицензиране.

⁹⁰ Правни актове: Решение на ЕЦБ за включване на сравнителни анализи: Решение (ЕС) 2017/1493 на ЕЦБ – изменящо Решение ЕЦБ/2014/29, така че да бъдат включени сравнителни анализи (ЕЦБ/2017/23); Решение на ЕЦБ относно плановете за финансиране: Решение (ЕС) 2017/1198 на ЕЦБ – относно докладването за плановете за финансиране от НКО (ЕЦБ/2017/21); актуализация на регламента на ЕЦБ относно FINREP: Регламент (ЕС) 2017/1538 на ЕЦБ – изменящ Регламент 2015/534 относно отчитането на надзорна финансова информация (ЕЦБ/2017/25) и Регламент (ЕС) 2017/1539 на ЕЦБ (ЕЦБ/2017/26).

⁹¹ Вижте [Банкова статистика на ЕНМ](#).

6 Отчитане на използването на бюджета

В Регламента за ЕНМ е предвидено, че ЕЦБ трябва да има на разположение достатъчно ресурси, за да изпълнява ефикасно надзорните си задачи. Тези ресурси се финансират посредством надзорни такси, които се поемат от лицата под надзора на ЕЦБ.

Разходите за надзорните задачи се посочват отделно в бюджета на ЕЦБ.⁹² Управителният съвет изпълнява функциите на бюджетен орган на ЕЦБ. Той приема годишния бюджет на ЕЦБ по предложение на Изпълнителния съвет, като се консултира с председателя и заместник-председателя на Надзорния съвет по въпросите, свързани с банковия надзор. Управителният съвет получава съдействие от Бюджетния комитет (BUCOM), който се състои от представители на всички НЦБ от Евросистемата и на ЕЦБ. BUCOM подпомага Управителния съвет, като му предоставя оценки на докладите на ЕЦБ относно бюджетното планиране и наблюдение. Годишното увеличение на общите разходи за надзорните задачи се дължи най-вече на одобреното увеличение на броя на служителите на ЕЦБ в банковия надзор през 2017 г. и на стартирането на мащабния многогодишен целеви преглед на вътрешните модели.

ЕЦБ очаква контролирано нарастване на разходите през 2018 г., предимно във връзка с прекия надзор над значимите институции. Въпреки стабилизиранието на бюджетните разходи за редовните задачи все още са налице външни фактори, които налагат увеличение на ресурсите за следващата година, както е описано в глава 1 за надзорните приоритети през 2018 г. Това засяга най-вече изтеглянето на Обединеното кралство от ЕС и провеждането през 2018 г. на двугодишните стрес тестове за значимите институции. В резултат на това, както е описано подробно в раздел 5.4, през септември 2017 г. Управителният съвет взе решение да увеличи допълнително броя на служителите на ЕЦБ, работещи по банковия надзор, считано от 2018 г.

6.1 Разходи за 2017 г.

Разходите на ЕЦБ за изпълнение на свързаните с надзора задачи основно се състоят от преките разходи на [генералните дирекции за банков надзор в ЕЦБ и Секретариата на Надзорния съвет](#). Надзорната функция ползва и общи услуги, предоставяни от съществуващи структурни звена на ЕЦБ (вж. раздел 5.6.2).

⁹² В съответствие с член 29 от Регламента за ЕНМ.

Разходите през 2017 г. бяха с 6% по-ниски от прогнозните

През април 2017 г. Управителният съвет прие решение на ЕЦБ относно сумата за възстановяване чрез надзорни такси през 2017 г.⁹³ Съгласно решението прогнозните годишни разноски за задачи, свързани с банковия надзор, са в размер на 464,7 млн. евро. В края на 2017 г. разходите на ЕЦБ за надзорни задачи възлизаха на 436,7 млн. евро. Това е с 6% по-малко от прогнозните разходи, което доведе до излишък от 27,9 млн. евро в сравнение с оценката за 2017 г. В съответствие с приложимия [Регламент на ЕЦБ относно надзорните такси](#) („Регламента относно таксите“) този излишък ще бъде приспаднал изцяло от общата сума за начисляване през 2018 г.⁹⁴

Таблица 7

Разбивка на разходите на банковия надзор в ЕЦБ (2015–2017)

(млн. евро)

	Действителни разходи 2017 г.	Прогнозни разходи 2017 г.	Действителни разходи 2016 г.	Действителни разходи 2015 г.
Заплати и компенсации	215,0	208,6	180,6	141,3
Наем и поддръжка на сгради	53,0	55,0	58,1	25,5
Други оперативни разходи	168,8	201,1	143,4	110,3
Разходи, свързани със задачите по банковия надзор, които се вземат предвид в надзорните такси	436,7	464,7	382,2	277,1

Източник: ЕЦБ.

Забележка: Поради закръгляването общите суми и междинните сборове може да не се равняват.

Заплати и компенсации

В заплати и компенсации са включени всички свързани с възнагражденията разходи, включително извънреден труд, надбавки и разходи във връзка с доходи след приключване на трудовите правоотношения и други дългосрочни компенсации за надзорния персонал и служителите от общите услуги.

Действителните разходи за заплати и компенсации през 2017 г. са 215,0 млн. евро, което представлява 103% оползотворяване на общите планирани разходи за задачи, свързани с банковия надзор. Преразходът в тази категория се дължи на включването на 12 млн. евро за доходи след приключване на трудовите правоотношения на служителите като например плащания при пенсиониране и други дългосрочни компенсации (напр. за неработоспособност). При оценката на тези компенсации е приложен международният счетоводен стандарт (МСС) 19 „Доходи на наети лица“. В този счетоводен стандарт се установява принципът, че разходите за осигуряване на компенсации на служителите се признават в периода, в който наетото лице е работило, а не когато са платени или платими.

⁹³ Решение (ЕС) 2017/760 на Европейската централна банка от 24 април 2017 година относно общата сума на годишните надзорни такси за 2017 г. (ЕЦБ/2016/11).

⁹⁴ Член 9 от Регламент (ЕС) № 1163/2014 на Европейската централна банка от 22 октомври 2014 година относно надзорните такси (ЕЦБ/2014/41).

Наем и поддръжка на сгради

В края на финансовата година действителните разходи за наем и поддръжка на сгради, включително амортизация на активи, свързани със сгради, бяха в размер на 53,0 млн. евро. Разходите за 2017 г. са в съответствие с прогнозните разходи в решението на ЕЦБ относно сумата за възстановяване чрез надзорни такси през 2017 г.

Други оперативни разходи

Категорията „Други оперативни разходи“ включва разходи като например за консултантски услуги, ИТ услуги, статистически услуги, амортизация на дълготрайни активи (различни от свързаните със сгради), командировъчни и разходи за обучение.

Общият резултат за годината в тази категория е в размер на 168,8 млн. евро. По-ниският разход се дължи главно на надценяването на бюджетните нужди за дейности като служебни пътувания и обучение, както и на по-ниските от запланираното разходи за консултантски услуги.

В тази категория дейността, за която са направени най-големи разходи, е многогодишният проект за целевия преглед на вътрешните модели. През 2017 г. свързаните с него разходи за външни услуги бяха в размер на 45,1 млн. евро – с 10,9 млн. евро по-малко спрямо първоначалния прогнозен бюджет. Очаква се проектът да бъде завършен през 2019 г. Подробна информация за проекта ЦПВМ е представена в раздел 1.5.

Освен по проекта ЦПВМ други оперативни разходи през 2017 г. бяха направени за външни услуги при изпълнението на „обичайни“ задачи по надзора на място, за подготовка за ефекта от промените в МСФО 9 (Финансови инструменти) и подготовка за Брекзит. Всички те са описани в глави 1 и 3.

Разходи през 2017 г. по надзорни задачи

ЕЦБ използва два подхода при категоризирането на разходите си: i) по вид – както е показано по-горе в категориите заплати и компенсаци, наем и сграден фонд, и други оперативни разходи, и ii) по предназначение – класификация, която се основава на функциите по задачи. ЕЦБ използва тези класификации и за да определи разпределението на годишните разходи за възстановяване посредством годишни надзорни такси, начислявани на поднадзорните лица въз основа на надзорния им статут като значими или по-малко значими.

За надзорните задачи на ЕЦБ основните групи по дейност са, както следва:

- пряк надзор над значимите банки или банкови групи;
- наблюдение на надзора над по-малко значимите банки или банкови групи (непък надзор);

- изпълнение на хоризонтални задачи и специализирани услуги.

Класификацията се определя въз основа на направените разходи от структурните звена на ЕЦБ, които отговарят за съответните надзорни задачи. Категорията разходи „пряк надзор над значимите банки или банкови групи“ включва основно разходите за СНЕ и проверки на място. Тук се включват и разходите, свързани с проекта ЦПВМ. Наблюдението на надзора над по-малко значимите банки или банкови групи включва дейности по наблюдение и задачи по лицензиране. Хоризонталните задачи и специализираните услуги обхващат дейности като работата на Секретариата на Надзорния съвет, макропруденциални задачи, определяне на надзорните политики, статистически услуги и специализирани правни услуги.

Според методологията за разделянето на годишните надзорни такси, определена в член 8 от Регламента относно таксите, разходите, свързани с хоризонталните задачи и специализираните услуги, се разпределят пропорционално въз основа на пълните разходи за надзора на значимите поднадзорни банки и съответно разходите за наблюдение на надзора на по-малко значимите поднадзорни банки.

За всяка група посочените по-долу разходи включват разпределението на общите услуги, осигурявани от спомагателните структурни звена на ЕЦБ.

Таблица 8

Разходи за надзорните задачи на ЕЦБ по функции (2015–2017)

(млн. евро)

	Действителни разходи 2017 г.	Прогнозни разходи 2017 г.	Действителни разходи 2016 г.	Действителни разходи 2015 г.
Пряк надзор над значимите банки	242,9	279,0	192,0	138,9
Наблюдение на по-малко значимите банки	24,0	24,1	24,8	17,8
Хоризонтални задачи и специализирани услуги	169,8	161,5	165,4	120,4
Общо разходи, свързани със задачи по банковия надзор, обхванати от надзорните такси	436,7	464,7	382,2	277,1

Източник: ЕЦБ.

Забележка: Поради закръгляването общите суми и междинните сборове може да не се равняват.

6.2 Рамка за таксите – 2017 г.

Заедно с Регламента за ЕНМ Регламентът относно таксите осигурява правната рамка, съгласно която ЕЦБ начислява годишна надзорна такса за разноските, свързани с надзорните задачи. Регламентът относно таксите установява методологията за:

1. определяне на общия размер на годишната надзорна такса;
2. изчисляване на сумата, която трябва да заплаща всяка поднадзорна институция;

3. събиране на годишната надзорна такса.

Актуална информация за преразглеждането на рамката на ЕЦБ за надзорните такси

През 2017 г. ЕЦБ започна преразглеждане на своята рамка за надзорните такси. Прегледът е съсредоточен върху методологията и критериите за пресмятане на начисляваната на всяко поднадзорно лице и група годишна надзорна такса. Това засяга по-специално разпоредбите в Регламента относно таксите, които се отнасят до определянето на методологията, по която годишните надзорни такси се изчисляват, разпределят и начисляват, а именно Част III (Определяне на годишната надзорна такса) и Част V (Фактуриране) от Регламента относно таксите. Възстановяването на разходите на ЕЦБ във връзка с изпълнението на задачите ѝ по надзора, е уредено в член 30 от Регламента за ЕНМ и следователно е извън обхвата на прегледа.

ЕЦБ проведе публична консултация във връзка с прегледа на рамката за надзорните такси от 2 юни до 20 юли 2017 г. Бяха получени общо 13 отговора, главно от банкови асоциации. За сравнение, през 2014 г., когато бе създадена рамката, отговорите бяха 31. НКО бяха консултирани в рамките на Надзорния съвет.

Резултатът от прегледа още не е финализиран, но предварителната оценка на коментарите показва, че основните разпоредби и принципи на рамката се приемат добре. Повечето от авторите на коментари искат допълнителни разяснения за определени елементи на рамката и/или процедурни подобрения като например по-стройна процедура за събиране на статистически данни (фактори за таксата). Доколкото беше възможно, през 2017 г. ЕЦБ приложи някои бързо осъществими мерки въз основа на получените коментари, например подобрения в съдържанието на уебсайта.

Резултатът от прегледа ще бъде публикуван на уебсайта на ЕЦБ за банковия надзор през втората половина на 2018 г.

Обща начислена сума

425 млн. евро начислени от ЕЦБ такси за изпълнение на надзорните задачи

През 2017 г. ЕЦБ начисли обща сума в размер на 425,0 млн. евро такси за разходи, свързани с изпълнението на надзорните ѝ задачи. Тази сума се основава на прогнозните разходи за цялата година в размер на 464,7 млн. евро, коригирана за: i) излишъка в размер на 41,1 млн. евро, пренесен напред от периода на таксуване 2016 г., и ii) 1,4 млн. евро, възстановени на отделни банки за предходни периоди на таксуване.

Сумата за възстановяване чрез годишни надзорни такси се разделя на две части. Това разделение е свързано със статута на поднадзорните лица като

значими или по-малко значими, в отражение на различната степен на надзорен контрол от страна на ЕЦБ.

Таблица 9

Общо приходи от задачи, свързани с банковия надзор

(млн. евро)

	Действителен приход 2017 г.	Прогнозен приход от задачи по банковия надзор 2017 г.	Действителен приход 2016 г.	Действителен приход 2015 г.	Действителен приход 2014 г.
Надзорни такси	436,7	464,7	382,2	277,1	30,0
в това число:					
такси, начислени на значими лица или значими групи	397,5	427,7	338,4	245,6	25,6
такси, начислени на по- малко значими лица или по- малко значими групи	39,3	37,0	43,7	31,5	4,4
Други	15,3	0,0	0,0	0,0	
Общо приходи от задачи, свързани с банковия надзор	452,0	464,7	382,2	277,1	30,0

Източник: ЕЦБ.

Както е обяснено в раздел 6.1, налице е нетен излишък в размер на 27,9 млн. евро – разлика между действителните разходи за задачи, свързани с банковия надзор през 2017 г., и начислената сума за същата година. Разделянето на разходите между категориите значими банки и по-малко значими банки се извършва въз основа на пропорцията на разходите, направени за съответните функции през 2017 г. Тъй като действителните разходи за прекия надзор над значимите банки бяха по-ниски от планираните, бе ребалансирано разпределението на разходите за хоризонталните задачи в посока към категорията на по-малко значимите банки. Решението от април 2017 г. предвиждаше разделение от 92% за значимите поднадзорни банки и 8% за по-малко значимите поднадзорни банки. Съотношението въз основа на действителните разходи налага разделение от 91% за значимите поднадзорни банки и 9% за по-малко значимите поднадзорни банки. Това означава, че е налице дефицит в общия размер, начислен на по-малко значимите банки за 2017 г., т.е. по-малко значимите банки ще трябва да платят допълнителни 2,3 млн. евро с надзорната си такса за 2018 г. Независимо от тази корекция таксата за по-малко значимите банки беше по-ниска през 2017 г., отколкото през 2016 г. – 39,3 млн. евро спрямо 43,7 млн. евро.

Индивидуални надзорни такси

На ниво банки таксите се изчисляват в зависимост от значимостта на банката и рисковия ѝ профил, като се използват годишни фактори за таксите, предоставени от всички поднадзорни банки с референтна дата 31 декември на предходната година. След това надзорната такса, изчислена за всяка банка, се

събира посредством годишни плащания, дължими през последното тримесечие на всяка финансова година.

В резултат от коментарите, получени в публичната консултация относно рамката за надзорните такси, уебстраниците за надзорните такси бяха преработени през октомври 2017 г. (по същото време, когато бяха издадени годишните известия за надзорните такси), като беше добавен подобрен раздел „Пресметнете своята такса“. Като използват допълнителните предоставени данни и следват примерите, поднадзорните банки и банкови групи могат по-добре да пресметнат ориентировъчно надзорните си такси.

Надзорната такса се определя на най-високото равнище на консолидация в държавите членки, участващи в ЕНМ. Тя съдържа променлив компонент на таксата и минимален компонент на таксата. Последният се прилага в еднаква степен за всички банки и се базира на 10% от цялата сума за възстановяване.⁹⁵

Диаграма 8

Променливият компонент на таксата се определя от значимостта на банката и нейния рисков профил

Съгласно член 7 от Регламента относно таксите следните промени в състоянието на отделна банка изискват изменение на съответната надзорна такса: i) промяна в статута на поднадзорното лице, т.е. лицето е прекласифицирано от значимо в по-малко значимо или обратното; ii) лицензиране на ново поднадзорно лице или iii) отнемане на съществуващ лиценз. Промените, свързани с предходни периоди на таксуване, които доведоха до нови решения на ЕЦБ относно надзорните такси до април 2017 г., т.е. до приемането на решението за общия размер на таксите, които ще бъдат начислени през 2017 г., бяха в размер на 1,4 млн. евро. Сумата беше възстановена в началото на 2017 г. и взета предвид при определянето на общата сума за начисляване, одобрена през април 2017 г. След тази дата бяха определени допълнителни изменения в начислени индивидуални надзорни такси, които доведоха до допълнително нетно възстановяване в размер на

⁹⁵ За най-малките значими банки с общи активи под 10 млрд. евро минималният компонент на таксата е намален наполовина.

0,3 млн. евро. Тази сума ще бъде взета предвид в общата сума, която трябва да бъде начислена на поднадзорните лица през 2018 г.

Повече информация за [надзорните такси](#) е налична на уебсайта на банковия надзор в ЕЦБ. Съответните страници се актуализират редовно с полезна и практична информация и се публикуват на всички официални езици на ЕС.

Други приходи по задачи, свързани с банковия надзор

ЕЦБ има право да налага административни санкции на поднадзорните лица за неизпълнение на задълженията им съгласно банковото пруденциално законодателство на ЕС (включително надзорните решения на ЕЦБ). Свързаните с това приходи не се вземат предвид при изчисляването на годишните надзорни такси. Регламентът на ЕЦБ относно таксите гарантира, че надзорните такси не се влияят по никакъв начин нито от обезщетения, дължими на трети страни, нито от административни санкции, дължими на ЕЦБ от поднадзорните лица. Административните санкции, наложени на поднадзорни лица, се отчитат като приход в отчета на ЕЦБ за приходите и разходите.

През 2017 г. ЕЦБ прие три решения за санкции, чрез които наложи пет санкции с общ размер 15,3 млн. евро. От тази сума, за 11,2 млн. евро се смята, че събираемостта е несигурна, тъй като е отнет лицензът за банкова дейност на лицето, на което е наложена санкцията, и то в момента е в ликвидация. Съгласно принципа за предпазливост в края на годината бе формирана провизия за пълната сума на това вземане.

Подробна информация за дейностите по привеждане в изпълнение и санкции се намира в раздел 4.2 на този доклад.

7 Правни актове, приети от ЕЦБ

В таблицата по-долу са посочени правните актове във връзка с банковия надзор, които са приети от ЕЦБ през 2017 г. и публикувани в *Официален вестник на Европейския съюз* и/или на уебсайта на ЕЦБ. Обхванати са правните актове, приети съгласно член 4, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 1024/2013 и други релевантни правни инструменти.

7.1 Регламенти на ЕЦБ

ЕЦБ/2017/25

[Регламент \(ЕС\) 2017/1538](#) на Европейската централна банка от 25 август 2017 година за изменение на Регламент (ЕС) 2015/534 относно отчитането на надзорна финансова информация (ОВ L 240, 19.9.2017 г., стр. 1)

ЕЦБ/2017/26

[Регламент \(ЕС\) 2017/1539](#) на Европейската централна банка от 25 август 2017 година за определяне на датата на прилагане на Регламент (ЕС) 2017/1538 за изменение на Регламент (ЕС) 2015/534 относно отчитането на надзорна финансова информация (ЕЦБ/2017/25) по отношение на по-малко значимите поднадзорни лица, които прилагат национални счетоводни рамки (ОВ L 240, 19.9.2017 г., стр. 212)

7.2 Правни актове на ЕЦБ, различни от регламенти

ЕЦБ/2017/6

[Решение \(ЕС\) 2017/274](#) на Европейската централна банка от 10 февруари 2017 година за определяне на принципите за предоставяне на обратна информация за работата на подкоординаторите от националните компетентни органи и за отмяна на Решение (ЕС) 2016/3 (ОВ L 40, 17.2.2017 г., стр. 72)

ЕЦБ/2017/9

[Насоки \(ЕС\) 2017/697](#) на Европейската централна банка от 4 април 2017 година относно упражняването на правата на избор и преценка, предвидени в правото на Съюза, от националните компетентни органи по отношение на по-малко значимите институции (ОВ L 101, 13.4.2017 г., стр. 156)

ЕЦБ/2017/10

[Препоръка](#) на Европейската централна банка от 4 април 2017 година относно общите спецификации за упражняването на някои права на избор и преценка, предвидени в правото на Съюза, от националните компетентни органи по отношение на по-малко значимите институции (ОВ L 120, 13.4.2017 г., стр. 2)

ЕЦБ/2017/11

[Решение \(ЕС\) 2017/760](#) на Европейската централна банка от 24 април 2017 година относно общата сума на годишните надзорни такси за 2017 година (ОВ L 113, 29.4.2017 г., стр. 52).

ЕЦБ/2016/40

[Решение \(ЕС\) 2017/933](#) на Европейската централна банка от 16 ноември 2016 година относно общата рамка за делегиране на правомощия за вземане на решения по отношение на правните инструменти във връзка с надзорните задачи (ОВ L 141, 1.6.2017 г., стр. 14).

ЕЦБ/2016/41

[Решение \(ЕС\) 2017/934](#) на Европейската централна банка от 16 ноември 2016 година за делегирането на решения относно значимостта на поднадзорните лица (ОВ L 141, 1.6.2017 г., стр. 18).

ЕЦБ/2016/42

[Решение \(ЕС\) 2017/935](#) на Европейската централна банка от 16 ноември 2016 година за делегирането на правомощието за приемане на решения относно надеждността и пригодността и оценката на изискванията за надеждност и пригодност (ОВ L 141, 1.6.2017 г., стр. 21).

ЕЦБ/2017/16

[Решение \(ЕС\) 2017/936](#) на Европейската централна банка от 23 май 2017 година за определяне на ръководителите на работни звена, които приемат делегирани решения относно надеждността и пригодността (ОВ L 141, 1.6.2017 г., стр. 26).

ЕЦБ/2017/17

[Решение \(ЕС\) 2017/937](#) на Европейската централна банка от 23 май 2017 година за определяне на ръководителите на работни звена, които приемат делегирани решения относно значимостта на поднадзорните лица (ОВ L 141, 1.6.2017 г., стр. 28).

ЕЦБ/2017/21

[Решение \(ЕС\) 2017/1198](#) на Европейската централна банка от 27 юни 2017 година относно отчитането на информация за планове за финансиране на кредитните институции от националните компетентни органи на Европейската централна банка (ОВ L 172, 5.7.2017 г., стр. 32)

ЕЦБ/2017/23

[Решение \(ЕС\) 2017/1493](#) на Европейската централна банка от 3 август 2017 година за изменение на Решение ЕЦБ/2014/29 относно предоставянето на Европейската централна банка на надзорни данни, отчетени на националните компетентни органи от поднадзорните лица съгласно Регламент за изпълнение (ЕС) № 680/2014 на Комисията (ОВ L 216, 22.8.2017 г., стр. 23)

8 Европейският банков сектор в числа

Основни тенденции в показателите за ливъридж и ликвидност са добавени към данните, публикувани на уебсайта на ЕЦБ за банковия надзор

От декември 2016 г. ЕЦБ публикува на своя [уебсайт за банковия надзор](#) агрегирани данни за състава на балансите, доходността, платежоспособността и кредитния риск на значимите институции. През 2017 г. бе разширен обхватът на публикуваните данни, като беше включена информация за коефициентите на ливъридж и ликвидно покритие. Тази надзорна банкова статистика се оповестява на тримесечна база и включва разбивки по географски признак и по класификация на банките.

По-долу са представени някои важни статистически данни за отчетния период. Следва да се отбележи, че извадката от банки, използвана през различните референтни периоди, не е еднаква, тъй като се е променял списъкът на значимите институции.

На най-високо равнище на консолидация се наблюдава тенденция към повишаване на капиталовите съотношения през последните отчетни периоди (вж. **Таблица 10**). Съотношението на общата капиталова адекватност беше на ниво от 17,98% през третото тримесечие на 2017 г. спрямо 17,18% една година по-рано. Подобно нарастване се наблюдава и при съотношението на базовия собствен капитал от първи ред (БСК1) и на капитала от първи ред. Коефициентът на ливъридж се е подобрил минимално както според дефиницията за преходния период, така и според дефиницията за завършено поетапно въвеждане. Коефициентът на ликвидно покритие беше на ниво от 140,27% през третото тримесечие на 2017 г. спрямо 137,64% една година по-рано.

Таблица 10

Съотношение на обща капиталова адекватност и неговите компоненти, коефициент на ливъридж и коефициент на ликвидно покритие, по референтен период

(проценти)

Показател	Трето тримесечие на 2016 г.	Четвърто тримесечие на 2016 г.	Първо тримесечие на 2017 г.	Второ тримесечие на 2017 г.	Трето тримесечие на 2017 г.
Съотношение на БСК1	13,69%	13,77%	13,74%	13,88%	14,32%
Съотношение на капитал от първи ред	14,57%	14,71%	14,75%	14,88%	15,32%
Съотношение на обща капиталова адекватност	17,18%	17,29%	17,44%	17,56%	17,98%
Коефициент на ливъридж (преходен период)	5,30%	5,39%	5,29%	5,32%	5,39%
Коефициент на ливъридж (завършено поетапно въвеждане)	4,99%	5,03%	5,04%	5,08%	5,17%
Коефициент на ликвидно покритие	137,64%	135,80%	141,67%	142,68%	140,27%

Източник: ЕЦБ.

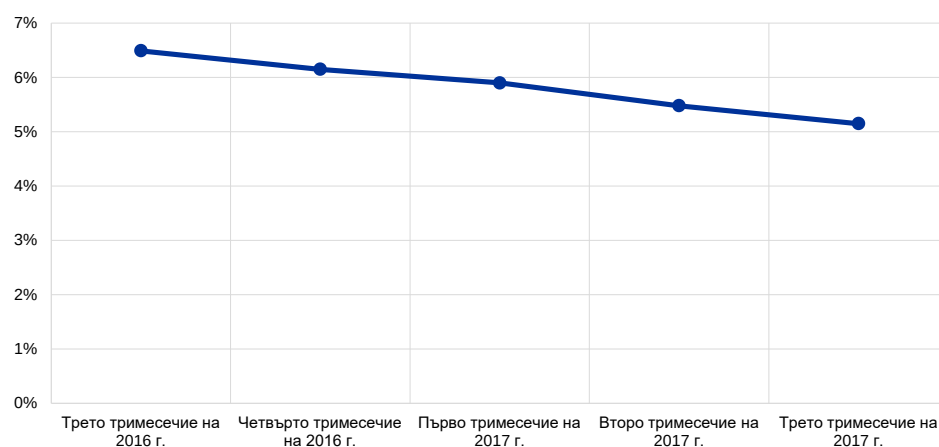
Забележки: Значими институции на най-високо равнище на консолидация, за които има общо отчитане за капиталовата адекватност (COREP) и финансово отчитане (FINREP). По-специално, през третото тримесечие на 2016 г. значимите институции наброяват 122, през четвъртото тримесечие на 2016 г. те са 121, през първото тримесечие на 2017 г. – 118, а през второто и третото тримесечие на 2017 г. – 114. Броят на поднадзорните лица за всеки референтен период отразява промени в резултат от изменения в списъка на значимите институции вследствие на оценки от страна на банковия надзор в ЕЦБ, които обикновено се извършват на годишна основа, а също и от сливания и придобивания.

Качеството на активите се подобрява

Качеството на активите на банките също се е подобрило, като общият коефициент на необслужваните кредити намалява устойчиво от 6,49% през третото тримесечие на 2016 г. до 5,15% през третото тримесечие на 2017 г. (вж. **Графика 13**).

Графика 13

Качество на активите: необслужвани кредити и аванси, по референтен период

Източник: ЕЦБ.

Забележка: Извадката е същата като в Таблица 10.

Съставът на баланса остава стабилен (при променящ се размер на извадката).

Общият размер на активите и пасивите на банките (вж. **Графика 14** и **Графика 15**) отразява данните за (променящата се) извадка от поднадзорни лица в определени моменти във времето. Като се има това предвид, основните

балансови показатели се запазват в общи линии стабилни във времето, макар че в състава на активите се наблюдава тенденция към нарастване на показателя „парични наличности, парични салда при централни банки и други безсрочни депозити“ и тенденция към намаляване на показателите „дългови ценни книжа“ и „деривати“. Освен това съставът на пасивите показва тенденция към намаление в показателите „деривати“ и „емитирани дългови ценни книжа“ и леко увеличение в „депозити“.

Графика 14

Състав на активите по референтен период

(млрд. евро)

Източник: ЕЦБ.

Забележки: Извадката е същата като в Таблица 10.

Графика 15

Състав на пасивите и собствения капитал по референтен период

(млрд. евро)

Източник: ЕЦБ.

Забележки: Извадката е същата като в Таблица 10.

Активи от първо, второ и трето ниво: трите класа активи се разграничават въз основа на показателите, които се използват за определяне на стойността на активите. Активите от първо ниво се търгуват на активни пазари, затова за оценяването им може да се използва информация като например котираните цени. Активите от второ ниво се търгуват на неактивни пазари, затова са необходими други показатели, различни от котираните цени, които се използват за активите от първо ниво. Тези показатели трябва да бъдат пряко или косвено наблюдаеми. Активите от трето ниво се търгуват на пазари с много слаба или никаква активност. Затова за оценката им няма наблюдаеми данни. Те трябва да се оценяват с помощта на най-добрата налична информация за допусканията, които участниците на пазара биха използвали при определяне на цената на такива активи.

Базел III: цялостен набор от мерки за реформа, разработени от Базелския комитет за банков надзор в отговор на финансовата криза от 2008 г. Базел III доразвива нормативната рамка на Базел II. Неговото предназначение е да засили регулирането, надзора и управлението на риска в банковия сектор. Мерките имат за цел да подобрят способността на банковия сектор да поема шокове, възникващи от финансови и икономически сътресения, да подобрят управлението на риска и институционалното управление и да засилят прозрачността и оповестяването на данни от банките.

Базелски комитет за банков надзор (БКБН): главната институция, която определя стандартите в световен мащаб по отношение на пруденциалния режим за банките и форум за сътрудничество по въпросите на банковия надзор. Мандатът на БКБН е да засили регулирането, надзора и практиките на банките в световен мащаб с цел укрепване на финансовата стабилност. Членовете му включват организации, които имат преки банкови надзорни правомощия, и централни банки.

Банков съюз: един от градивните елементи за завършване на икономическия и паричен съюз, който включва интегрирана финансова рамка с единен надзорен механизъм, единен механизъм за реструктуриране на банки и единна нормативна уредба, включително и хармонизирани схеми за гарантиране на депозитите, които могат да прераснат в единна европейска схема за застраховане на депозитите.

Вътрешен модел: всеки подход за измерване и управление на риска, прилаган при изчислението на изискванията за собствен капитал, който е собствен на кредитната институция и изисква предварително одобрение от страна на компетентен орган, в съответствие с част трета от РКИ.

Европейски банков орган (ЕБО): независим орган на ЕС, създаден на 1 януари 2011 г. като част от Европейската система за финансов надзор, за да осигурява ефикасно и последователно пруденциално регулиране и надзор в целия банков сектор на ЕС. Основната му задача е да допринесе за създаването на единна европейска нормативна уредба в банковата сфера с цел да се осигури единен набор от хармонизирани пруденциални правила в целия ЕС.

Единен надзорен механизъм (ЕНМ): механизъм, състоящ се от ЕЦБ и НКО на участващите държави членки, чието предназначение е да изпълнява възложените на ЕЦБ надзорни задачи. ЕЦБ отговаря за ефикасното и последователно функциониране на този механизъм, който е част от европейския банков съюз.

Значима институция: критериите, според които се определя дали банките се считат за значими и съответно попадат под прекия надзор на ЕЦБ, са описани в Регламента за ЕНМ и Рамковия регламент за ЕНМ. За да бъдат класифицирани като значими, банките трябва да изпълняват поне един от тези критерии. Независимо от изпълнението на критериите ЕНМ може да обяви дадена институция за значима, за да гарантира последователното прилагане на висококачествени надзорни стандарти. ЕЦБ упражнява надзор над общо 118 значими банкови групи.

Квалифицирано дялово участие: дял в кредитна институция, който представлява 10% или повече от капитала или от правата на глас или който дава възможност за упражняване на значително влияние върху управлението на тази кредитна институция.

Максимална сума за разпределяне (МСР): нарушения на комбинираното изискване за буфер (КИБ) водят до задължителни ограничения при разпределянето (например на дивиденди, купонни плащания по инструменти на допълнителния капитал от първи ред, дискреционни бонуси). На банка, която не изпълнява своето комбинирано изискване за буфер, автоматично ще бъде забранено да разпределя над размера на МСР. МСР е разпределимата печалба на банката, умножена по фактор, който варира между 0,6 и 0 в зависимост от това какъв е недостигът на базовия собствен капитал от първи ред спрямо КИБ.

Минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения (МИПЗ): изискване за всички кредитни институции в ЕС, което цели те да бъдат способни да поемат загуби в случай на неплатежоспособност. МИПЗ е установено от Европейската комисия в Директивата за възстановяване и реструктуриране на банки (ДВГПБ). То има същата цел като изискването за общия капацитет за поемане на загуби. Специфичните капиталови изисквания, предвидени от МИПЗ, обаче се изчисляват различно, като се следват критериите на ЕБО.

Национален компетентен орган (НКО): официално признат от националното право публичен орган или структура, които са оправомощени по националното право да упражняват надзор над кредитните институции като част от действащата надзорна система в съответната държава членка.

Необслужвани кредити (НОК): съгласно параграф 145 от Приложение V на техническия стандарт за изпълнение на ЕБО относно надзорното отчитане това са кредити, които отговарят на един или и двата критерия по-долу: а) съществени експозиции, които са в просрочие от над 90 дни; б) оценка, че не е вероятно длъжникът да изплати задълженията си по кредита в пълен размер без реализиране на обезпечението, независимо дали е налице просрочие или не, и независимо от броя на дните на просрочие.

Оценка за надеждност и пригодност: надзорните органи извършват оценка дали кандидатите за длъжности в управителните органи на банките отговарят на изискванията за надеждност и пригодност, за да изпълняват задълженията си. ЕЦБ взема такива решения за надеждност и пригодност за директорите на 118-те най-големи банки в еврозоната, а решенията за надеждност и пригодност за по-малко значимите институции се вземат от националните надзорни органи, освен в случаите на издаване на нов лиценз на банка.

По-малко значима институция: всяка институция, която се намира под надзора на НКО. За разлика от тях значимите институции са под прекия надзор на ЕЦБ.

Права на избор и преценка на национално равнище: правата на избор са разпоредби в правото на ЕС, които дават на компетентните органи или на държавите членки избор как да изпълнят дадена разпоредба, като имат възможност да избират между различни варианти. Правата на преценка на национално равнище са разпоредби в банковото законодателство на ЕС, които дават възможност на компетентните органи или на държавите членки избор дали да приложат дадена разпоредба.

Проблемна или с вероятност да стане проблемна: Има четири причини, поради които дадена банка може да бъде обявена за проблемна или с вероятност да стане проблемна: i) тя вече не отговаря на изискванията на надзорния орган за лицензиране; ii) размерът на пасивите ѝ надхвърля размера на активите; iii) тя не е в състояние да изплаща задълженията си, когато станат дължими; iv) тя се нуждае от извънредна публична финансова подкрепа. Към момента на обявяване на дадена банка за проблемна или с вероятност да стане проблемна трябва да бъде налице едно от посочените по-горе условия или да има вероятност то да бъде изпълнено.

Процедура при липса на възражения: стандартен процес на вземане на решения, установен в Регламента за ЕНМ, за надзорните дейности на ЕЦБ. Надзорният съвет на ЕЦБ взема проекторешения, които се предават за

приемане на Управителния съвет на ЕЦБ. Решенията се считат за приети, освен ако Управителният съвет не възрази в рамките на определен срок, който не надхвърля десет работни дни.

Процедури по прилагането на единния европейски паспорт за извършване на дейност: процедури, които се отнасят до свободата на установяване и свободата за предоставяне на услуги в други държави членки на която и да е кредитна институция, на която е издаден лиценз и която е обект на надзор от компетентните органи в друга държава членка, при условие че тези дейности са предмет на лицензиране (според разпоредбите на членове 33–46 от ДКИ IV).

Процес на надзорен преглед и оценка (ПНПО): процесът, който се използва като насоки за надзорния преглед на значимите и по-малко значимите кредитни институции и за определяне дали (в допълнение към минималните изисквания) следва да се прилагат и допълнителни изисквания по отношение на собствените средства, оповестяването или ликвидността, или други надзорни мерки.

Рамков регламент за ЕНМ: регулаторната рамка, която определя практическите ред и условия за сътрудничеството между ЕЦБ и националните компетентни органи в рамките на единния надзорен механизъм съгласно разпоредбите на Регламента за ЕНМ.

Регламент за ЕНМ: правен акт, чрез който се създава единен надзорен механизъм за кредитните институции в еврозоната и евентуално за други държави членки на ЕС като един от главните елементи на европейския банков съюз. Регламентът за ЕНМ възлага на ЕЦБ конкретни задачи по политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции.

РКИ/ДКИ IV: Регламент и Директива за капиталовите изисквания: Регламент (ЕС) № 575/2013 относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници (РКИ) и Директива 2013/36/ЕС относно достъпа до осъществяването на дейност на кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници (ДКИ IV). Често съкращението ДКИ IV се използва за позоваване съвместно на двата акта.

Съвет за финансова стабилност (СФС): международен орган, който допринася за международната финансова стабилност. За целта той координира националните финансови органи и международните органи за определяне на стандарти в работата им по създаване на стабилни регулаторни, надзорни и други политики в областта на финансовия сектор. Той стимулира изграждането на условия на равнопоставеност, като насърчава съгласуваното прилагане на тези политики във всички сектори и държави.

Съвместен надзорен екип (СНЕ): екип от надзорници, съставен от служители на ЕЦБ и НКО, който отговаря за надзора над значимо поднадзорно лице или група.

Цялостна оценка: своеобразен преглед на финансовото здраве, който ЕЦБ трябва да извърши, преди да поеме прекия надзор над дадена кредитна институция. Цялостната оценка допринася за осигуряването на адекватна капитализация на банките, така че те да могат да устоят на евентуални финансови сътресения. Оценката включва преглед на качеството на активите и стрес тест.

Съкращения

Държави

BE	Белгия	HR	Хърватия	PL	Полша
BG	България	IT	Италия	PT	Португалия
CZ	Чешка република	CY	Кипър	RO	Румъния
DK	Дания	LV	Латвия	SI	Словения
DE	Германия	LT	Литва	SK	Словакия
EE	Естония	LU	Люксембург	FI	Финландия
IE	Ирландия	HU	Унгария	SE	Швеция
GR	Гърция	MT	Малта	UK	Обединено кралство
ES	Испания	NL	Нидерландия	САЩ	Съединени щати
FR	Франция	AT	Австрия		

В съответствие с практиката в ЕС държавите членки на ЕС са подредени в този доклад според азбучния ред на техните имена, изписани на националните им езици.

Други

BUCOM	Бюджетен комитет	ЕФП	Единен фонд за реструктуриране
COREP	Общо отчитане	ЕЦБ	Европейска централна банка
ECON	Комисия по икономически и парични въпроси	ИЗС	Институционална защитна схема
FINREP	Финансово отчитане	МВФ	Международен валутен фонд
IMAS	Система за управление на информация в ЕНМ	МИПЗ	Минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения
БКБН	Базелски комитет за банков надзор	МСФО	Международни стандарти за финансово отчитане
БОП	Базелски основни принципи	НОК	Необслужвани кредити
ЕБО	Европейски банков орган	НЦБ	Национална централна банка
Екофин	Съвет по икономически и финансови въпроси	ПИНП	План за извършване на надзорни проверки
ЕНМ	Единен надзорен механизъм	ПНПО	Процес на надзорен преглед и оценка
ЕОЦКП	Европейски орган за ценни книжа и пазари	ССУ	Служба за съответствие и управление
ЕС	Европейски съюз	СФС	Съвет за финансова стабилност
ЕСП	Единен съвет по реструктуриране	ТСИ	Технически стандарти за изпълнение
ЕССР	Европейски съвет за системен риск	ЦПВМ	Целеви преглед на вътрешните модели
ЕСЦБ	Европейска система на централните банки		

Означения, използвани в таблиците

„-“ няма данни/няма приложими данни
„..“ данни още не са налични

© Европейска централна банка, 2018 г.

Пощенски адрес 60640 Frankfurt am Main, Germany
Телефон +49 69 1344 0
Уебсайт www.bankingsupervision.europa.eu

Всички права запазени. Разрешава се възпроизвеждането с образователна и нетърговска цел при изрично позоваване на източника.

ISSN	2443-5996 (html)	DOI	10.2866/633381 (html)
ISSN	2443-5996 (pdf)	DOI	10.2866/803429 (pdf)
ISBN	978-92-899-3164-9 (html)	Каталожен номер (ЕС)	QB-BU-18-001-BG-Q (html)
ISBN	978-92-899-3189-2 (pdf)	Каталожен номер (ЕС)	QB-BU-18-001-BG-N (pdf)